

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ
& ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Ε. ΖΛΑΤΟΥΔΗ

**ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΝΗΣΙΩΤΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΚΙΑΘΟΥ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:
ΑΛΕΞΗΣ ΔΕΦΝΕΡ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΛΑΛΕΝΗΣ**

ΒΟΛΟΣ 2009

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 7692/1
Ημερ. Εισ.: 30-08-2010
Δωρεά: Συγγραφέα
Ταξιθετικός Κωδικός: Δ
338.479 1
ΖΛΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους με καθοδήγησαν και με στήριξαν κατά την διαδικασία υλοποίησης της εργασίας μου και ιδιαίτερα τα μέλη της οικογενείας μου.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	ii
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	iii
ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	x
Α΄ ΜΕΡΟΣ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	4
2.1 Συστατικά στοιχεία του τουρισμού	5
2.2. Τουριστικός Προορισμός.....	5
2.3. Νησιωτικός τουριστικός προορισμός	8
2.4. Η έννοια της νησιωτικότητας.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	11
3.1. Αειφόρος ανάπτυξη.....	12
3.2. Αειφόρος Τουριστική Ανάπτυξη	12
3.3. Φέρουσα Ικανότητα Τουριστικών Προορισμών	13
3.4. Κύκλος ζωής τουριστικού προορισμού	15
3.5. Ωριμότητα τουριστικού προορισμού	17
3.5.1. Οι διαδικασίες που οδηγούν στην ωριμότητα τουρισμού.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	
ΣΥΜΜΕΤΟΧΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ.....	19
4.1. Διαχείριση τουριστικών προορισμών	22
4.2. Νησιωτικός τουριστικός προορισμός και τοπικές αρχές	25
4.3. Δυναμικές ανά μορφή διακυβέρνησης	26
4.4. Αδυναμίες ανά μορφή διακυβέρνησης.....	27
Β΄ ΜΕΡΟΣ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ	33
5.1. Γεωγραφικά στοιχεία και διοικητική δομή	33

5.2. Κλιματικά χαρακτηριστικά	34
5.3. Πληθυσμιακά χαρακτηριστικά.....	35
5.4. Επίπεδο εκπαίδευσης.....	36
5.5. Τοπικοί Κοινωνικοί Εταίροι	38
5.6. Οργανισμοί – Επιχειρήσεις του Δήμου Σκιάθου	39
5.7. Οικονομικές δραστηριότητες	40
5.7.1. Παραγωγικές Δραστηριότητες	41

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΗΣ ΣΚΙΑΘΟΥ	44
6.1. Πόλοι έλξης.....	44
6.2. Προσβασιμότητα	46
6.2.1. Λιμένας και θαλάσσιες μεταφορές	46
6.2.2. Δίκτυο αερομεταφορών	49
6.3. Ευκολίες	54
6.3.1. Υποδομές διαμονής	54
6.3.2. Υποδομές σίτισης	56
6.3.3. Διαθέσιμα προσυμφωνημένα πακέτα διακοπών	57
6.3.4. Δραστηριότητες	58
6.3.5. Βοηθητικές υπηρεσίες	59
6.4. Δομή διαχείρισης τουρισμού Σκιάθου	59
6.5. Σκιάθος και περιβάλλον	60
6.6. Ιστορικό τουριστικής ανάπτυξης Σκιάθου.	60

Γ' ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	64
7.1. Γενικά	64
7.1. Επιλογή τόπου υπόθεσης	65
7.3. Δομή έρευνας	65

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΟΣ Α΄:

Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΑΝΑΛΥΣΗΣ SWOT ΚΑΙ STEEP.....	67
---	-----------

8.1. Η ΣΚΙΑΘΟΣ ΣΗΜΕΡΑ	67
8.2. Η ανάλυση SWOT	67
8.3. Η ανάλυση PEST-STEER	73
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9	
ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΟΣ Β΄:	
ΕΡΕΥΝΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	78
9.1. Σχεδιασμός του ερωτηματολογίου	78
9.2. Επιλογή αντιπροσωπευτικού δείγματος	79
9.3. Ανάλυση δεδομένων.....	80
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	93
 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	99
 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	
Α. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	106
Β. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ SPSS.....	110

Χάρτης 6.1. Επιβατικός και εμπορικός λιμένας Σκιάθου	46
Χάρτης 6.2. πανοραμική άποψη των λιμένων Σκιάθου	47
Χάρτης 6.3. Αερολιμένας Σκιάθου	51

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 5.1. Ποσοστιαία μεταβολή πληθυσμού από το 1971 μέχρι το 2001	35
Διάγραμμα 5.2. Επίπεδα εκπαίδευσης κατά την απογραφή του 2001	37
Διάγραμμα 5.3. Κατανομή Απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής το 2001.....	41
Διάγραμμα 5.4. Κατανομή απασχολούμενων ανά κλάδο της οικονομίας της περιοχής της Σκιάθου το 2001	43
Διάγραμμα 6.1. Κίνηση λιμένα Σκιάθου ετών 2002 έως 2007	48
Διάγραμμα 6.2. Κίνηση εσωτερικού αερολιμένα Σκιάθου 1990-2007	52
Διάγραμμα 6.3. Κίνηση εξωτερικού αερολιμένα Σκιάθου 1990-2007	53
Διάγραμμα 6.4. Κατηγορίες ξενοδοχείων Σκιάθου	55
Διάγραμμα 6.5. Κατηγορίες ενοικιαζομένων δωματίων Σκιάθου	56
Διάγραμμα 6.6. Διάρθρωση καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος Σκιάθου	57
Διάγραμμα 9.1. Κύριο επάγγελμα ερωτηθέντων.....	79
Διάγραμμα 9.2. Συσχετισμός Μόνιμου κατοίκου Σκιάθου & Αριθμός επισκέψεων ελληνικών προορισμών ανά έτος	80
Διάγραμμα 9.3. Συσχετισμός Μόνιμου Κάτοικου Σκιάθου & Αριθμός επισκέψεων σε διεθνής προορισμούς ανά έτος	81
Διάγραμμα 9.4. Σε ποιά στάδιο του Κύκλου Ζωής Τουριστικού Προορισμού πιστεύετε ότι βρίσκεται η Σκιάθος;	82
Διάγραμμα 9.5. Πιστεύετε ότι η Σκιάθος μπορεί να αναπτύσσεται συνεχώς με βάση το μοντέλο ανάπτυξης των 4S';	83
Διάγραμμα 9.6. Οι επιχειρήσεις ενός προορισμού αποτελούν λειτουργικά τμήματα ενός ενιαίου οργανισμού;	84
Διάγραμμα 9.7. Πιστεύετε ότι οι παράπλευρες απώλειες από την τουριστική ανάπτυξη λαμβάνονται υπόψη κατά την διαδικασία λήψεως αποφάσεων;	85
Διάγραμμα 9.8. Πιστεύετε ότι υπάρχει Στρατηγικός Σχεδιασμός Διαχείρισης Τουρισμού για την Σκιάθο;	86
Διάγραμμα 9.9. Κρίνετε αναγκαία την ύπαρξη Στρατηγικού Σχεδιασμού Διαχείρισης Τουρισμού για την Σκιάθο;	86

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.1. Βασικές κατηγοριοποιήσεις στοιχείων ενός τουριστικού προορισμού	7
Πίνακας 4.1. Διευρυμένου μείγματος μάρκετινγκ	28
Πίνακας 5.1. Εξέλιξη πραγματικού πληθυσμού Δήμου Σκιάθου 1971 – 2001	35
Πίνακας 5.2. Επίπεδο εκπαίδευσης πληθυσμού δήμου Σκιάθου κατά την απογραφή του 2001.....	36
Πίνακας 5.3.. Κατανομή Απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής το 2001.....	41
Πίνακας 5.4. Απασχολούμενοι ανά παραγωγική δραστηριότητα το 2001	42
Πίνακας 6.1. Κίνηση λιμένα Σκιάθου ετών 2002 έως 2007.....	48
Πίνακας 6.2. Κίνηση εσωτερικού αερολιμένα Σκιάθου 1990-2007	51
Πίνακας 6.3. Κίνηση εξωτερικού αερολιμένα Σκιάθου 1990-2007	52
Πίνακας 6.4. Κατηγορίες ξενοδοχείων Σκιάθου	54
Πίνακας 6.5. Κατηγορίες ενοικιαζομένων δωματίων Σκιάθου	55
Πίνακας 6.6. Διάρθρωση καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος Σκιάθου	56
Πίνακας 8.1. Ανάλυση SWOT Σκιάθου	68
Πίνακας 10.1. Πολιτικές και προτάσεις Διαχείρισης και Ανάπτυξης Τουρισμού για την Σκιάθο.....	95

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 3.1 Ο Κύκλος Ζωής του Τουριστικού Προϊόντος.....	16
Γράφημα 4.1. «Ο δυναμικός τροχός των συμμετόχων του τουρισμού»	20
Γράφημα 4.2. Διαδικασία δημιουργίας στρατηγικού σχεδίου.....	23
Γράφημα 4.3. Διαδοχικές φάσεις δημιουργίας ενός σχεδίου τουριστικής ανάπτυξης	29
Γράφημα 4.4. Οι τρεις χρονικές φάσεις στρατηγικής	30
Γράφημα 4.5. Το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον δραστηριοποίησης ενός προορισμού.....	31

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 5.1 Η νήσος Σκιάθος	33
Χάρτης 5.2. Επικράτεια Νομαρχίας Μαγνησίας	34

Διάγραμμα 9.10. Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι η συναπόφαση Δήμου-πολιτών επηρεάζει την εφαρμογή του όποιου αναπτυξιακού προγράμματος;	87
Διάγραμμα 9.11. Πως θα χαρακτηρίζατε το επίπεδο συνεργασίας μεταξύ των επιχειρηματιών του νησιού;	88
Διάγραμμα 9.12. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες και οι προτάσεις των επαγγελματικών συλλογικών φορέων του νησιού στη χάραξη της τουριστικής πολιτικής του Δήμου Σκιάθου;	88
Διάγραμμα 9.13. Γνωρίζετε τι είναι ένας Οργανισμός Διαχείρισης Τουριστικού Προορισμού;	90
Διάγραμμα 9.14.Κρίνετε αναγκαία την ύπαρξη ενός ΟΔΤΠ;	90
Διάγραμμα 9.15. Ποιά πιστεύετε ότι πρέπει να είναι η νομική μορφή του ΟΔΤΠ;...	91
Διάγραμμα 8.16. Πιστεύετε ότι είμαστε έτοιμοι για συλλογική οργάνωση και διαχείριση της Σκιάθου ως τουριστικού προορισμού;	91

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΩΝ

ΕΟΤ	Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού
ΕΣΥΕ	Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος
ΚΔΔ	Κώδικα Δήμων & Κοινοτήτων
ΚΖΤΠ	Κύκλος Ζωής Τουριστικών Προορισμών
NAM	Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μαγνησίας
ΟΔΤΠ	Οργανισμούς Διαχείρισης Τουριστικών Προορισμών
ΠΟΤ	Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού
ΥΠΑ	Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας
ΦΙΤΑ	Φέρουσας Ικανότητας Τουριστικής Ανάπτυξης
ΧΑΔΑ	Χώρο Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων
ΚΑΣΚ	Κρατικός Αερολιμένας Σκιάθου
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
4Ε'	Environment and clean nature, Educational tourism, culture and history, Event and mega event, Entertainment and fun
4S'	Sea, Sun, Sand & Sex
PEST	Political, Economical, Socio-cultural and Technological analysis
STEEP	Socio-cultural, Technological, Environmental, Economical & Political
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats
WCED	Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη
WTO	World Tourism Organisation
WTTC	Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιού και Τουρισμού
EMAS	Environmental Management and Audit Scheme

ΠΕΡΙΛΗΨΗ:

Η πλειοψηφία των νησιωτικών τουριστικών προορισμών αναπτύχθηκε τις τελευταίες δεκαετίες διεθνώς στη βάση του μοντέλου ανάπτυξης των 4S'. Παράλληλα η είσοδος στον τουρισμό νέων προορισμών επέτεινε τον ανταγωνισμό μεταξύ παλαιών και νέων ομοειδών, ο οποίος ενισχύθηκε περαιτέρω με την ανάπτυξη της τεχνολογίας, του ηλεκτρονικού εμπορίου και των μεταφορών. Επίσης λόγω των χαρακτηριστικών της έννοιας της νησιωτικότητας οι μικροί σε μέγεθος νησιωτικοί τουριστικοί προορισμοί της Ελλάδος δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν στις νέες συνθήκες της τουριστικής αγοράς, κάτι που οφείλεται στις μέχρι τώρα πρακτικές διαχείρισης που έχουν ακολουθήσει. Κατά συνέπεια καθίσταται επιτακτική ανάγκη η εφαρμογή νέων μορφών διαχείρισης και επανατοποθέτησης στην αγορά ώριμων ΤΠ με εμπλουτισμένο τουριστικό προϊόν.

Η νέα τάση σε ότι αφορά την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη είναι η εφαρμογή στρατηγικής διαχείρισης προορισμών ως μεγέθυνση της εφαρμογής που αυτός έχει σε μία επιχείρηση. Η νέα φιλοσοφία θεωρεί το σύνολο των επιχειρήσεων μέλη ενός ευρύτερου ενιαίου οργανισμού που ονομάζεται ΤΠ και θα πρέπει να διαχειρίζεται από τους συμμετοχούς του ή αλλιώς τις ομάδες ενδιαφέροντος του τόπου.

Η έρευνα πραγματεύεται την εφαρμογή των ανωτέρω πολιτικών στη νήσο Σκιάθο ως αντιπροσωπευτικό δείγμα μικρού νησιωτικού προορισμού.

Λέξεις κλειδιά: στρατηγική διαχείριση προορισμού, νησιωτικός προορισμός, συμμετοχοί, αειφορία.

Abstract:

The majority of the island tourist destinations have been developed along the past decades internationally based on the development model of the 4S'. in the mean time the entrance of new destinations in the tourism market has extended the competition between existing and latterly entered of similar type destinations, which was further strengthened by the advances in technology, in e-commerce and in means of transportation. In addition, due to the characteristics of insularity, relatively small in size island destinations in Greece find it difficult to cope with the new conditions of the international tourism market, by using the existing schemes of management. Therefore, it is evitable the necessity of applying new forms of management, as well as forms of repositioning to the market mature tourism destination with enriched tourism product.

The new trend with regards to the sustainable tourism development is the application of forms of strategic destination management in a similar manner to that applied in a business. The new management philosophy appreciates the sum of the enterprises being activated in a place as parts of a larger organization that is named tourism destination, which should be management by the stakeholders or the groups of interests otherwise named of the destination

The research deals with the application of the above stated policies in the island of Skiathos as a representative example of small island destination.

Key words: strategic destination management, island destination, stakeholders, sustainability

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τουρισμός κατατάσσεται σήμερα διεθνώς μεταξύ των πλέον σημαντικών βιομηχανικών δραστηριοτήτων με ταχείς ρυθμούς ανάπτυξης του κύκλου εργασιών του και με σημαντική συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, στην απασχόληση και στις συναλλαγματικές εισπράξεις (Πατσουράκης 2002). Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (ΠΟΤ) προβλέπει τις συνολικές διεθνείς αφίξεις να αυξηθούν από 565 εκατομμύρια το 1995, σε περισσότερο από 1 δισεκατομμύριο το 2010 και περισσότερο από 1,5 δισεκατομμύρια το 2020 (WTO 1999).

Ανάλογα με το αντικείμενο έρευνας που επιθυμούμε να διεξάγουμε μπορούμε να αναλύσουμε τις σχέσεις των διαφόρων επιστημών με την βιομηχανία του τουρισμού (Cooper κα 1998), η οποία είναι η μεγαλύτερη παγκοσμίως, τόσο σε αριθμό απασχολουμένων όσο και σε δαπάνη, γεγονός που επισημαίνει τη σημασία του στην ανάπτυξη σε περιφερειακό, τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. (Makens & Choy 1989, World Travel & Tourism 1992, Κοκκώσης & Τσάρτας 2001)

Ο τουρισμός ως οικονομικό φαινόμενο αναπτύχθηκε στις οργανωμένες κοινωνίες στο πλαίσιο πάντα των υφιστάμενων κάθε φορά σε αυτές αντικειμενικών και οικονομικών συνθηκών. Με άλλα λόγια ακολούθησε μια εξελικτική πορεία παράλληλη προς εκείνη των κοινωνικών, πολιτιστικών αλλά κυρίως των οικονομικών συνθηκών. (Ηγουμενάκης 2000, Βαλφιώτης 1976)

Ο τουρισμός ωστόσο, δεν είναι από μόνος του ένας τομέας, αλλά πρόκειται για μία πολυτομεακή οικονομική δραστηριότητα (Doswel 2002), η οποία περιλαμβάνει μυριάδα παραγόντων και δραστηριοτήτων που είναι αλληλοεξαρτώμενοι (Walkera κα 1999).

Οι εφαρμοσμένες πολιτικές τουριστικής ανάπτυξης διαφοροποιούνται από χώρα σε χώρα λόγω του διαφοροποιημένου ανά περίπτωση μοντέλου οικονομίας, τμήμα το οποίου είναι και ο τουρισμός. Επιβάλλεται όμως σε κάθε περίπτωση η αποδοχή της αναγκαιότητας χάραξης και εφαρμογής μιας τουριστικής πολιτικής που να στηρίζεται στη σύγκλιση των πολιτικών ανάπτυξης και του περιβάλλοντος (Λαγός 1996).

Η τουριστική ανάπτυξη νησιωτικών περιοχών χρίζει ιδιαίτερης προσοχής, διότι ακριβώς λόγω της φύσης των και των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών των, η μη ύπαρξη συγκεκριμένης στρατηγικής, η οποία να στοχεύει στην αειφόρο ανάπτυξη και

να αναγνωρίζει την ανάγκη επίτευξης μιας ισορροπίας ανάμεσα στους στόχους της οικονομικής αποδοτικότητας και της προστασίας του περιβάλλοντος (Καββαδά 1999, Coccosis 2001), μπορεί να οδηγήσει σε δυσπραγία και αδιέξοδο την κατά περίπτωση τοπική οικονομία.

Πέραν των όποιων πολιτικών τουριστικής ανάπτυξης προωθούνται από την εκάστοτε κυβέρνηση, η τοπική –ενδογενής ανάπτυξη θα πρέπει να στηρίζεται στην αναγνώριση του δικαιώματος των τοπικών κατοίκων και φορέων να σχεδιάζουν και να προωθούν τις μορφές και τους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης που οι ίδιοι επιλέγουν, με την αξιοποίηση των τοπικών πλεονεκτημάτων των περιοχών τους (Χριστοφάκης 2001).

Σε κάθε τοπική κοινωνία θα μπορούσαμε να κατηγοριοποιήσουμε το σύνολο των κατοίκων, επιχειρηματιών και φορέων σε υποομάδες ενδιαφέροντος ή αλλιώς συμμετόχους τόσο της τοπικής κοινωνίας αλλά πολύ περισσότερο συμμετόχους της τοπικής οικονομίας (Buhalis 2000), το σύνολο των δραστηριοτήτων των οποίων αποτελούν επιμέρους τμήματα ενός ενιαίου οργανισμού που ονομάζεται τουριστικός προορισμός (Sainaghi 2006). Η μεταξύ τους συνεργασία και η προσπάθεια δημιουργίας κοινά αποδεκτής γνώμης αναφορικά με τις πολιτικές διαχείρισης και περαιτέρω τουριστικής ανάπτυξης του τόπου τους, που προτείνονται προς υλοποίηση, μπορούν να επιφέρουν σημαντικά οφέλη για όλους τους εμπλεκόμενους. (Bramwell & Sharman 1999)

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (Καραναστάσης 2006), οι Δήμοι και οι Κοινότητες της χώρας συγκροτούν τους Οργανισμούς του Πρώτου Βαθμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, *«διευθύνουν και ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και την συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας»*.

Σε επίπεδο χώρας υπάρχει ως θεσμοθετημένο όργανο το Εθνικό Συμβούλιο Τουρισμού (Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης) στην πλειονότητα των Δήμων και Κοινοτήτων όμως δεν υπάρχει κάποιο αντίστοιχο όργανο, στις περιπτώσεις που τα μεγέθη των τουριστικών προορισμών το επιβάλουν, πλην μερικών εξαιρέσεων στα μεγαλύτερα ελληνικά νησιά.

Ενώ η χάραξη και η εφαρμογή πολιτικής τουριστικής ανάπτυξης είναι σημαντικότερη σε τοπικό επίπεδο, και λαμβάνει χώρα εντός του πλαισίου τοπικού σχεδιασμού ανάπτυξης των τοπικών αυτοδιοικήσεων και των ομάδων ενδιαφέροντος,

συνήθως αυτό δεν γίνεται αντιληπτό με αποτέλεσμα να παραμελείται (Hall 1998), δημιουργώντας έτσι εμπόδια στην αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη διαχείριση ενός τόπου στο σύνολό του.

Η παρούσα έρευνα έχει ως αντικείμενο τους τρόπους διαχείρισης και χάραξης πολιτικής ανάπτυξης νησιωτικών τουριστικών προορισμών (ΤΠ) μικρού σε έκταση μεγέθους.

Μέσα από την ανάλυση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας γίνεται προσπάθεια παρουσίασης των παραμέτρων που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τους οργανισμούς διαχείρισης αυτών των ΤΠ, κατά την διάρκεια λήψεως αποφάσεων αναφορικά με την χάραξη και εφαρμογή στρατηγικού σχεδίου διαχείρισης. (Evans, Fox & Johnson, 1995)

Παίρνοντας ως μελέτη υπόθεσης το νησί της Σκιάθου πραγματοποιείται αποτύπωση της υπάρχουσας κατάστασης σε ότι αφορά την δομή και το μέγεθος της τοπικής οικονομίας, καθώς και του τουριστικού της προφίλ.

Τα χαρακτηριστικά αυτά καθώς και οι γενικότεροι παράγοντες που επηρεάζουν την λειτουργία ενός ΤΠ ομαδοποιούνται με την χρήση των εργαλείων ανάλυσης SWOT, και STEEP.

Στη συνέχεια μέσω της επεξεργασίας των δεδομένων της έρευνας ερωτηματολογίων αναλύονται οι απόψεις που οι ίδιοι οι συμμετοχοί του προορισμού έχουν για το τουριστικό προϊόν και την τουριστική υπηρεσία που προσφέρεται στο νησί καθώς και τις ιστάμενες δομές και πολιτικές τουριστικής ανάπτυξης και διαχείρισης.

Η εργασία ολοκληρώνεται με την απόδοση των συμπερασμάτων της έρευνας και την υπόδειξη των προτάσεων δράσης, προς την αποτελεσματικότερη σε βάθος χρόνου διαχείριση της Σκιάθου ως τουριστικό προορισμό. Δεδομένου ότι η ανάπτυξη του τουρισμού διεθνώς οδηγεί σε αύξηση του αριθμού των ανταγωνιστικών και ανταγωνιζόμενων τουριστικών προορισμών, επηρεάζοντας με τον τρόπο αυτό τις επιδράσεις στον προορισμό υποδοχής τουριστών, γίνεται περισσότερο ευδιάκριτη η σημασία ύπαρξης επαρκούς διαχείρισης προορισμού. (Valdes 1997)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Παρόλο που ο τουρισμός ως όρος χρησιμοποιείται ευρέως αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι δεν υπάρχει κανένας παγκοσμίως κοινά αποδεκτός ορισμός του τουρισμού.

Αντί αυτού, έχουν υπάρξει σχεδόν τόσοι διαφορετικοί ορισμοί όσοι είναι οι ερευνητές. Ακόμη έχει προταθεί ότι ο καθορισμός του τουρισμού είναι σχεδόν εννοιολογικά αδύνατος. Οι περιπλοκές προκύπτουν από τη διεπιστημονική φύση της έρευνας του τουρισμού, την ασάφεια ως προς το ποια στοιχεία συνθέτουν έναν «τουρίστα» και μια «επιχείρηση τουρισμού», για τον επιπρόσθετο λόγο ότι συχνά επικαλύπτονται με τις έννοιες του ταξιδιού, της φιλοξενίας και του ελεύθερου χρόνου.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (ΠΟΤ) ορίζει τον τουρισμό ως « τις δραστηριότητες των προσώπων που ταξιδεύουν και διαμένουν σε τόπους εκτός του συνηθισμένου περιβάλλοντός τους για όχι περισσότερο από ένα διαδοχικό έτος για τον ελεύθερο χρόνο τους, για δουλειά και άλλους σκοπούς που δεν σχετίζονται με την άσκηση μιας δραστηριότητας η οποία ανταμείβεται από τον τόπο που επισκέπτονται τα άτομα αυτά» (WTO 2004).

Τα περισσότερα κείμενα τουρισμού προσφέρουν έναν διαφορετικό ορισμό. Ο ορισμός που επιλέγεται, εξαρτάται από τον σκοπό που πρόκειται να χρησιμοποιηθεί και συνήθως είναι ο ορισμός αγορών και η ανάλυση στατιστικών. Σε ότι αφορά τους Οργανισμούς Διαχείρισης Τουριστικών Προορισμών (ΟΔΤΠ) αυτοί περιλαμβάνουν παραδείγματα χάριν εκθέσεις που επιδιώκουν να (Pike, 2004):

- Προωθήσουν τις οικονομικές και κοινωνικές παροχές του τουρισμού προς μια κοινότητα σε μία προσπάθεια να συμπεριλάβει κυβερνητικούς πόρους για την προώθηση προορισμού.
- Προωθήσουν την κλίμακα και την αύξηση του τουρισμού σε επίπεδο επιχειρηματικής επένδυσης.
- Αναδείξουν ενδεχόμενες αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις επί ενός προτεινόμενου τρόπου ανάπτυξης μιας περιοχής.
- Αναφέρουν αρνητικές κοινωνικό-πολιτιστικές επιπτώσεις σε έναν προορισμό.

2.1. Συστατικά στοιχεία του τουρισμού

Το περιβάλλον στις βασικότερες του εκφάνσεις, φυσικό, πολιτιστικό, και δομημένο, αποτελεί κύριο συστατικό του τουρισμού, αφού συνδέεται άμεσα με τη διαμόρφωση των ποιοτικών του προδιαγραφών και επομένως προσδιορίζει τις μορφές του και επηρεάζει την ανταγωνιστικότητά του.

Περιοχές με ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες, εκτεταμένες παραλίες, καθαρές θάλασσες, έντονα ιστορικά και αρχαιολογικά ενδιαφέροντα, με πλούσια χλωρίδα και πανίδα με τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλους και με ένα δομημένο περιβάλλον, που σέβεται την αισθητική και την ιστορία του τόπου και ανταποκρίνεται στις λειτουργικές και πολιτιστικές ανάγκες των ανθρώπων, βρίσκονται στις πρώτες προτιμήσεις των σύγχρονων τουριστών.

Έρευνες για τα κίνητρα επιλογής προορισμών της Μεσογείου, στους οποίους συγκαταλέγεται και η Ελλάδα, καταδεικνύουν ότι τα περιβαλλοντικά στοιχεία, όπως το κλίμα, ο ήλιος, η θάλασσα, οι παραλίες και βεβαίως το επίπεδο των υπηρεσιών κατέχουν κυρίαρχη θέση μεταξύ των προτιμήσεων των υποψηφίων επισκεπτών του τόπου.

2.2. Τουριστικός Προορισμός

Σε μια προσπάθεια να αποδώσουμε καλύτερα το τι είναι ένας τουριστικός προορισμός θα αναλογιζόμασταν τα παρακάτω στοιχεία:

- Η βασική μονάδα ανάλυσης στο τουρισμό.
- Μια αναμφισβητήτως αναγνωρίσιμη περιοχή με γεωγραφικά και διοικητικά όρια την οποία επισκέπτονται περιηγητές-τουρίστες και παραμένουν κατά την διάρκεια του ταξιδιού τους.
- Όπου τα έσοδα από τον τουρισμό είναι σημαντικά, ή πιθανόν σημαντικά για την οικονομία
- Υπηρετούμενη από κοινού από τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, μία χώρα (π.χ. Ελλάδα), μία περιφέρεια (π.χ. η Μαγνησία), ένα νησί (π.χ. η Σκιάθος), ένα χωριό, μία κωμόπολη ή πόλη, ή ένα αυτοτελές κέντρο ή ατραξιόν (π.χ. Allou Fun Park, Χιονοδρομικό Κέντρο Πηλίου).

Όπως αναφέρει και ο Pike (2004) «οι τουριστικοί προορισμοί είναι τόποι που προσελκύουν επισκέπτες για μια προσωρινή διαμονή, και ποικίλουν από ηπείρους σε

χώρες και επαρχίες, σε πόλεις, σε χωριά, σε κατασκευασμένες επί τούτου περιοχές θέρετρου». Ενώ οι Kotler κα (2006) συμπεριλαμβάνοντας και την παράμετρο της αγοράς, ορίζουν τους προορισμούς ως «τόπους με κάποια μορφή πραγματικού ή αντιληπτού ορίου, όπως τα φυσικά όρια ενός νησιού, πολιτικά σύνορα, ή ακόμα και ορίων δημιουργημένων από την αγορά».

Ένας τοπικός προορισμός τουρισμού είναι σύμφωνα με τον ΠΟΤ «ένας φυσικός τόπος στον οποίο ένας επισκέπτης παραμένει τουλάχιστον για μια διανυκτέρευση. Περιλαμβάνει τα προϊόντα τουρισμού όπως οι υπηρεσίες υποστήριξης και τα στοιχεία έλξης, καθώς και τους τουριστικούς πόρους εντός του χρόνου επιστροφής από ημερήσιο ταξίδι. Έχει φυσικά και διοικητικά όρια καθορίζοντας τη διαχείρισή του, εικόνες και αντιλήψεις καθορίζοντας με αυτόν τον τρόπο την ανταγωνιστικότητα της αγοράς του».

Οι τοπικοί προορισμοί ενσωματώνουν τους διάφορους συμμετοχούς συχνά συμπεριλαμβανομένης μιας κοινότητας «οικοδεσποτών» οι οποίοι μπορούν να τοποθετηθούν εντός της τουριστικής αγοράς και να δικτυωθούν με τέτοιο τρόπο ώστε να διαμορφώσουν μεγαλύτερους προορισμούς.

Λόγω του χώρου, του κλίματος, των περιορισμένων πόρων, του μεγέθους, και της πολιτιστικής κληρονομιάς, μερικοί τόποι έχουν λίγες οικονομικές επιλογές πέραν της συμμετοχής τους στον τουρισμό. Η επιθυμία να γίνει ένας αναγνωρισμένος προορισμός παρουσιάζει μια δύσκολη πρόκληση μάρκετινγκ.

Όπως σε οποιαδήποτε βιομηχανία υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός ομοειδών αντικειμένων, έτσι και στον τουρισμό υπάρχουν εκατομμύρια προορισμών οι οποίοι είναι δυνατόν να κατηγοριοποιηθούν σε επιμέρους ομάδες με βάση ομοειδή χαρακτηριστικά τους. Ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε την κατηγοριοποίηση σε ορεινούς, παράκτιους και νησιωτικούς προορισμούς, σε προορισμούς αστικών κέντρων, προορισμούς θρησκευτικού ή/και πολιτιστικού ενδιαφέροντος κ.α. (Buhalis 2000)

Έχοντας μια τέτοια κατηγοριοποίηση ως υπόβαθρο δημιουργείται μια σύνδεση των ομαδοποιημένων προορισμών με τις διάφορες δραστηριότητες που μπορούν να λάβουν χώρα ανά περίπτωση και κατ'επέκταση των μορφών τουρισμού που μπορούν να αναπτυχθούν περαιτέρω.

Ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, κάθε τόπος ανέπτυξε εκείνες τις μορφές τουρισμού που μπορούσε να υποστηρίξει. Σε ένα νησί για παράδειγμα ήταν αυτονόητη η ανάπτυξη του μοντέλου τουρισμού ήλιου-άμμου-θάλασσας. Με την

σταδιακή αύξηση των προορισμών όμως που προσέφεραν την ίδια μορφή τουρισμού αναδύθηκε η ανάγκη εμπλουτισμού του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος και υπηρεσίας ώστε οι τοπικές οικονομίες να μπορέσουν να παραμείνουν ανταγωνιστικές.

Ο κάθε τόπος είναι εξ ορισμού ιδιαίτερος και ο συνδυασμός των στοιχείων που συνθέτουν την καθ'εκάστη ιδιαίτερη ταυτότητα είναι το εγγενές συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι των άλλων προορισμών.

Ποια όμως είναι τα στοιχεία αυτά και για ποιο λόγο αξίζει να τα γνωρίζουμε. Οι Cooper κ.α. (1998) ορίζουν τους προορισμούς ως το επίκεντρο των σχεδιασμένων υποδομών και υπηρεσιών προς κάλυψη των αναγκών των τουριστών. Οι περισσότεροι προορισμοί συνδυάζουν μια σειρά στοιχείων όπως αυτά παραθέτονται στον πίνακα 1.1. Για αυτόν τον λόγο ένας προορισμός μπορεί να γίνει αντιληπτός ως ένας συνδυασμός (ή ένα σήμα κατατεθέν) όλων των προϊόντων, υπηρεσιών και ολοκληρωμένων εμπειριών που παράγονται και καταναλώνονται τοπικά. Το γεγονός αυτό μας επιτρέπει να υπολογίσουμε την επίδραση του τουρισμού σε έναν τόπο καθώς και να διαχειριστούμε την προσφορά και την ζήτηση ώστε να μεγιστοποιήσουμε τα οφέλη για όλους τους συμμετόχους του προορισμού. Συμπληρωματικά προς τα στοιχεία αυτά, χωρίς αμφιβολία ιδιαίτερη βαρύτητα ως προς τον βαθμό ανταγωνιστικότητας ενός προορισμού έχει η σχέση τιμής και παρεχόμενης υπηρεσίας.

Πίνακας 2.1. Βασικές κατηγοριοποιήσεις στοιχείων ενός τουριστικού προορισμού

Ελκτικά στοιχεία	(φυσικά, ανθρωπογενή, τεχνικά, κατασκευές ειδικού λόγου, κληρονομιά, ειδικές διοργανώσεις)
Προσβασιμότητα	(ολοκληρωμένο σύστημα μεταφοράς συμπεριλαμβανομένων των διαδρομών, σταθμών, λιμένων, αερολιμένων καθώς και των μέσων μεταφοράς)
Ευκολίες	(υπηρεσίες διαμονής και σίτισης, αγοράς, και άλλων τουριστικών υπηρεσιών)
Διαθέσιμα πακέτα	(προσυμφωνημένα πακέτα διακοπών από ενδιάμεσους ή πρωταγωνιστές του τουρισμού)
Δραστηριότητες	(όλες οι διαθέσιμες στον προορισμό δραστηριότητες και οτιδήποτε άλλο μπορεί να κάνει ο επισκέπτης κατά την διάρκεια της παραμονής του)
Βοηθητικές υπηρεσίες	(υπηρεσίες που χρησιμοποιούν οι επισκέπτες όπως τράπεζες, τηλεπικοινωνίες, ταχυδρομείο, ταχυμεταφορές, ειδησεογραφικά πρακτορεία, νοσοκομεία κ.α.)
Πηγή: Buhalis (2000)	

2.3. Νησιωτικός τουριστικός προορισμός

Τα νησιωτικά εδάφη μοιράζονται πολλές ομοιότητες: έχουν ιδιαίτερα, φυσικά όρια, μέσα στα οποία η δυναμική είναι σαφώς πιο αλληλένδετη. Τα σαφή σύνορα τονίζουν συχνά τον περιορισμό στους νησιώτες ενώ, παράλληλα, αυτή η ιδιομορφία είναι συχνά ο λόγος που προσελκύει τους τουρίστες που επιδιώκουν τη διαφυγή και τη χαλάρωση στα νησιά αυτά (Gössling & Wall, 2007). Πολλά κράτη νησιών είναι επίσης μικρές κοινότητες. Όπως ο Richards (1982: 154) υποστηρίζει, *«τα νησιά είναι αυτάρκη και αυτοτελή στις περισσότερες κοινωνικές αντιλήψεις, κατέχοντας τα δικά τους όργανα πολιτικής αντιπροσώπευσης και μιας συνειδητά ιδιαίτερης πολιτικής ταυτότητας»*.

Πέρα από κοινά κοινωνικά γνωρίσματα που απαντώνται σε νησιωτικές περιοχές, τα νησιά των ζεστών νερών έχουν επίσης παρόμοια γεωγραφικά χαρακτηριστικά από το γεγονός ότι τα περισσότερα βρίσκονται εντός της περιοχής που οι Turner and Ash (1975) ονομάζουν *«περιφέρεια ευχαρίστησης»*:

«Αυτή η περιφέρεια έχει διάφορες διαστάσεις, αλλά συλλαμβάνεται καλύτερα γεωγραφικά σαν ζώνη τουριστών που περιβάλλει τις μεγάλες βιομηχανοποιημένες ζώνες του κόσμου».

Κανονικά, βρίσκεται σε απόσταση περίπου δύο έως τεσσάρων ορών πτήσης από τα μεγάλα αστικά κέντρα, μερικές φορές στη δύση και την ανατολή, αλλά γενικά προς τον ισημερινό και τον ήλιο» (Pearce, 1995:10)

Αυτοί οι προορισμοί «ζεστών νερών» έχουν εστιάσει ιστορικά στον τουρισμό ήλιου, άμμου και θάλασσας για λόγους ανάπτυξης και πολλοί προορισμοί εξαρτώνται από αυτόν τον τύπο μαζικού τουρισμού για ένα μεγάλο ποσοστό του ΑΕΠ τους (Gössling & Wall, 2007). Ο μαζικός τουρισμός, που αναπτύσσεται γρήγορα και με λίγη διαφοροποίηση, έχει αναγκάσει το κάθε νησί να ανταγωνιστεί με άλλα νησιά ή προορισμούς ήλιου, θάλασσας και άμμου, συχνά με συνέπεια την παραμέληση των ιστορικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντικών επιδράσεων για το υπόλοιπο του νησιού.

2.4. Η έννοια της νησιωτικότητας

Τα νησιά και ιδιαίτερα τα μικρότερα σε μέγεθος είναι μια μικρογραφία του κόσμου καθώς όλα τα στοιχεία και οι παράμετροι που αναφέρθηκαν παραπάνω μπορούν να ανιχνευθούν πολύ εύκολα και τα δυσμενή αποτελέσματα για το

κοινωνικό οικονομικό και φυσικό περιβάλλον μπορούν να γίνουν πολύ γρήγορα ορατά και μη αναστρέψιμα.

Στα πλαίσια της διαμόρφωσης πολιτικών ανάπτυξης με βάση την τοπικότητα, πέρα από τη διάκριση ανάμεσα σε αγροτικές και αστικές περιοχές, αναδύθηκε η ανάγκη μιας δεύτερης διάκρισης ανάμεσα σε ηπειρωτικές και νησιωτικές περιοχές, θεωρώντας ότι οι τελευταίες παρουσιάζουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο σχεδιασμό πολιτικών τοπικής ανάπτυξης. Για το λόγο αυτό, δημιουργήθηκε μια νέα έννοια που συγκεντρώνει τις ιδιαιτερότητες των νησιωτικών περιοχών, αυτή της «νησιωτικότητας».

Η EUROSTAT (2001) επεχείρησε να δώσει έναν ορισμό της έννοιας «νησί», λαμβάνοντας υπόψη τα διάφορα γεωμορφολογικά, δημογραφικά και οικονομικοκοινωνικά χαρακτηριστικά μιας περιοχής. Σύμφωνα με την παραπάνω διάκριση, *«νησί αποτελεί κάθε τμήμα γης που έχει έκταση τουλάχιστον 1 km², απέχει από την ξηρά τουλάχιστον 1km και δεν έχει σταθερή σύνδεση με αυτή, έχει δημιουργηθεί με φυσικό τρόπο, έχει πληθυσμό άνω των 50 ατόμων και στηρίζει κατοικία και οικονομικές δραστηριότητες και δεν περιλαμβάνει πρωτεύουσα κράτους»*.

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της νησιών συνεπάγονται ένα πλήθος δυσκολιών και προβλημάτων, που επιβραδύνουν την ανάπτυξή τους. Η περιορισμένη έκτασή τους σε σχέση με τις ηπειρωτικές περιοχές έχει σαν αποτέλεσμα την περιορισμένη ποικιλία και ποσότητα των φυσικών πόρων, τη δημιουργία μικρών αγορών, καθώς και τη μικρή δυνατότητα δημιουργίας οικονομικών κλίμακας, σε συνδυασμό με την περιορισμένη «φέρουσα ικανότητα» από φυσικής, οικονομικής και κοινωνικής πλευράς.

Επιπλέον, η απόσταση από τα κέντρα λήψης αποφάσεων περιορίζει ακόμη περισσότερο την ανάπτυξη, καταδικάζοντας πολλές φορές τα νησιά σε απομόνωση και μαρασμό. Το κόστος μεταφοράς εμπορευμάτων και επιβατών είναι υψηλό, ενώ αυξημένο είναι και το κόστος λειτουργίας των επιχειρήσεων και δημιουργίας υποδομών βασικών δημόσιων αγαθών (ενέργεια, πρόνοια-περίθαλψη, εκπαίδευση).

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά παρουσιάζει και η βιοματική εμπειρία των κατοίκων των νησιών, οι οποίοι αντιμετωπίζουν διαφορετικές προοπτικές και έχουν άλλες προσδοκίες από τους κατοίκους των ηπειρωτικών περιοχών. Ιδιομορφία χαρακτηρίζει και το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, που συχνά μονοπωλείται από την ανάπτυξη ως επί το πλείστον του τουρισμού και την σταδιακή παραμέληση έως εγκατάλειψη της ιδιαίτερης πολιτιστικής κληρονομιάς.

Όλα τα παραπάνω χαρακτηριστικά συνθέτουν την έννοια της νησιωτικότητας και θέτουν μία μόνιμη «πρόκληση» για την ανάπτυξη των νησιωτικών περιοχών. Για το λόγο αυτό, είναι ιδιαίτερα σημαντική η αναγνώριση της έννοιας ως ξεχωριστού φαινομένου, προκειμένου να καταστεί δυνατή η σχεδίαση και εφαρμογή διαρθρωτικών πολιτικών, οι οποίες θα διαφοροποιούνται από τις συνήθειες περιφερειακές πολιτικές.

Στα πλαίσια της Ε.Ε. η έννοια της νησιωτικότητας απουσίαζε για πολλά χρόνια από τα επίσημα έγγραφα της. Με την είσοδο νέων-κρατών μελών που περιλάμβαναν νησιωτικές περιφέρειες, η έννοια ενισχύθηκε και τον Δεκέμβριο του 1988 στο Συμβούλιο Κορυφής της Ρόδου η νησιωτικότητα έγινε το όχημα αναγνώρισης της θέσης των νησιών «περίπου» μέσα στον Κοινοτικό χώρο. Με την ερμηνευτική δήλωση 30 του Άρθρου 158 της Συνθήκης του Άμστερνταμ (1997) αναγνωρίστηκε ότι «οι νησιωτικές περιφέρειες έχουν δομικά μειονεκτήματα λόγω του ιδιαίτερου χαρακτήρα τους που δυσχεραίνουν την οικονομική και κοινωνική τους ανάπτυξη». Για το λόγο αυτό, προβλεπόταν η «μείωση των διαφορών μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διαφόρων περιοχών και η μείωση της καθυστέρησης των πλέον μειονεκτικών περιοχών ή νήσων, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών περιοχών», προκειμένου να επιτευχθεί η οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Ακολουθώντας το παράδειγμα της Συνθήκης του Άμστερνταμ, η ελληνική πολιτεία με την τελευταία αναθεώρηση του Συντάγματος προέβη σε μία αντίστοιχη αναγνώριση του ζητήματος, προάγοντας την οικονομία «των ορεινών, νησιωτικών και παραμεθόριων περιοχών» (Άρθρο 106, παράγραφος 1). Με τον τρόπο αυτό, τέθηκε η νομική βάση για την περαιτέρω σχεδίαση και υλοποίηση των μηχανισμών υποστήριξης των νησιωτικών περιοχών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Ίσως το πιο σημαντικό κοινό στοιχείο είναι αυτό του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος μέσα στο οποίο όλες οι δραστηριότητες τους τουρισμού λαμβάνουν χώρα. Η έννοια της χρησιμοποίησης των απαραίτητων πόρων προς την πραγματοποίηση της τουριστικής ανάπτυξης, οι οποίες σε μακροοικονομικό επίπεδο χαρακτηρίζονται ως δεδομένοι και μη ανανεώσιμοι.

Οι δυσμενείς επιδράσεις του τουρισμού σε έναν προορισμό είναι μια αιτία ιδιαίτερου ενδιαφέροντος δεδομένου ότι ο τουρισμός εξαρτάται από τους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους. Η επιδείνωση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος μπορεί να έχει δυσμενή αποτελέσματα σε έναν τόπο προορισμού τουριστών καθώς επίσης και στις μελλοντικές προοπτικές ανάπτυξης του τουρισμού στον τόπο αυτό. (Κοκκώσης και Τσάρτας 2001, Zikos & Kyritsis 2001). Όπως οι Priestley κ.α (1995) θέτουν «ο τουρισμός είναι το αντιπροσωπευτικότερο παράδειγμα μιας οικονομικής δραστηριότητας που εξαρτάται από την ποιότητα του περιβάλλοντος».

Με στόχο την αναγκαιότητα αντιμετώπισης των δυσμενών αυτών επιπτώσεων, αναπτύχθηκαν από την Ακαδημία διάφορα πρότυπα μοντέλα απεικόνισης των επιμέρους παραμέτρων και των συσχετίσεών τους, που οδηγούν σε αυτές ή/και επηρεάζονται από αυτές. Χαρακτηριστικότερα είναι τόσο οι δείκτες της Φέρουσας Ικανότητας Τουριστικής Ανάπτυξης (ΦΙΤΑ) που ουσιαστικά αντιπροσωπεύει την σχέση ενός προορισμού και των επισκεπτών του (Boniface & Cooper 19987/1999) όσο και ο Κύκλος Ζωής Τουριστικών Προορισμών (Butler 1980).

Οι διαβαθμίσεις της επισκεψιμότητας έχουν ταχύτατες πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στο υπόλοιπο της τοπικής οικονομίας των προορισμών και οι πιέσεις υποδομής γίνονται αισθητές γρήγορα και η υποβάθμιση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος είναι εντονότατη. Αυτό το στάδιο αναφέρεται συχνά ως στάδιο κορεσμού στο πρότυπο κύκλου ζωής προορισμού του Butler (1980), το οποίο εξηγεί τα διάφορα στάδια που ένας προορισμός αντιμετωπίζει στην κίνηση από την εξερεύνηση προς τη συμμετοχή, ανάπτυξη, σταθεροποίηση και έπειτα είτε πτώση είτε αναζωογόνηση. Με την ανεξέλεγκτη και την πέρα του δέοντος ανάπτυξη, η ποιότητα της εμπειρίας τουριστών συχνά μειώνεται και το συγκριτικό φυσικό-μοναδικό-πραγματικό πλεονέκτημα ενός προορισμού χάνεται.

3.1. Αειφόρος ανάπτυξη

Η ιδέα της αειφόρου ανάπτυξης ήρθε στο επίκεντρο της πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής στρατηγικής από την στιγμή που οι ανεπτυγμένες οικονομίες βρέθηκαν εμπρός σε όρια και περιορισμούς που τίθενται από την ίδια την φύση. Το 1975 η γνωστή διακήρυξη της Ρώμης «Όρια Ανάπτυξης» παρουσίαζε ότι οι πόροι από τους οποίους εξαρτώνται κυρίως οι βιομηχανικές οικονομίες, όπως το πετρέλαιο, το φυσικό αέριο, ο λιγνίτης, τείνουν να εξαντληθούν πριν το τέλος το 21^{ου} αιώνα.

Η κύρια εννοιολογική προσέγγιση της αειφόρου ανάπτυξης πρωτοεμφανίζεται στον επίσημο ορισμό της από την Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (WCED) το 1987 (Brutland Report) όπου προσδιορίζεται ως *«η ανάπτυξη η οποία ικανοποιεί τις παρούσες ανάγκες χωρίς να μειώνει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες»*

Ο ορισμός αυτός βέβαια παραπέμπει σε όλες τις μορφές ανάπτυξης και κάθε μορφής δραστηριότητα χωρίς να προσδιορίζει αποκλειστικά και μόνο τον τουρισμό. Ουσιαστικά έχει να κάνει με την αναγκαιότητα αναπτυξιακής ισορροπίας στο τρίπτυχο οικονομία, περιβάλλον, κοινωνία-πολιτισμός και την αρχή ότι οποιαδήποτε ανάπτυξη του ενός εις βάρος των άλλων δύο δεν συνιστά αειφορία.

3.2. Αειφόρος Τουριστική Ανάπτυξη

Η ενσωμάτωση της έννοιας της αειφόρου ανάπτυξης στον τομέα του τουρισμού οφείλεται κυρίως στο μεγάλο ενδιαφέρον που έδειξαν μη κυβερνητικοί οργανισμοί όπως ο ΠΟΤ (WTO) και το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιού και Τουρισμού (WTTC).

Μέσα από τις πολλές θεωρητικές προσεγγίσεις για την αειφόρο τουριστική ανάπτυξη ξεχωρίζει αυτή του Butler 1993 που μιλάει για τον:

«Τουρισμό που αναπτύσσεται και διατηρείται εντός μιας περιοχής, κατά τέτοιον τρόπο και σε τέτοια κλίμακα, ώστε να παραμένει βιώσιμος για ένα απεριόριστο χρονικό διάστημα, χωρίς παράλληλα να υποβαθμίζει ή να αλλοιώνει το ανθρώπινο και φυσικό περιβάλλον με το οποίο αλληλεπιδρά, σε βαθμό που να εμποδίζει την επιτυχή ανάπτυξη και ευημερία άλλων δραστηριοτήτων και διαδικασιών.»

Ο ΠΟΤ ορίζει ως αειφορική ή βιώσιμη την μορφή τουριστικής ανάπτυξης η οποία *«...οδηγεί στην διαχείριση όλων των πόρων με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να*

καλυφθούν οι οικονομικές, κοινωνικές και αισθητικές ανάγκες ενώ παράλληλα διατηρείται η πολιτιστική αξιοπρέπεια, οι ουσιαστικές οικολογικές διαδικασίες, η βιοποικιλότητα και τα συστήματα υποστήριξης της ζωής». (IIED 2001:40)

Ουσιαστικά ο ορισμός αυτός αποτελεί τροποποίηση του ορισμού της αειφόρου ανάπτυξης στον τουριστικό τομέα ο οποίος σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι «...*μια διαδικασία αλλαγής κατά την οποία η αξιοποίηση των φυσικών πόρων, η καθοδήγηση των επενδύσεων, η κατεύθυνση της τεχνολογικής ανάπτυξης και της διοικητικής αλλαγής είναι όλα σε αρμονία και συμπεριλαμβάνουν τόσο τα τωρινά όσο τα μελλοντικά ενδεχόμενα να καλύψουν τις ανθρώπινες ανάγκες και φιλοδοξίες»* (CEC 1992:11 act 2)

3.3. Φέρουσα Ικανότητα Τουριστικών Προορισμών

Η φέρουσα ικανότητα υποδοχής μια περιοχής είναι ο μέγιστος αριθμός επισκεπτών που μπορεί να δεχτεί η περιοχή χωρίς να υπάρξει μη αποδεκτή επιβάρυνση. Η φέρουσα ικανότητα μια τουριστική περιοχής μπορεί να μετρηθεί σε όρους διάφορων παραγόντων :

- Φυσικών, όπως η υπερβολική τροφοδότηση των εγκαταστάσεων.
- Οικολογικών-Περιβαλλοντικών, όπως η υποβάθμιση φυσικών πηγών (περιβαλλοντικό κόστος) π.χ. αλλαγή συμπεριφοράς των ζώων, μείωση αριθμού ειδών πανίδας, διάβρωση γης, ή αλλαγές στην ποιότητα του νερού.
- Αισθητικών-Αντιληπτικών-Ψυχολογικών, όπως η υποβάθμιση της εμπειρίας αναψυχής των επισκεπτών λόγω συνωστισμού ή υποβάθμισης του περιβάλλοντος.
- Κοινωνικών, όπως η εχθρική αντιμετώπιση από την τοπική κοινότητα

Σύμφωνα με τους Wearing και Neil (1999) η φέρουσα ικανότητα αποτελείται από τρία βασικά στοιχεία :

- βιοφυσική (οικολογική) – σχετικά με το φυσικό περιβάλλον.
- κοινωνικό – πολιτιστική – σχετικά με τις επιπτώσεις πάνω στον πληθυσμό της περιοχής υποδοχής.
- φέρουσα ικανότητα υποδομών – σχετικά με την εμπειρία των τουριστών.

Τα κοινωνικά θέματα, οι τεχνικές μανάτζμεντ, οι περιβαλλοντικοί παράγοντες και οι προσδοκίες των τουριστών (παράγοντες που αλλάζουν στον χρόνο) επηρεάζουν την μέτρηση της φέρουσας ικανότητας.

Ο Swarbrooke (1999) αντιπαραβάλλει έξι τύπους φέρουσας ικανότητας :

- φυσική φέρουσα ικανότητα
- περιβαλλοντική φέρουσα ικανότητα
- οικονομική φέρουσα ικανότητα
- κοινωνικό – πολιτισμική φέρουσα ικανότητα
- φέρουσα ικανότητα υποδομών
- αντιληπτική φέρουσα ικανότητα (αναφέρεται στην ποιότητα της τουριστικής εμπειρίας)

Ο Swarbrooke συμπεραίνει ότι ενώ η φέρουσα ικανότητα είναι πολύ χρήσιμη έννοια είναι εξαιρετικά δύσκολο να εφαρμοστεί.

Η βέλτιστη φέρουσα ικανότητα (ή βέλτιστη χρησιμοποίηση των τουριστικών περιοχών) πρέπει να εξακριβωθεί προκειμένου ο τουρισμός να είναι βιώσιμος και τα κέρδη από τον τουρισμό να είναι τα μέγιστα σε μακροχρόνια περίοδο. Τα κέρδη είναι βέβαιο πως θα αυξηθούν παράλληλα με την αύξηση του αριθμού των τουριστών. Ωστόσο, εάν ο τουρισμός σε μια περιοχή ξεπεράσει την φέρουσα ικανότητα της, θα προκαλέσει φυσικές, οικολογικές, αισθητικές και κοινωνικές αρνητικές επιπτώσεις. Ως αποτέλεσμα η ελκυστικότητα και η δυνατότητα κερδών της τουριστικής περιοχής θα μειωθούν. Είναι λοιπόν δυνατόν και σε πολλές περιπτώσεις το πιθανότερο ο τουρισμός να καταστρέφει τον τουρισμό. Η φέρουσα ικανότητα μιας περιοχής υποδοχής μπορεί να επηρεαστεί από την ανθρώπινη διαχείριση. Η αποτελεσματική διαχείριση βοηθάει μειώνοντας τις αρνητικές επιπτώσεις του τουρισμού, μοιράζοντας τον τουρισμό στον χρόνο και στον χώρο ή συγκεντρώνοντάς τον σε περιοχές με μεγάλη φέρουσα ικανότητα.

Παρόλο που η έννοια της φέρουσας Ικανότητας είναι χρήσιμη στην διαχείριση τουριστικών προορισμών είναι δύσκολος ο προσδιορισμός του κατώτερου ή ανώτερου ανεκτού ορίου κάθε τύπου φέρουσας ικανότητας διότι βασίζεται σε πληθώρα παραμέτρων που δύναται να διαφοροποιηθούν από περίοδο σε περίοδο όπως για παράδειγμα οι ανθρώπινες αξίες και αντιλήψεις.

Ένας προορισμός μπορεί να δέχεται λιγότερους επισκέπτες από αυτούς που μπορεί να υποστηρίξει το περιβάλλον αλλά περισσότερους από τον αριθμό που αποδέχεται ο τοπικός πληθυσμός.

Μεγαλύτερος αριθμός τουριστών μπορεί να είναι ευπρόσδεκτος εάν από τις περισσότερες δραστηριότητες τους επωφελούνταν ο τοπικός πληθυσμός. Ακόμα λόγω των φυσικών αυξομειώσεων του οικοσυστήματος τα όρια μεταβάλλονται

συνεχώς. Επομένως ο έλεγχος του αριθμού των επισκεπτών δεν πρέπει να βασίζεται σε στατικά και ξεπερασμένα στατιστικά.

Επενδύσεις μπορεί να γίνουν για να αυξηθεί η φέρουσα ικανότητα μιας περιοχής (ανακύκλωση, ενημέρωση τουριστών και ντόπιων). Οι νέες τεχνολογίες ή μια πιο συνετή χρήση των φυσικών πόρων μπορούν επίσης να ανακουφίσουν το περιβάλλον.

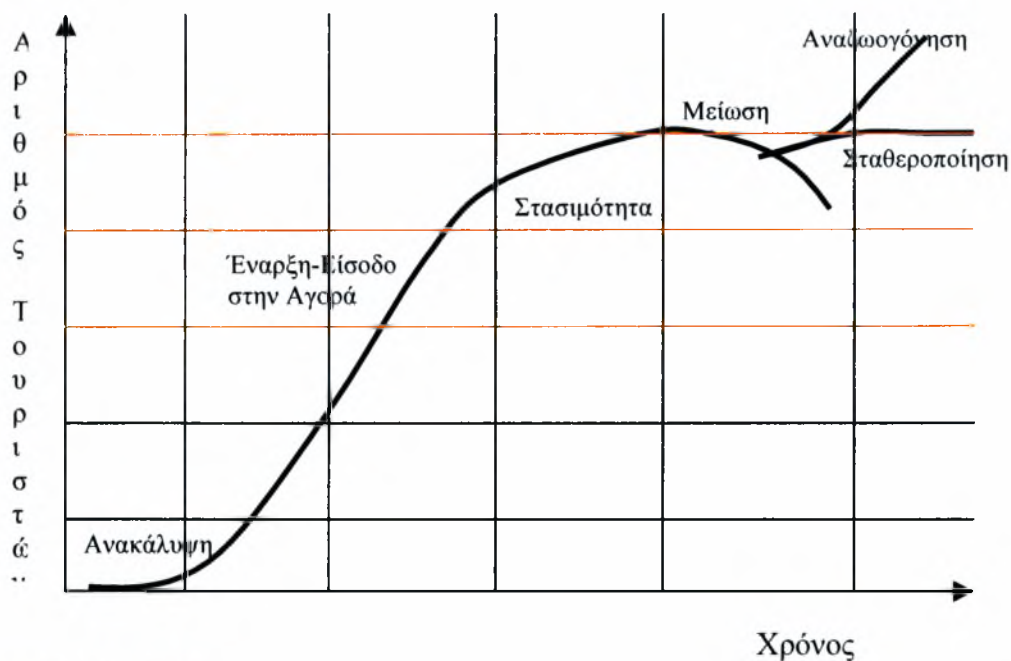
3.4. Κύκλος ζωής τουριστικού προορισμού

Ο Butler (1980) στο μοντέλο του περί Κύκλου Ζωής Τουριστικών Προορισμών (ΚΖΤΠ) σημειώνει ότι ο συνολικός αριθμός των επισκεπτών σε έναν προορισμό θα μειωθεί είτε όταν συγκεκριμένες δυνατότητες υπερβούν είτε όταν πραγματοποιηθεί υπερεμπορευματοποίηση του προορισμού.

Συνεπώς η τουριστική ανάπτυξη θα πρέπει να κρατηθεί εντός ενός συγκεκριμένου πλαισίου με προκαθορισμένα όρια φέρουσας ικανότητας.

Σύμφωνα με το μοντέλο του Butler (1980) όλοι οι τουριστικοί προορισμοί παρουσιάζουν, σε αντιστοιχία με τον κύκλο ζωής ενός προϊόντος, περιόδους ανάπτυξης, ωριμότητας και τελικής καθόδου. Επιπλέον όπως και για κάθε προϊόν, τονίζει ότι υπάρχουν πιθανότητες δημιουργίας ενός νέου κύκλου ζωής σε προορισμούς ώριμους ή σε κάθοδο τροποποιώντας τις παραμέτρους του μείγματος μάρκετινγκ ενός τουριστικού προϊόντος. Αυτές οι πιθανότητες αναζωογόνησης μπορούν να εμφανιστούν ως αποτέλεσμα μιας στρατηγικής διαχείρισης ενός τουριστικού προορισμού με βάση την φιλοσοφία της αειφορίας.

Γράφημα 3.1 Ο Κύκλος Ζωής του Τουριστικού Προϊόντος

Πηγή: Butler (1980)

Όπως σε άλλους οικονομικούς τομείς, ο τουρισμός ακολουθεί έναν «κύκλο ζωής προϊόντων», με μια καμπύλη παρόμοια με αυτήν της ανωτέρω γραφικής παράστασης. Σε αυτήν την διαδικασία διάφορα στάδια μπορούν να προσδιοριστούν:

ΣΤΑΔΙΟ 1: Ανακάλυψη. Κατά τη διάρκεια του αρχικού «σταδίου ανακαλύψεως» του κύκλου ένας μικρός αριθμός ήσυχων επισκεπτών φθάνει αναζητώντας τους «αβλαβείς» προορισμούς. Αυτοί οι πρώτοι τουρίστες «εξερευνητών» γενικά μιλούν τη γλώσσα και αναγνωρίζονται με τον τοπικό πολιτισμό. Ο κοινωνικός αντίκτυπος σε αυτό το στάδιο είναι γενικά μικρός και οι διαθέσεις των κατοίκων είναι αρκετά θετικές προς τον τουρισμό.

ΣΤΑΔΙΟ 2: Έναρξη. Κατά τη διάρκεια αυτού του σταδίου ο αριθμός εισερχόμενων αυξήσεων τουριστών. Η κοινότητα οικοδεσποτών ανταποκρίνεται στην εμφάνιση των αυξανόμενων αριθμών τουριστών με την παροχή εγκαταστάσεων. Οι επιχειρήσεις παραμένουν οικογενειακές και η σχέση επισκέπτη-κατοίκου είναι ακόμα αρμονική. Αργότερα σε αυτό το στάδιο, οι αριθμοί επισκεπτών αυξάνονται και η κοινότητα γίνεται ένα τουριστικό θέρετρο – τουριστικός προορισμός. Ενδιαφερόμενοι εξωτερικοί προς την περιοχή επιχειρηματίες αναμιγνύονται αναπτύσσοντας επιχειρήσεις και τουριστικές εγκαταστάσεις. Αυτό είναι χαρακτηριστικά το στάδιο

κατά τη διάρκεια του οποίου ξένες επενδύσεις διεθνών εταιριών εισέρχονται στον κύκλο. Οι μετανάστες εργαζόμενοι, που προσελκύνονται από την προοπτική των σχετιζόμενων με τον τουρισμό εργασιών, ίσως εισέλθουν στην κοινότητα και μειώσουν την επαφή των ντόπιων κατοίκων με τους επισκέπτες. Η σχέση τουριστών-ντόπιων κατοίκων μετατρέπεται σε επαγγελματική καθώς η καινοτομία των αφίξεων νέων επισκεπτών μειώνεται. Οι πολιτιστικά πιο ευαίσθητοι «εξερευνητές» κινούνται προς τις νέες «αβλαβείς» περιοχές και αντικαθίστανται από τη μαζική αγορά.

ΣΤΑΔΙΟ 3: Στασιμότητα. Το στάδιο στο οποίο επέρχεται κορεσμός. Η ποιότητα των τουριστικών υπηρεσιών πέφτει, τα επίπεδα ζήτησης μειώνονται, και η περιβαλλοντική υποβάθμιση του τόπου προορισμού τουριστών αρχίζουν να είναι προφανείς και ανησυχητικές. Ο τόπος προορισμού τουριστών σε αυτή τη φάση θεωρείται ότι έχει φθάσει «στην ωριμότητα».

ΣΤΑΔΙΟ 4: Πτώση, η οποία αντιπροσωπεύει την τρέχουσα κατάσταση των ώριμων τόπων προορισμού τουριστών. Τα μειωμένα κέρδη οδηγούν στις ξένης ιδιοκτησίας επιχειρήσεις στην απόσυρση-απομάκρυνση από την αγορά και η τοπική κοινότητα αφήνεται για «να πάρει ό,τι περισσεύει».

3.5. Ωριμότητα τουριστικού προορισμού

Οι ώριμοι τόποι προορισμού τουριστών είναι εκείνα τα θέρετρα όπου ο μαζικός τουρισμός εμφανίστηκε πρώτιστα στις μεσογειακές ακτές στη δεκαετία του '50 και τη δεκαετία του '60. Στο τέλος της δεκαετίας του 1980 είχε επέλθει κορεσμός από τουρίστες και δεν προσέφεραν πλέον κανένα νέο θέμα έλξης (ατραξιόν). Η ποιότητα των τουριστικών υπηρεσιών είχε μειωθεί με την άνοδο του ανταγωνισμού και το εισόδημα μειωνόταν. Αυτό είναι μια μη φυσική οικονομική διαδικασία, και οδηγεί στην δημιουργία οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών προβλημάτων.

3.5.1. Οι διαδικασίες που οδηγούν στην ωριμότητα τουρισμού

Οι παραλίες της Μεσογείου συνεχίζουν να είναι η παγκόσμια κύρια εστίαση του τουρισμού, παρά τον ανταγωνισμό που παρουσιάστηκε από τα τέλη της δεκαετίας του '80 από τους νέους προορισμούς (Καραϊβική, ο Ειρηνικός, ο Ινδικός Ωκεανός, κ.λπ.) και την ανάπτυξη των νέων μορφών τουρισμού (αύξηση στον αγροτικό τουρισμό, τον αστικό τουρισμό, κ.λπ.), οι οποίες προσφέρουν τις νέες και διαφορετικές δραστηριότητες από τον ήλιο και την παραλία των παραδοσιακών προορισμών.

Το μαζικό πρότυπο του τουρισμού του ήλιου και των παραλιών, χαρακτηριστικό της μεσογειακής ακτής έχει προκαλέσει τόσο την θεαματική αστική, δημογραφική και οικονομική ανάπτυξη των μικρών παράκτιων πόλεων που κατοικούνται στο παρελθόν από οικογένειες αγροτών και ψαράδων οι οποίοι έφθασαν τελικά να βασίζονται τη διαβίωσή τους από τον τουρισμό, όσο και την αυξανόμενη υποβάθμιση του φυσικού τους περιβάλλοντος.

Αυτή η υποβάθμιση οφείλεται, από τη μια πλευρά, στον τεράστιο πολλαπλασιασμό των υποδομών και των εγκαταστάσεων τουρισμού, και της στέγασης (ξενοδοχεία, διαμερίσματα, δεύτερη κατοικία, θέσεις για κατασκήνωση) και των συμπληρωματικών υπηρεσιών για τους τουρίστες (μπαρ, εστιατόρια, ντισκοτέκ, μαθήματα γκολφ, τένις, πάρκα ύδατος, κ.λπ.), και αφ' ενός στα αποτελέσματα που προέρχονται από την παρουσία χιλιάδων επισκέπτες χρόνο με το χρόνο (μόλυνση, υπερεκμετάλλευση των πόρων, κ.λπ...) Αυτές οι επιδράσεις, μαζί με τους προφανείς που προκαλούνται από τον τοπικό πληθυσμό, έχουν οδηγήσει στην τροποποίηση κατά τη διάρκεια των ετών τα έτη του παράκτιου τοπίου της Μεσογείου, με το γκρίζο σκυρόδεμα που αντικαθιστά βαθμιαία τα πράσινα δέντρα.

Όλοι οι ώριμοι τόποι προορισμού τουριστών παρουσιάζουν ορισμένα ίδια γενικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα. Κύριο χαρακτηριστικό η διπλή ταυτότητα: το χειμώνα είναι ήσυχτοι τόποι με λίγο πληθυσμό, και το καλοκαίρι γεμίζουν με ανθρώπους και φρενιτιώδη δραστηριότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΣΥΜΜΕΤΟΧΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ

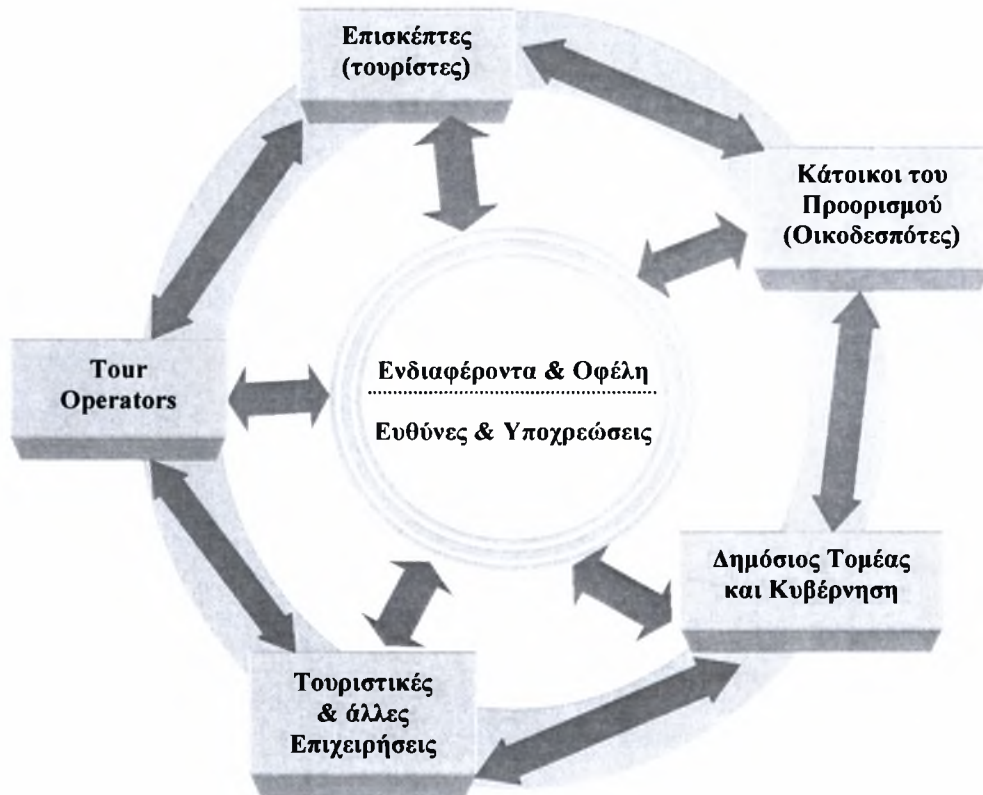
Προσπαθώντας μία κατηγοριοποίηση τουριστικών προορισμών με βάση ομοειδή γεωγραφικά χαρακτηριστικά θα λέγαμε ότι διαβαθμίζονται σε προορισμούς ηπείρων, χωρών, περιφερειών-διαμερισμάτων, περιοχών (χερσαίοι, παραθαλάσσιοι), πόλεων, θεματικών πάρκων.

Θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε ότι ενώ προορισμοί του ίδιου επιπέδου είναι ανταγωνιστικοί μεταξύ τους όταν ερευνούμε σε αμέσως ανώτερο επίπεδο παρατηρούμε ότι ενώ δεν εξαλείφεται το στοιχείο του ανταγωνισμού, εμφανίζεται και ενδυναμώνεται το στοιχείο της συνεργασίας και γενικότερα της συνέργειας. Οι χώρες της Ευρώπης για παράδειγμα παραμένουν να είναι ανταγωνιστικές μεταξύ τους όταν στην προσπάθειά τους να προσελκύσουν επισκέπτες αναδεικνύουν τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα έναντι των άλλων γειτονικών χωρών αλλά παράλληλα αναδεικνύουν όλα εκείνα τα στοιχεία και τον βαθμό της μεταξύ τους συνεργασίας όταν αποτελούν ενιαίο προορισμό ως Ευρώπη έναντι άλλων ομαδοποιημένων χωρών π.χ. της Άπω Ανατολής.

Ποιες είναι όμως οι οργανωτικές δομές και οι εμπλεκόμενοι φορείς που αποτελούν το λειτουργικό κομμάτι ενός προορισμού; Ποιοί είναι οι συμμετοχοί ενός τουριστικού προορισμού με άλλα λόγια; Επιπλέον έχοντας μια αμφίδρομη σχέση με το εκάστοτε φυσικό περιβάλλον που δραστηριοποιούνται, σε ποιό βαθμό γνωρίζουν ότι οι επιλογές τους συνολικά επηρεάζουν την βιώσιμη σε βάθος χρόνου τουριστική ανάπτυξη αλλά και το ότι ο βαθμός της μεταξύ τους συνεργασίας επιδρά άμεσα στην ανταγωνιστικότητα του προορισμού λειτουργικό μέρος του οποίου αποτελούν;

Οι Buhalis & Fletcher (1995) παρουσιάζουν μια απεικόνιση στα παραπάνω ερωτήματα σε αυτό που ονομάζουν «δυναμικός τροχός των συμμετόχων του τουρισμού».

Γράφημα 4.1. «Ο δυναμικός τροχός των συμμετοχών του τουρισμού»

Πηγή: Buhalis & Fletcher (1995)

Έχοντας υπόψη μας την ελληνική πραγματικότητα των τελευταίων ετών σε ότι αφορά τον τρόπο ανάπτυξης του τουρισμού (Κοκκώσης και Τσάρτας 2001) σε όλη την επικράτεια γενικότερα αλλά και των επιμέρους μορφών τουρισμού ειδικότερα, προβαίναμε σε μια άμεση σύγκριση με αντίστοιχους προορισμούς άλλων χωρών.

Αναμφίβολα η ενημέρωση ως προς το τι προσφέρουν ανταγωνιστικοί προορισμοί εντός της χώρας αλλά περισσότερο ανταγωνιστικοί προορισμοί εκτός Ελλάδος είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την βελτίωση του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος μιας περιοχής και την καλύτερη τοποθέτησή του στην τουριστική αγορά, όμως συχνά δεν λαμβάνουμε υπόψη μας παραμέτρους υψίστης σημασίας, όπως το μοντέλο διαχείρισης του τουριστικού προορισμού που αναλύουμε καθώς και τις διαφοροποιημένες μορφές δημόσιας διοίκησης αλλά και τις υποστηρικτικές δομές σε επίπεδο υπουργείων τουρισμού – πολιτισμού – χωροταξίας- μεταφορών που χαράσσουν τον στρατηγικό σχεδιασμό τουρισμού σε επίπεδο χώρας.

Όσο προχωρούμε ερευνητικά από επίπεδο χώρας σε επίπεδο μικρών σε μέγεθος (αριθμός κατοίκων, αριθμός επιχειρήσεων, επικράτεια) Δήμων της χώρας παρατηρούμε ότι υπάρχει μία τάση μείωσης έως εξάλειψης του στοιχείου της συνεργασίας-συνέργιας μεταξύ των συμμετόχων και εξάντλησης της δυναμικής του κοινωνικού και επιχειρηματικού κεφαλαίου κάθε τόπου στον εσωτερικό ανταγωνισμό χάνοντας έτσι πόρους και χρόνο που θα μπορούσαν να διατεθούν αποτελεσματικότερα προς την απόκτηση ή/και ανάδειξη συγκριτικών και ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων έναντι ανταγωνιστικών προορισμών.

Δυστυχώς όσο μικρότερος είναι ένας Δήμος που έχει αναπτυχθεί τουριστικά και ειδικότερα νησιωτικός, τόσο μικρότερη είναι η κατανόηση της αναγκαιότητας χάραξης και εφαρμογής μακροχρόνιου στρατηγικού σχεδιασμού διαχείρισης τουρισμού αλλά και η συνειδητοποίηση ότι το σύνολο των συμμετόχων ενός προορισμού αποτελούν απαραίτητα συστατικά στοιχεία για την λειτουργία του ενιαίου συστήματος που ονομάζεται «τουριστικός προορισμός».

Σε εθνικό επίπεδο το υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης προκειμένου το όποιο νομοσχέδιο προταθεί με στόχο την ανταγωνιστικότητα του ελληνικού τουριστικού προϊόντος να είναι εφικτό, αποδεκτό και υλοποιήσιμο, πριν την κατάθεσή του τίθεται για διαβούλευση στα μέλη του Εθνικού Συμβουλίου Τουρισμού. (www.gnto.gr)

Με άλλα λόγια, ο ανώτερος δημόσιος φορέας για την χάραξη της τουριστικής πολιτικής της χώρας επεξεργάζεται τα εναλλακτικά σενάρια, σχεδιάζει και προτείνει στρατηγικές κατόπιν διαβούλευσης με τους εκπροσώπους των συμμετόχων του τουρισμού όλης της χώρας στο αρμόδιο θεσμοθετημένο κρατικό όργανο.

Φτάνοντας όμως σταδιακά από το κυβερνητικό επίπεδο σε επίπεδο πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης και ειδικότερα νησιωτικών δήμων παρατηρούμε ότι αντίστοιχα θεσμοθετημένα όργανα για την ολοκληρωμένη διαχείριση τοπικών τουριστικών προορισμών δεν υπάρχουν στην πλειονότητα της ελληνικής επικράτειας.

Παράγοντες που οδηγούν προς αυτή την κατάσταση είναι η έλλειψη οικονομικών πόρων στελέχωσης ειδικού τμήματος τουριστικής ανάπτυξης στους πρωτοβάθμιους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), η δυσκαμψία της δημόσιας διοίκησης, και οι μικροπολιτικές σκοπιμότητες.

4.1. Διαχείριση τουριστικών προορισμών

Αντιλαμβανόμενοι έναν προορισμό ως έναν ενιαίο οργανισμό, μια αυτοτελή επιχείρηση με πολλές δραστηριότητες θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η διαχείριση τουριστικών προορισμών είναι ένα σύστημα συντονισμένης διαχείρισης και ορθολογικής εκμετάλλευσης όλων των φυσικών και ανθρωπογενών στοιχείων που συνθέτουν την ταυτότητα ενός προορισμού βασισμένο σε ένα υπόβαθρο συνέργειας όλων των συμμετόχων του προορισμού και με απώτερο στόχο την μακροχρόνια βιώσιμη ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας.

Ένας οργανισμός διαχείρισης τουριστικού προορισμού θα πρέπει να εφαρμόσει τα ίδια εργαλεία στρατηγικής διαχείρισης που χρησιμοποιεί και μια επιχείρηση, τα οποία είναι η στρατηγική ανάλυση, η στρατηγική επιλογή και η υλοποίηση της στρατηγικής.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω οι βασικές αρχές σχεδιασμού θα πρέπει να περιλαμβάνουν:

- Ολοκληρωμένη και όχι αποσπασματική θεώρηση της τουριστικής δραστηριότητας, ως ένα ενιαίο σύστημα.
- Δημιουργία κατάλληλων συγκοινωνιακών προσβάσεων (εισόδου – εξόδου).
- Διαμόρφωση χωρικών πόλων εξυπηρετήσεων και υπηρεσιών προσέλκυσης των τουριστών.
- Αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων ανάπτυξης τουρισμού σε ευρεία βάση (π.χ. εναλλακτικές μορφές).
- Διάχυση της τουριστικής ανάπτυξης με βάση πρωτεύοντες και δευτερεύοντες πυρήνες.
- Εξασφάλιση προσβάσεων και επαρκούς δικτύου μεταφορών.
- Εξασφάλιση δικτύων γενικής υποδομής, όπως ηλεκτροδότηση, ύδρευση, αποχέτευση, διαχείριση απορριμμάτων, κλπ.

Ο σχεδιασμός θα πρέπει να ξεκινά από το γενικότερο στρατηγικό σχεδιασμό (από την ευρύτερη περιοχή ενδιαφέροντος), προκειμένου να κατευθύνονται όλες οι παρεμβάσεις (δημόσιες και ιδιωτικές) προς μία, κοινή κατεύθυνση και να συνεχίζεται προς το ειδικό, με στρατηγικό σχεδιασμό σε επίπεδο τουριστικής επιχείρησης.

Ο στρατηγικός σχεδιασμός σε τοπικό επίπεδο καθιστά δυνατή την επίτευξη των παρακάτω ενεργειών:

- Πιστή παρακολούθηση των τάσεων σε διεθνές και εθνικό επίπεδο.
- Ορθή ενσωμάτωση του τουρισμού στην τοπική οικονομία.

- Βελτίωση των περιβαλλοντικών (και οικονομικών) επιδόσεων του τουρισμού (EMAS – Local Agenda).
- Διασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης, μέσα από την προσαρμογή στα τοπικά χαρακτηριστικά και την παράλληλη αξιοποίηση περιβαλλοντικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών της περιοχής.
- Προγραμματισμός ορθής διαχείρισης της ζήτησης, με προσέλκυση πελατείας με βάση τα χαρακτηριστικά της περιοχής υποδοχής με στόχο τη μεγιστοποίηση της απόδοσης.

Στο γράφημα 4.2. απεικονίζονται οι φάσεις που ακολουθούνται από την έρευνα και καταγραφή των βασικών παραμέτρων της περιοχής έως την οριστικοποίηση των μεθόδων και των πολιτικών εφαρμογής του κοινά επιλεγμένου σχεδίου ανάπτυξης.

Βασική προϋπόθεση για την έναρξη οποιουδήποτε στρατηγικού σχεδιασμού είναι η διενέργεια της ανάλυσης SWOT (Δυνατότητες, Αδυναμίες, Ευκαιρίες και Απειλές) με την οποία σχηματίζετε μια αρχική εικόνα της καταστάσεως που καλείτε ο ΟΔΤΠ να διαχειριστεί.

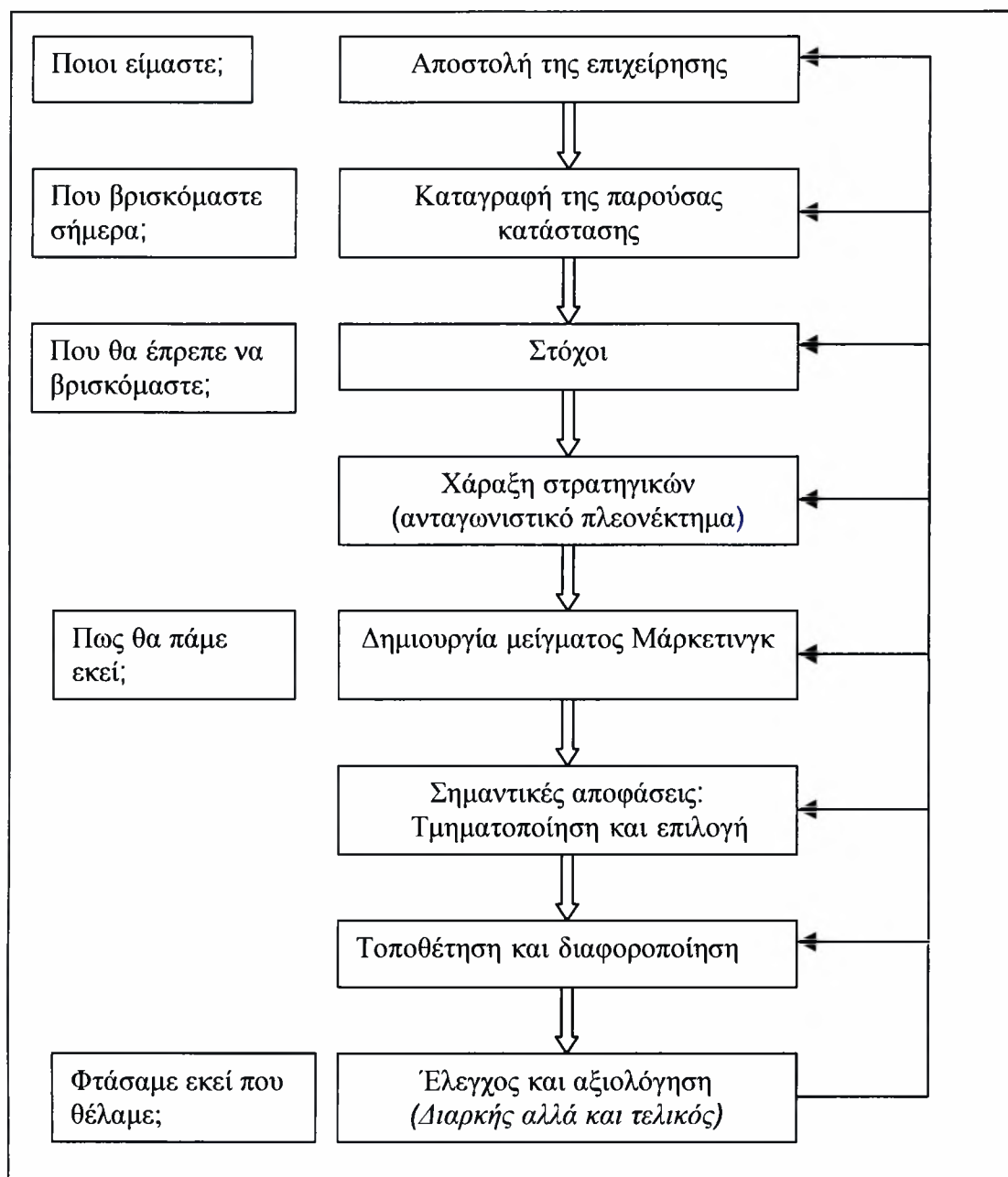
Πρόκειται για τη σημειακή καταγραφή των Δυνάμεων, των Αδυναμιών, των Ευκαιριών και των Απειλών για την περιοχή ενδιαφέροντος.

Οι Δυνατότητες και οι Αδυναμίες αναφέρονται στα χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες της περιοχής, ενώ οι Ευκαιρίες και οι Απειλές προκύπτουν από τη μελέτη του εξωτερικού περιβάλλοντος.

Στο γράφημα 4.4. απεικονίζεται η βασική δομή ενός στρατηγικού σχεδιασμού με τις διαδοχικές φάσεις και τα αντίστοιχα ερωτήματα κάθε φάσης. Κατά την διάρκεια του στρατηγικού σχεδιασμού θα πρέπει να ληφθούν υπόψη παράμετροι που ανακύπτουν στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη υποδομών (Ahn, Lee & Shaker 2002, Inskoop 1991), στην διαχείριση της φέρουσας ικανότητας (Williams & Gill 1998, Strabrooke 1999), στην διαχείριση του κύκλου ζωής προορισμών (Butler 1980) και στην διαχείριση του μείγματος μάρκετινγκ του προορισμού (Buhalis 2000).

Όμως ποιος είναι αρμόδιος φορέας για την εκπόνηση και εφαρμογή του και ποιος έχει την δυνατότητα να αποτελεί συνδετικό κρίκο και κοινό σημείο αναφοράς μεταξύ όλων των συμμετοχών ενός προορισμού.

Γράφημα 4.2. Διαδικασία δημιουργίας στρατηγικού σχεδίου

Πηγή: Καραγιάννης (2008)

4.2. Νησιωτικός τουριστικός προορισμός και τοπικές αρχές

Οι τοπικές αρχές καταλαμβάνουν έναν σύνθετο, κεντρικό ρόλο στην καρδιά της τουριστικής βιομηχανίας (Bacon & Pelley, 1993, p.A5), και ασκούν ουσιαστική ή ακόμα και κρίσιμη επιρροή επί της τοπικής τουριστικής βιομηχανίας (Andriotis,

2002a Elliott, 1987). Οι Vaughan, Jolley και Mehrer (1999, p.118) προσδιόρισαν τους ακόλουθους τρεις ρόλους των τοπικών αρχών στην βιομηχανία τουρισμού: το ότι είναι το κύριο συντονιστικό όργανο προς τον στρατηγικό σχεδιασμό της τοπικής τουριστικής βιομηχανίας, το ότι έχουν ιδιοκτησία, να λειτουργούν και προωθούν τους δικούς τους τουριστικούς πόρους και υποδομές, και με το ότι προωθούν την τοπική τους περιοχή ως προορισμό και με προϋποθέσεις, τα τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες του ιδιωτικού τομέα.

Τα περισσότερα νησιά αντιμετωπίζουν μια σειρά δεσμευτικών περιορισμών σε παραδοσιακό μορφή οικονομικής ανάπτυξης. Αυτοί περιλαμβάνουν: εξωτερική εξάρτηση, έλλειψη αυτονομίας στη λήψη αποφάσεων, απομόνωση, περιφερειακότητα, αντί-οικονομίες κλίμακας, αγροτική ζωή, έλλειψη πόρων, και περιορισμούς προσβασιμότητας (Butler, 1993, Cross & Nutley, 1999, Pearce, 1995).

Επομένως, η αυξανόμενη τουριστική ζήτηση ανοίγει νέες ευκαιρίες για την ανάπτυξη νησιών. Λόγω της αύξησης του πραγματικού εισοδήματος των νησιωτικών πληθυσμών και την δημιουργία απασχόλησης (αν και συνήθως εποχιακή), οι κυβερνήσεις έχουν δει τον τουρισμό ως μία ελπιδοφόρο ευκαιρία προς την μείωση του χάσματος ευημερίας μεταξύ των ιδίων και των αναπτυγμένων χωρών, και ως μέσα εκσυγχρονισμού της οικονομικής βάσης τους και διατήρησης του πληθυσμού τους και της κοινωνικής και κοινοτικής ευημερίας.

Ένας σημαντικός ρόλος για την ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας των νησιωτικών προορισμών διαδραματίζεται από τον τοπικές αρχές. Εντούτοις, παρά την κυρίαρχη αύξηση του τουρισμού για πολλά νησιά κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών και της χρήσης του τουρισμού από πολλές τοπικές κυβερνήσεις ως στρατηγική για την αποβολή οικονομικών προβλημάτων, η αναφερόμενη στην ανάπτυξη λογοτεχνία έχει σχεδόν παραμελήσει το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν οι τοπικές κυβερνήσεις για την επέκταση της νησιωτικής τουριστικής βιομηχανίας».

Μια κατηγοριοποίηση των βασικών φορέων που επηρεάζουν και επηρεάζονται από την μορφή διαχείρισης ενός προορισμού θα μπορούσε να είναι:

- Εθνική κυβέρνηση
- επαρχιακή/περιφερειακή διοίκηση
- Νομαρχιακή και δημοτική αυτοδιοίκηση
- Δημόσιες υπηρεσίες οικονομικής ανάπτυξης
- Επιμελητήρια και άλλες επαγγελματικές

- Αρχές πάρκων
- Πάροχοι υπηρεσιών μεταφοράς
- Πολιτιστικοί οργανισμοί και διαχειριστές έλξεων (ατραξιόν) και εκδηλώσεων
- Πάροχοι υπηρεσιών στέγασης
- Πάροχοι υπηρεσιών σίτισης, δραστηριοτήτων ελεύθερου χρόνου και αγορών
- Μεσάζοντες (παραδείγματος χάριν τουριστικοί οργανισμοί και διοργανωτές συνεδρίων)
- Τοπικές κοινοπραξίες και συνεργασίες τουρισμού
- Υπηρεσίες επιχειρησιακής υποστήριξης
- Οργανώσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων

Σύμφωνα με την διάρθρωση της Δημόσιας Διοίκησης αρμόδιο εκλεγμένο από τον λαό όργανο διαχείρισης σειράς θεμάτων σε τοπικό επίπεδο δήμων είναι το δημοτικό συμβούλιο της εκάστοτε πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης. (Καραναστάσης 2006)

Η διαχείριση όμως ενός τόπου ως τουριστικού προορισμού απαιτεί επιπλέον διαδικασίες και εξειδικευμένο γνωστικό υπόβαθρο απ'ότι η δημόσια διαχείριση ενός τόπου μέσω των δημοτικών συμβουλίων.

Προκειμένου να γίνει αυτό καλύτερα αντιληπτό σε συνδυασμό όσων αναφέρθηκαν παραπάνω είναι αναγκαίο να αποτυπώσουμε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα σε ότι αφορά την διαχείριση θεμάτων από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

4.3. Δυνατά σημεία ανά μορφή διακυβέρνησης

Δημόσιος τομέας

- Μακροπρόθεσμη στρατηγική προσέγγιση
- Δημιουργία συνείδησης προορισμού
- Δημόσιας εικόνας
- Υποστήριξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων
- Εξασφάλιση ποιότητας

Ιδιωτικός τομέας

- Βραχυπρόθεσμη τακτική προσέγγιση
- Εστίαση πωλήσεων
- Διαχείριση των σχέσεων με τους πελάτες

- Εστίαση στις ευκαιρίες της αγοράς
- Ταχύτατη λήψη αποφάσεων
- Επιχειρηματικότητα

4.4. Αδυναμίες ανά μορφή διακυβέρνησης

Δημόσιος τομέας

- Στερείται αιχμηρής εστίασης επάνω στην δημιουργία επιχειρηματικότητας
- Φτωχοί στην παραγωγή εμπορικού εισοδήματος
- Δεν παίρνει ρίσκα
- Ανέχεται τις φτωχές αποδόσεις
- Βραδύτητα στην λήψη αποφάσεων
- Δυσπιστία έναντι του ιδιωτικού τομέα και του κινήτρου κέρδους

Ιδιωτικός τομέας

- Στερείται μια ανησυχία για το ευρύτερο δημόσιο αγαθό
- Περιορισμένο ενδιαφέρον για μακροχρόνιο προγραμματισμό
- Έχει ανεπαρκείς πόρους
- Απογοητευμένος από τον Δημόσιο Τομέα

Η λειτουργία κάθε προορισμού προϋποθέτει την ύπαρξη και λειτουργία και του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, η αποτελεσματική και ανταγωνιστική διαχείρισή του όμως προς όφελος όλων των συμμετόχων, απαιτούν την άριστη συνεργασία των δύο τομέων προς εκμετάλλευση των δυναμικών, και την εξάλειψη των αδυναμιών των.

Επομένως για να είναι η διαχείριση τέτοια που να καθιστά δυνατή την επίτευξη του οράματος ενός οργανισμού διαχείρισης προορισμού, η οργανωτική και η λειτουργική του δομή θα πρέπει να προκύπτει από την συνεργασία των δύο τομέων υπό την μορφή ενός μη κερδοσκοπικού φορέα ή επιχείρησης που θα αποτελεί τον οργανισμό διαχείρισης του προορισμού. Οι πιθανές διαβαθμίσεις περιπτώσεων διοικητικής διακυβέρνησης ενός προορισμού θα μπορούσαν να είναι:

- Τμήμα ενιαίας δημόσιας αρχής
- Συνεργασία των δημόσιων αρχών, που υποστηρίζετε από συνεργάτες
- Συνεργασία των δημόσιων αρχών, που υποστηρίζετε από μια νέα από κοινού διοικούμενη και θεσμοθετημένη διαχειριστική αρχή

- Παράδοση μεταφοράς δημόσιας αρχής σε ιδιωτικές επιχειρήσεις
- Δημόσια -ιδιωτική συνεργασία για ορισμένες λειτουργίες-συχνά υπό μορφή μη κερδοσκοπικής επιχείρησης: Ο ΟΔΤΠ
- Ένωση ή επιχείρηση που χρηματοδοτείται καθαρά από μια συνεργασία ιδιωτικού τομέα ή/και εμπορικών συναλλαγών – πάλι για ορισμένες λειτουργίες

Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε ότι οι Booms & Bitner (στο Cooper κ.α. 1998) εμπλουτίζουν το μείγμα μάρκετινγκ του Kotler (1997) από τέσσερα σε επτά P, λόγο του άυλου στοιχείου της ανθρώπινης συμπεριφοράς και της ζωτικής σημασίας που έχει η ποιότητα των παραχωμένων υπηρεσιών καθώς και ο έλεγχος της.

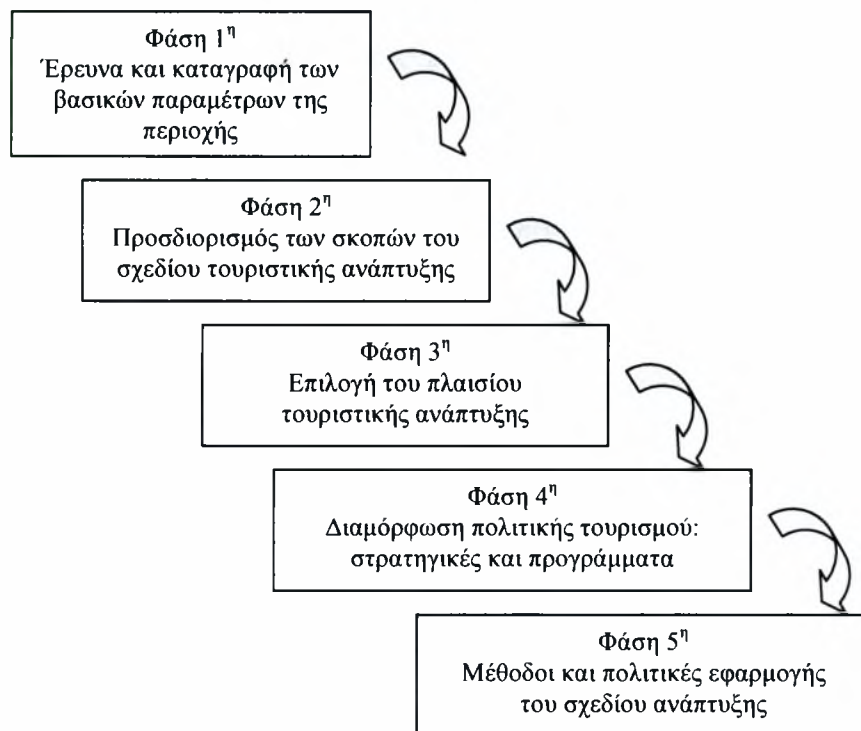
Πίνακας 4.1. Διευρυμένο μείγμα μάρκετινγκ

Προϊόν	Τιμή	Τόπος	Προβολή	Ανθρωποι	Φυσικά στοιχεία	Διαδικασί α
Ποικιλία	Επίπεδα εκπτώσεων:	Τοποθεσία	Διαφήμιση	Προσωπικό:	Περιβάλλον:	Πολιτικές Διαδικασίες Μηχανισμοί
Ποιότητα Επίπεδο Σήμα κατατεθέν Γραμμή υπηρεσιών Υπηρεσίες μετά την πώληση	Επιδοτήσεις Προμήθειες Όροι αποπληρωμής Η αξία που αντιλαμβάνεται ο πελάτης Σχέση τιμής/ποιότητας Διαφοροποίηση	Προσβασιμότητα Δίκτυα διανομής Κάλυψη δικτύου	Προσωπική πώληση Προώθηση πωλήσεων Δημοσιότητα Σχέσεις μετά του κοινού	Εκπαίδευση Διακριτικότητα Εμπιστοσύνη Κίνητρα Εμφάνιση Τρόποι διαπροσωπική συμπεριφοράς Άλλοι πελάτες: Συμπεριφορά Βαθμός συμμετοχής Σχέση Πελάτη/επαφής πελάτη	Επιπλώσεις Χρώματα Διαρρυθμίση Επίπεδα θορύβου Ευκολίες αγαθών Υλικά στοιχεία	Διακριτικότητα εργαζομένων Συμμετοχή πελατών Καθοδήγηση πελατών Ροή δραστηριοτήτων

Πηγή: Cooper κα (1998)

Στο γράφημα 4.3. απεικονίζονται οι διαδικαστικές φάσεις δημιουργίας ενός σχεδίου τουριστικής ανάπτυξης.

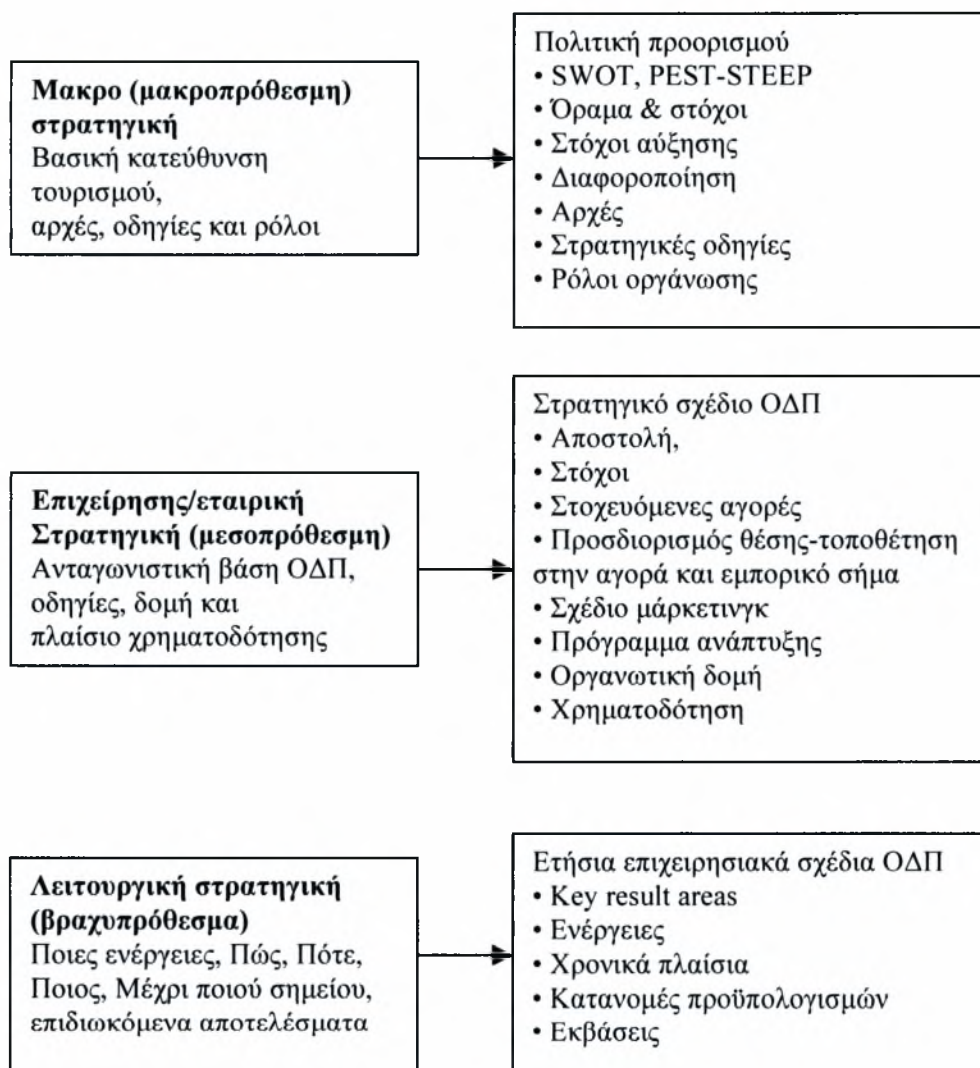
Γράφημα 4.3. Διαδοχικές φάσεις δημιουργίας ενός σχεδίου τουριστικής ανάπτυξης

Πηγή: Καραγιάννης (2008)

Στο γράφημα 4.4. απεικονίζονται οι τρεις χρονικές φάσεις στρατηγικής, της μακροπρόθεσμης, μεσοπρόθεσμης και βραχυπρόθεσμης με τις αντίστοιχες εργασίες που πραγματοποιούνται.

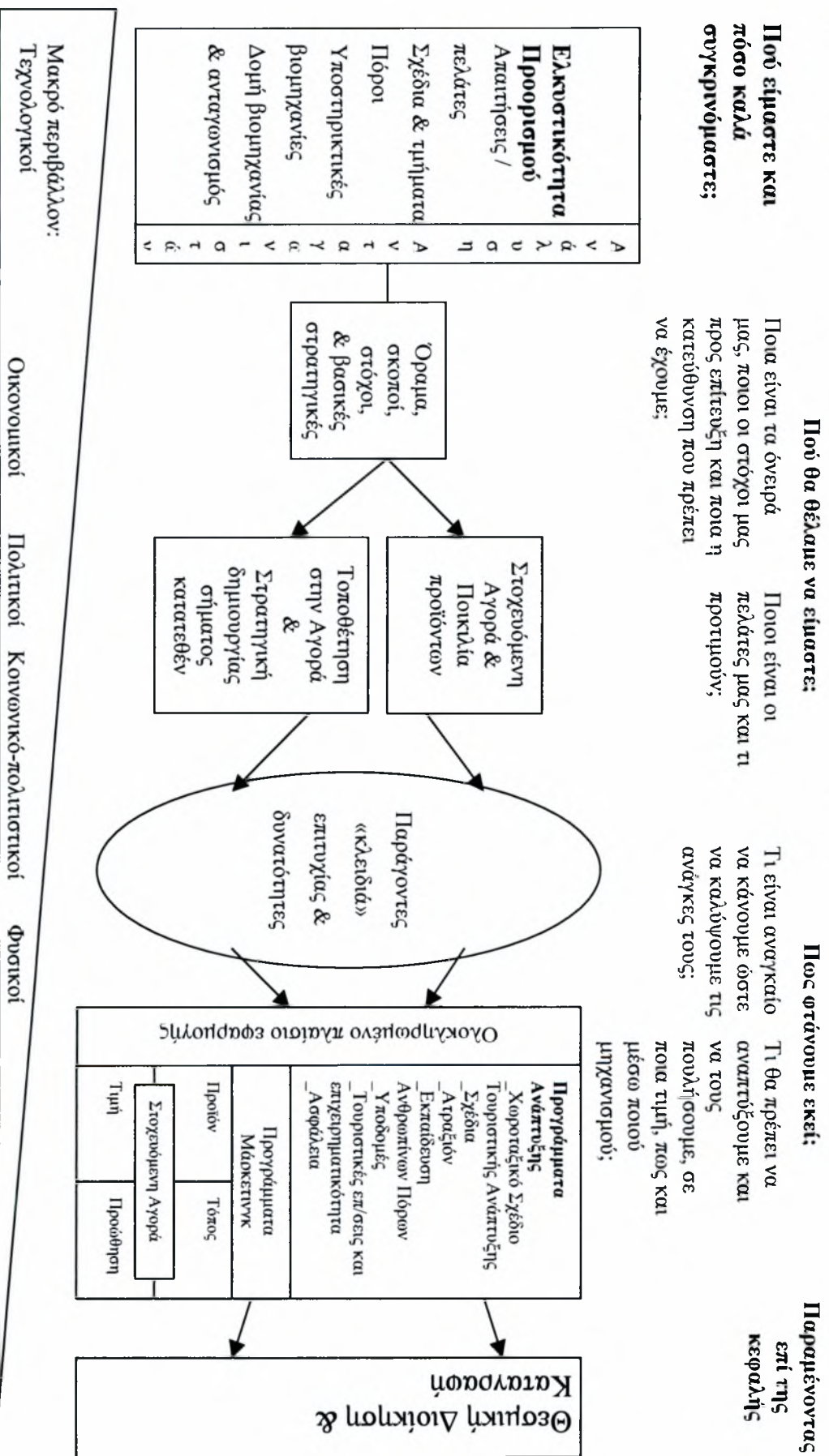
Γράφημα 4.4. Οι τρεις χρονικές φάσεις στρατηγικής

Πηγή: Καραγιάννης (2008)

Στο σχήμα 4.5. απεικονίζεται το έργο που καλείτε να εκτελέσει ένας ΟΔΤΠ καθώς και το περιβάλλον μέσα στο οποίο δραστηριοποιείται.

Γράφημα 4.5. Το εσωτερικό περιβάλλον δραστηριοποίησης ενός προορισμού

Η παρουσίαση των εννοιών που πραγματοποιήθηκε στο πρώτο τμήμα του παρόντος πονήματος είχε ως στόχο την σύντομη παρουσίαση των πτυχών που συνθέτουν την πολύπλοκη δομή του ενιαίου συστήματος που ονομάζεται «τουριστικός προορισμός».

Η μετάβαση από την μεμονωμένη αντίληψη των μετόχων της τουριστικής βιομηχανίας αναφορικά με τις έννοιες που παρουσιάστηκαν, στην συλλογική συμμετοχική αντίληψη ως προς το πώς θα πρέπει και για ποιούς λόγους θα πρέπει ένας προορισμός να διαχειρίζεται ως ένας ενιαίος ζωντανός οργανισμός είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και μακροχρόνια ύπαρξη κάθε προορισμού.

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω προχωρούμε στο δεύτερο τμήμα όπου παρουσιάζεται η νήσος Σκιάθος ως τουριστικός προορισμός, αναλύοντας την υπάρχουσα κατάσταση και την δυναμική της.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται ο τρόπος σύνθεσης του ερωτηματολογίου, ο τρόπος που επιλέχτηκαν οι ερωτηθέντες, για ποιο λόγο τέθηκαν οι συγκεκριμένες ερωτήσεις και ποια τα αποτελέσματα της έρευνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΚΙΑΘΟΥ

5.1. Γεωγραφικά στοιχεία και διοικητική δομή

Η νήσος Σκιάθος ανήκει στην χωρική ενότητα των Βορείων Σποράδων και πρωτεύουσα της είναι η ομώνυμη πόλη της Σκιάθου. Απέχει 2,4 μίλια από τις ακτές του νότιου Πηλίου και 4 μίλια από την Σκόπελο. Η έκταση της είναι περίπου 49,89 τετραγωνικά χιλιόμετρα ενώ το μήκος της είναι 12 χιλιόμετρα και το πλάτος της 9 χιλιόμετρα. Ο πραγματικός πληθυσμός της σύμφωνα με στοιχεία της απογραφής του 2001 ανέρχεται σε 6.160 άτομα. Η πληθυσμιακή της πυκνότητα ιδίως τους καλοκαιρινούς μήνες είναι περίπου 123 άτομα/τετραγωνικό χιλιόμετρο. (Δήμος Σκιάθου)

Χάρτης 5.1 Η νήσος Σκιάθος

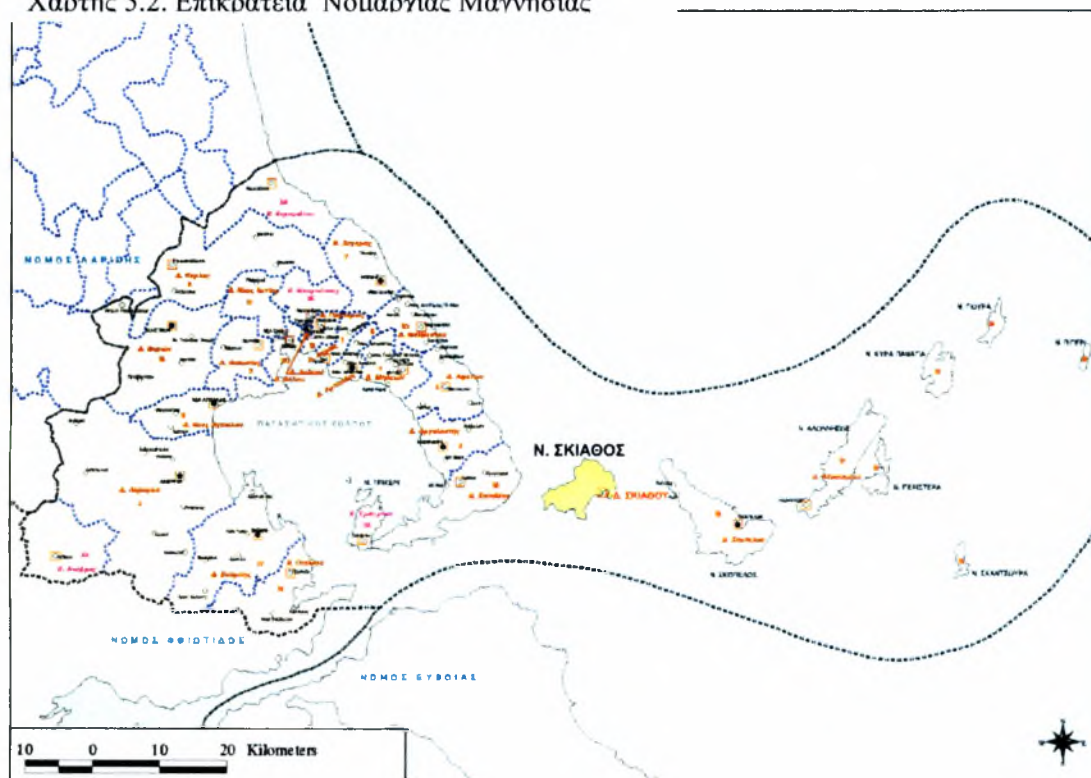

Εντός των διοικητικών ορίων της νήσου Σκιάθου περιλαμβάνονται τα μικρότερα νησιά Τσουγκριάς, Μικρός Τσουγκριάς, Άρκος, Μαραγκός, Ρέπη, Ασπρόνησος, Δασκαλιό, Πρασονήσι, Καστρονήσια, Τρουλονήσια καθώς και έξι

συστάδες βραχονησίδων. Οι μεγαλύτερες οικιστικές συγκεντρώσεις της νήσου εντοπίζονται στην πόλη της Σκιάθου, στον Ξάνεμο, στα Καλύβια, στο Τρούλο και στις Κουκουναριές και κατά δεύτερο λόγο στον Αχλαδιά, στο Κατσαρό, στον Κολιό και στον Πλατανιά. Αξιοσημείωτο είναι ότι μόνο η πόλη της Σκιάθου είναι χαρακτηρισμένος οικισμός.

Περιμετρικά της νήσου υπάρχουν περίπου εβδομήντα (70) παραλίες. Το μεγαλύτερο τμήμα της νήσου είναι δασώδες ενώ περιμετρικά της πόλης της Σκιάθου και των υπόλοιπων χωριών κυριαρχεί η γεωργική γη. Η επικράτεια της νήσου Σκιάθου υπάγεται στον Δήμο Σκιάθου φορέα πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης, αποτελεί γεωγραφική ενότητα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μαγνησίας και ανήκει στην περιφέρεια Θεσσαλίας.

Χάρτης 5.2. Επικράτεια Νομαρχίας Μαγνησίας

Πηγή: NAM, www.nam.gr

5.2. Κλιματικά χαρακτηριστικά

Η μέση μηνιαία θερμοκρασία (σε °C) της Σκιάθου κυμαίνεται μεταξύ 8,5 χειμερινή περίοδος έως 26,0 θερινή περίοδος. Η μέση μέγιστη μηνός κυμαίνεται μεταξύ 11,4 έως 28,7 ενώ η μέση ελάχιστη 5,0 έως 21,3. οι απολύτως μέγιστες θερμοκρασίες για την περίοδο 1986-92 ήταν 36,4 και 14,2.

5.3. Πληθυσμιακά χαρακτηριστικά

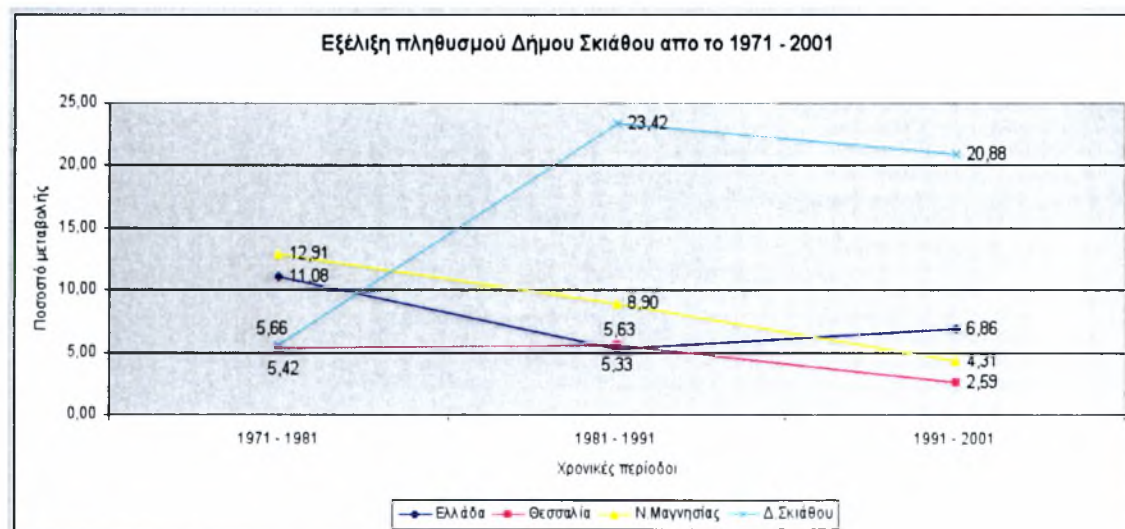
Ο Δήμος Σκιάθου – με βάση τα πληθυσμιακά στοιχεία του πραγματικού πληθυσμού 1971, 1981, 1991 και 2001 – παρουσιάζει σημαντική αύξηση του πληθυσμού του κυρίως από το 1981 και μετά, σε σχέση με τις αντίστοιχες μεταβολές στις ίδιες περιόδους για το σύνολο της Χώρας της Περιφέρειας και του Νομού στον οποίο ανήκει. Αυτό οφείλεται κυρίως στους οικονομικούς μετανάστες και δευτερευόντως σε παλινοστούντες. Το συμπέρασμα αυτό προέκυψε από την επιτόπια έρευνα και από συνεντεύξεις με τους τοπικούς φορείς.

Πίνακας 5.1. Εξέλιξη πραγματικού πληθυσμού Δήμου Σκιάθου 1971 - 2001

	1971	1981	1991	2001	Μεταβολή % (1971-2001)
Ελλάδα	8.768.641	9.740.417	10.259.900	10.964.020	25,04
Θεσσαλία	659.913	695.654	734.846	753.888	14,24
Ν. Μαγνησίας	161.392	182.222	198.434	206.995	28,26
Δ. Σκιάθου	3.908	4.129	5.096	6.160	57,63

Πηγή: ΕΣΥΕ απογραφή πληθυσμού 1971, 1981, 1991, 2001

Διάγραμμα 5.1. Ποσοστιαία μεταβολή πληθυσμού από το 1971 μέχρι το 2001

Πηγή: ΕΣΥΕ απογραφή πληθυσμού 1971, 1981, 1991, 2001

Την περίοδο 1971 – 1981 το ποσοστό αύξησης του πληθυσμού στον Δήμο Σκιάθου (5,66%) είναι ίδιο με το ποσοστό αύξησης της Περιφέρειας Θεσσαλίας (5,42%), ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά της Χώρας και του Νομού Μαγνησίας είναι διπλάσια (11,08%) και υπερδιπλάσια (12,91%) αντίστοιχα. Την επόμενη δεκαετία, δηλαδή 1981 – 1991, ενώ τόσο το σύνολο της Χώρας όσο και του νομού Μαγνησίας παρουσιάζουν μειωμένη αύξηση του πληθυσμού τους, το ποσοστό αύξησης του πληθυσμού της Περιφέρειας Θεσσαλίας παρέμεινε σταθερό και το ποσοστό αύξησης

του πληθυσμού της Σκιάθου σχεδόν τετραπλασιάστηκε (23,42%). Την περίοδο αυτή (1981-1991) το νησί της Σκιάθου γνώρισε σημαντική τουριστική ανάπτυξη, με την έννοια της ολοένα και μεγαλύτερης προσέλευσης τουριστών την θερινή περίοδο. Το γεγονός αυτό δημιούργησε ανάγκες για υποδομές και υπηρεσίες που να μπορούν να ανταποκρίνονται στην μεγάλη ζήτηση που άρχισε να δημιουργείται. Συνέπεια των παραπάνω αναγκών ήταν η δημιουργία πολλών θέσεων εργασίας, προσελκύοντας πληθυσμό που απασχολούνταν τόσο στην αναβάθμιση και την δημιουργία υποδομών και κτιρίων, όσο και στην παροχή υπηρεσιών. Την επόμενη δεκαετία (1991 – 2001), η αυξητική τάση του πληθυσμού της Σκιάθου διατηρήθηκε σχεδόν στα ίδια επίπεδα με μια μικρή μείωση της τάξης του 3%.

Ωστόσο, εκτός από τους οικονομικούς μετανάστες, η αύξηση του πληθυσμού ενισχύεται και από άτομα που κατάγονται από την περιοχή και αποφάσισαν να επιστρέψουν στον τόπο καταγωγής. Η κίνηση αυτή οφείλεται στην αύξηση του τοπικού εισοδήματος και στην ποιότητα ζωής που παρέχεται, κύριες συνιστώσες της οποίας είναι το όμορφο φυσικό περιβάλλον, οι ήπιοι ρυθμοί ζωής και η πιο ανθρώπινη εν γένει συμβίωση μεταξύ των πολιτών.

5.4. Επίπεδο εκπαίδευσης

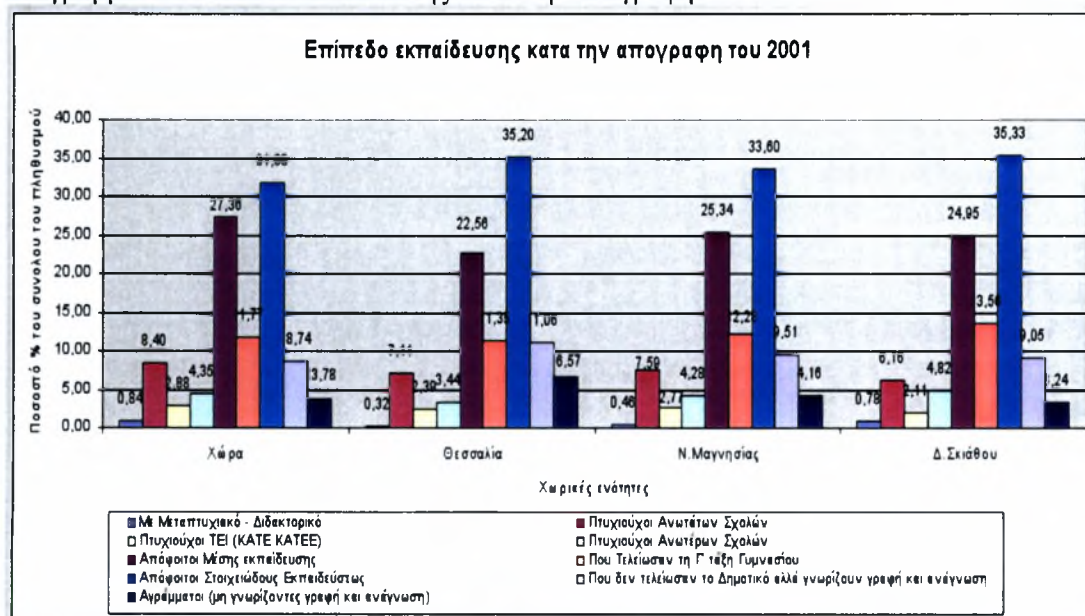
Πίνακας 5.2. Επίπεδο εκπαίδευσης πληθυσμού δήμου Σκιάθου κατά την απογραφή του 2001

Επίπεδο εκπαίδευσης κατά την απογραφή του 2001								
	Χώρα		Θεσσαλία		Ν. Μαγνησίας		Δ. Σκιάθου	
	Σύνολο	%	Σύνολο	%	Σύνολο	%	Σύνολο	%
Με Μεταπτυχιακό – Διδακτορικό	82690	0,84	2.148	0,32	867	0,46	43	0,78
Πτυχιούχοι Ανωτάτων Σχολών	830355	8,40	48.286	7,11	14183	7,59	339	6,16
Πτυχιούχοι ΤΕΙ (ΚΑΤΕ ΚΑΤΕΕ)	284320	2,88	16.218	2,39	5165	2,77	116	2,11
Πτυχιούχοι Ανωτέρων Σχολών	430432	4,35	23.357	3,44	7999	4,28	265	4,82
Απόφοιτοι Μέσης εκπαίδευσης	2704822	27,36	153.209	22,56	47331	25,34	1372	24,95
Που Τελείωσαν τη Γ' τάξη Γυμνασίου	1164250	11,77	77.085	11,35	22929	12,28	746	13,56
Απόφοιτοι Στοιχειώδους	3152144	31,88	239.037	35,20	62754	33,60	1943	35,33

Εκπαιδύσεως								
Που δεν τελείωσαν το Δημοτικό αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση	864533	8,74	75.073	11,06	17758	9,51	498	9,05
Αγράμματοι (μη γνωρίζοντες γραφή και ανάγνωση)	374191	3,78	44.625	6,57	7765	4,16	178	3,24
Σύνολο	9887737	100,00	679.038	100,00	186751	100,00	5500	100,00

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001, Δήμος Σκιάθου

Διάγραμμα 5.2. Επίπεδα εκπαίδευσης κατά την απογραφή του 2001

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001, Δήμος Σκιάθου

Ο παραπάνω πίνακας παρουσιάζει στοιχεία για το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού του δήμου, με βάση τα στοιχεία της Απογραφής του 2001.

Το 35,33 % του πληθυσμού του Δήμου έχει ολοκληρώσει μόνο τη στοιχειώδη εκπαίδευση (δημοτικό σχολείο) ενώ το 24,95 % έχει αποφοιτήσει και από τη μέση εκπαίδευση (γυμνάσιο – λύκειο) χωρίς να προχωρήσει σε ανώτερες σπουδές. Το ποσοστό του πληθυσμού που έχει λάβει μόνο στοιχειώδη εκπαίδευση είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο του νομού, σε αντίθεση με το δεύτερο που είναι ελαφρώς μικρότερο (τις μέσης εκπαίδευσης – 24,95 % έναντι 25,34 % σε επίπεδο

νομού). Το τμήμα αυτό του πληθυσμού ασχολείται κυρίως με παραγωγικές δραστηριότητες.

Το ποσοστό του πληθυσμού του Δήμου που κατέχει μεταπτυχιακό ή διδακτορικό δίπλωμα, είναι αρκετά μεγαλύτερο από τα αντίστοιχα του Νομού και τις Περιφέρειας, σε αντίθεση με το ποσοστό του πληθυσμού που κατέχει πτυχίο ανωτάτων σχολών, το οποίο είναι χαμηλότερο από τις υπερκείμενες ενότητες.

Οι αναλόγητοι στο Δήμο Σκιάθου, όπως φαίνεται από τον πίνακα, είναι κάτω του μέσου όρου τις χώρας, ακόμη πιο κάτω από τον αντίστοιχο τις Θεσσαλίας και πολύ χαμηλότερο από αυτόν της Μαγνησίας.

Συνεπώς εκτός του δυναμισμού του πληθυσμού που περιγράψαμε παραπάνω με βάση τα αριθμητικά πληθυσμιακά δεδομένα, ο πληθυσμός του Δήμου Σκιάθου με βάση το επίπεδο εκπαίδευσής του, παρουσιάζει και καλύτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά σε σχέση με τις υπερκείμενες χωρικές ενότητες

5.5. Τοπικοί Κοινωνικοί Εταίροι

Στο νησί έχουν συσταθεί από τους κατοίκους πολλά νομικά πρόσωπα (κοινωνικοί φορείς) για τον καλύτερο συντονισμό κοινωνικών ομάδων στην προσπάθεια επίλυσης τοπικών προβλημάτων και καλύτερης ανάπτυξης ορισμένων δραστηριοτήτων. Οι φορείς αυτοί είναι:

Α. Επαγγελματικοί Σύλλογοι

1. Αγροτικός Συνεταιρισμός Σκιάθου
2. Σύλλογος Εμπορικών Καταστημάτων Σκιάθου
3. Σύλλογος Ερασιτεχνών Αλιέων Σκιάθου
4. Σύλλογος Ιδιοκτητών Ενοικιαζομένων Δωματίων Σκιάθου
5. Σύλλογος Εκμεταλλευτών Αντηλιακών Ομπρελών Σκιάθου
6. Σύλλογος Garden Club Σκιάθου
7. Σύλλογος Ιδιοκτητών Παντοπωλών Βορείων Σποράδων
8. Ένωση Ξενοδόχων Σκιάθου (2)
9. Σύλλογος Τουριστικών Γραφείων και Γραφείων Ενοικ. Αυτοκινήτων και Μοτοσικλετών
10. Σύλλογος Ιδιοκτητών Ενοικιαζομένων Δωματίων 'Δίας'.

11. Ένωση Καταστηματαρχών Εστιατόρων – Ταβερνών Σκιάθου
12. Σύλλογος Ιδιοκτητών Αγοραίων Βορείων Σποράδων
13. Σύλλογος θαλασσίων Σπορ και Ενοικιάσεως Σκαφών Αναψυχής

Β. Πολιτιστικοί και λοιποί Σύλλογοι

1. Σύλλογος Γυναικών Σκιάθου
2. Διεθνής Ένωση Γυναικών Σκιάθου
3. Σύλλογος Φίλοι του Κάστρου
4. Κυνηγετικός Σύλλογος Σκιάθου
5. Αθλητικός Όμιλος Σκιάθου
6. Σύλλογος Μοτοσικλετιστών Σκιάθου
7. Σύλλογος Οικολόγων Σκιάθου – Νέα Οικολογική Πνοή
8. Οικολογικός Περιβαλλοντολογικός και Πολιτιστικός Σύλλογος Σκιάθου
9. Ένωση Συνταξιούχων Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου Σκιάθου

Όπως βλέπουμε παραπάνω, υπάρχουν στο νησί οργανωμένοι αρκετοί επαγγελματικοί φορείς, γεγονός που προέρχεται από την έντονη οικονομική ανάπτυξη και δραστηριότητα που λαμβάνει χώρα στο νησί. Επιπλέον λόγω του γεγονότος ότι οι υπάρχουσες οικονομικές δραστηριότητες εστιάζονται κύρια στον τριτογενή τομέα και δη στον τουρισμό θα τις δούμε και σε επόμενες παραγράφους, κατά ανάλογο τρόπο και οι επαγγελματικοί σύλλογοι αφορούν επαγγέλματα που περιστρέφονται γύρω από τις τουριστικές δραστηριότητες. Θα πρέπει λοιπόν να αναφέρουμε την μερική έλλειψη επαγγελματικών συλλόγων του πρωτογενή τομέα, γεωργία, κτηνοτροφία και ολική του δευτερογενή τομέα, εργαστήρια και βιοτεχνίες.

Θα πρέπει να αναφερθεί και η ύπαρξη δύο συλλόγων με αντικείμενο την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος γεγονός που απορρέει από την ύπαρξη στο νησί σημαντικών περιβαλλοντικά περιοχών, οι οποίες ταυτόχρονα δέχονται ισχυρές πιέσεις από την έντονη ανάπτυξη και εξάπλωση τις δόμησης και των παραγωγικών δραστηριοτήτων. Έτσι γενικά θα μπορούσαμε να συμπεράνουμε ότι το επίπεδο διακυβέρνησης και συλλογικής δράσης των φορέων, δεδομένα από τα οποία θα εξαρτηθεί και η δυνατότητα τις περιοχής να αξιοποιήσει τις αναπτυξιακές προοπτικές που προκύπτουν από τις αυθόρμητες τάσεις αλλά και το προγραμματικό πλαίσιο, είναι αρκετά υψηλό.

5.6. Οργανισμοί – Επιχειρήσεις του Δήμου Σκιάθου

Πέραν των παραπάνω συλλογικών ιδιωτικών φορέων, ο Δήμος Σκιάθου έχει συστήσει ένα σημαντικό αριθμό νομικών προσώπων για την δραστηριοποίησή του και την παροχή υπηρεσιών σε τομείς που είτε από την ισχύουσα νομοθεσία ανήκουν στην αρμοδιότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης είτε σε τομείς όπου δεν υπάρχει επιχειρηματικό ενδιαφέρον για την ανάληψη σχετικών πρωτοβουλιών, αλλά η παροχή των υπηρεσιών αυτών είναι απαραίτητη για την εύρυθμη λειτουργία του τοπικού κοινωνικού συνόλου. Έτσι τα νομικά πρόσωπα που ανήκουν στον Δήμο Σκιάθου είναι τα εξής:

1. Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Σκιάθου
2. Πολιτιστικός Οργανισμός Δήμου Σκιάθου
3. ΚΑΠΗ
4. Παιδικός Σταθμός
5. Δημοτικό Στάδιο
6. Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης – Αποχέτευσης Σκιάθου (ΔΕΥΑΣ)
7. Επιχείρηση Συγκοινωνιών Δήμου
8. Αναπτυξιακή Επιχείρηση Δήμου Σκιάθου
9. Δημοτική Επιχείρηση Ραδιοτηλεόρασης

Επιπλέον ο δήμος Σκιάθου συμμετέχει σε νομικά πρόσωπα που αναφέρονται σε ευρύτερες χωρικές ενότητες ή αποτελούν ενώσεις νομικών προσώπων. Αυτά είναι:

1. Εταιρία Ανάπτυξης Πηλίου
2. Αναπτυξιακή Νομαρχιακή Εταιρία Μαγνησίας
3. Ένωση ΔΕΥΑ
4. Σύνδεσμος Μικρών Νησιών
5. Φορέα διαχείρισης ΧΥΤΑ Μαγνησίας

Έτσι και σε αυτόν τον τομέα όπως και στους ιδιωτικούς συλλογικούς φορείς υπάρχει υψηλό επίπεδο διακυβέρνησης που μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην αναπτυξιακή διαδικασία της περιοχής κάνοντας χρήση αποτελεσματικών «καλών πρακτικών» εφαρμοσμένων σε άλλες περιοχές.

5.7. Οικονομικές δραστηριότητες

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά των παραγωγικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στο Δήμο Σκιάθου. Η ανάλυση της κατάστασης των παραγωγικών δραστηριοτήτων του δήμου Σκιάθου βασίζεται σε στοιχεία της απασχόλησης καθώς δεν είναι διαθέσιμα άλλα στοιχεία για τους τομείς παραγωγής τις υπό μελέτη περιοχής.

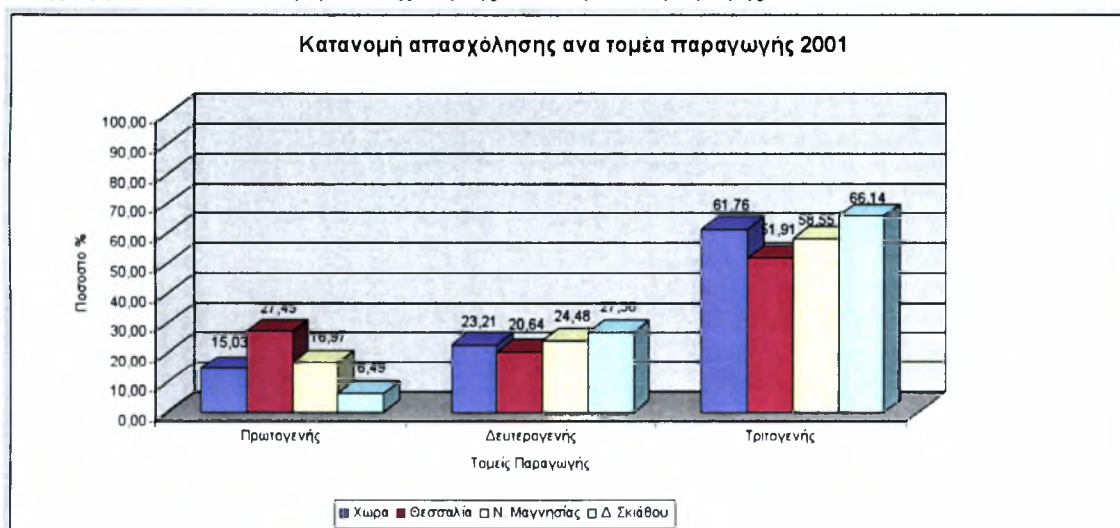
Σύμφωνα με την απασχόληση κυρίαρχος παραγωγικός τομέας στον Δήμο Σκιάθου είναι ο τριτογενής με ποσοστό 66,14% σημειώνοντας ανοδική πορεία την τελευταία δεκαετία (η οποία προέρχεται κυρίως από την αύξηση του τουριστικού προϊόντος), και ακολουθούν ο δευτερογενής με ποσοστό 27,36% και ο πρωτογενής με ποσοστό 6,49%.

Πίνακας 5.3.. Κατανομή Απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής το 2001

2001								
Παραγωγικοί τομείς	Χώρα	%	Θεσσαλία	%	Ν. Μαγνησίας	%	Δ. Σκιάθου	%
Πρωτογενής	621043	15.03	76213	27.45	12190	16.97	141	6.49
Δευτερογενής	959028	23.21	57312	20,64	17582	24.48	594	27.36
Τριτογενής	2552073	61,76	144130	51,91	42049	58,55	1436	66.14

Πηγή: ΕΣΥΕ 2001, Δήμος Σκιάθου

Διάγραμμα 5.3. Κατανομή Απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής το 2001

Πηγή: ΕΣΥΕ 2001, Δήμος Σκιάθου

5.7.1. Παραγωγικές Δραστηριότητες

Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο οι παραγωγικές δραστηριότητες που αποτελούν την οικονομία της περιοχής είναι οι εξής:

- Ξενοδοχεία και εστιατόρια
- Χονδρικό και λιανικό Εμπόριο
- Κατασκευές

- Αγροτικές εκμεταλλεύσεις
- Βιοτεχνίες και εργαστήρια
- Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί
- Δημόσια Διοίκηση
- Εκπαίδευση
- Ηλεκτρικό ρεύμα, Φυσικό Αέριο και νερό
- Υγεία και κοινωνική μέριμνα
- Μεταφορές

Ωστόσο το μεγαλύτερο μέρος της οικονομίας της περιοχής βασίζεται σε συγκεκριμένες από τις παραπάνω δραστηριότητες. Αυτές με σειρά σημαντικότητας στην τοπική οικονομία είναι:

α) Τα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια

β) Οι κατασκευές

γ) Το χονδρικό και λιανικό εμπόριο

Ο παρακάτω πίνακας και το αντίστοιχο διάγραμμα δείχνουν το ποσοστό των απασχολούμενων ανά παραγωγική δραστηριότητα

Πίνακας 5.4. Απασχολούμενοι ανά παραγωγική δραστηριότητα το 2001

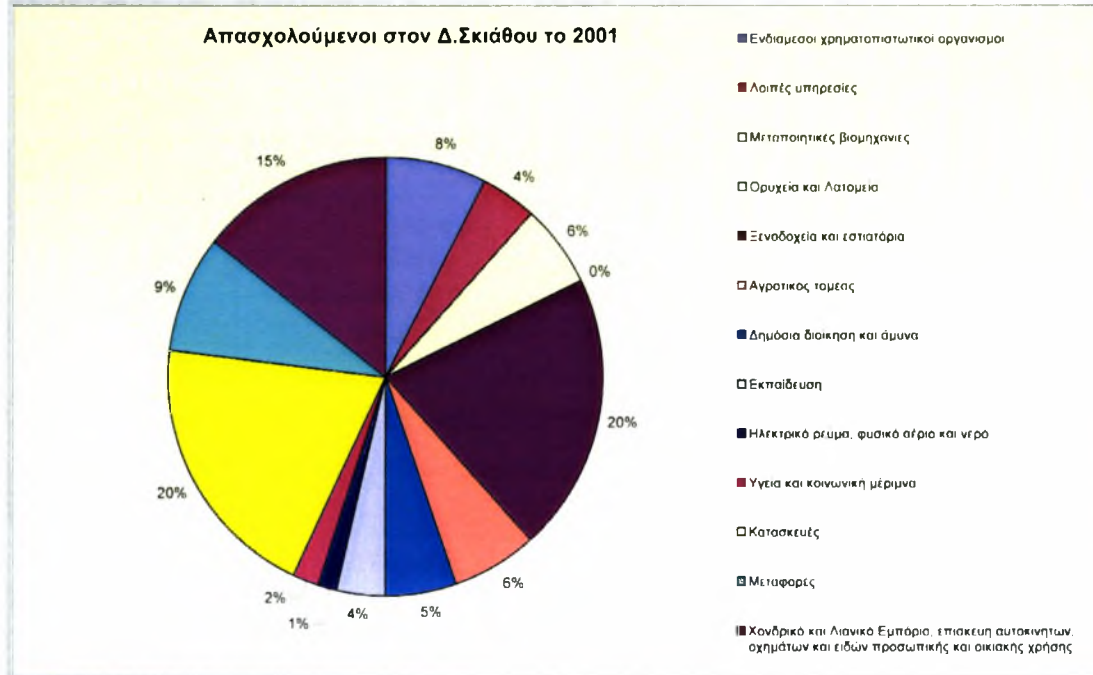
Κλάδος	2001	%
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	165	7,6
Λοιπές υπηρεσίες	87	4,01
Μεταποιητικές βιομηχανίες	133	6,13
Ορυχεία και Λατομεία	0	0
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	446	20,54
Αγροτικός τομέας	141	6,49
Δημόσια διοίκηση και άμυνα	113	5,2
Εκπαίδευση	81	3,73
Ηλεκτρικό ρεύμα, φυσικό αέριο και νερό	28	1,29
Υγεία και κοινωνική μέριμνα	44	2,03
Κατασκευές	433	19,94
Μεταφορές	185	8,52
Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο, επισκευή αυτοκινήτων, οχημάτων και ειδών προσωπικής και οικιακής χρήσης	315	14,51
ΣΥΝΟΛΟ	2171	100

Πηγή: ΕΣΥΕ 2001, Δήμος Σκιάθου

Είναι φανερό από τον παραπάνω πίνακα, αλλά και σχηματικά από τα διαγράμματα ότι το ποσοστό των απασχολούμενων στον κλάδο των ξενοδοχείων – εστιατορίων και στον κλάδο των κατασκευών στον δήμο Σκιάθου σε σχέση με τον πληθυσμό του, είναι τριπλάσιο και διπλάσιο αντίστοιχα, από τον μέσο όρο της απασχόλησης στους συγκεκριμένους κλάδους του νομού Μαγνησίας, της Περιφέρειας Θεσσαλίας αλλά και της χώρας, αποκαλύπτοντας για ακόμα μια φορά

τον σαφή τουριστικό χαρακτήρα της περιοχής. Δεδομένα που συνάδουν με το γεγονός ότι η Ελλάδα όπως και οι λοιπές ευρωπαϊκές χώρες εξειδικεύεται στο εμπόριο και στις υπηρεσίες. (Πετράκος & Ψυχάρης 2004)

Διάγραμμα 5.4. Κατανομή απασχολούμενων ανά κλάδο της οικονομίας της περιοχής της Σκιάθου το 2001

Πηγή: ΕΣΥΕ 2001, Δήμος Σκιάθου

Επίσης στη Σκιάθο διακρίνεται μια διαφοροποίηση από τις υπόλοιπες χωρικές ενότητες προς τα πάνω, όσον αφορά την απασχόληση στους κλάδους των μεταφορών και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών. Ο τελευταίος υπερτερεί σαφώς έναντι του νομού και της Περιφέρειας Θεσσαλίας, υστερεί ωστόσο ελάχιστα έναντι του αντίστοιχου ποσοστού της χώρας.

Συμπερασματικά, η απασχόληση στην περιοχή της Σκιάθου σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ εστιάζεται:

1. Σε υπηρεσίες τουριστικής φύσεως δηλαδή ξενοδοχεία και εστιατόρια (20,54%), πράγμα αναμενόμενο έως ένα βαθμό, αφού η Σκιάθος αποτελεί έναν από τους δημοφιλέστερους διεθνείς τουριστικούς προορισμούς της χώρας κατά την θερινή περίοδο.
2. Στον κατασκευαστικό κλάδο (20%), απόρροια σε σημαντικό βαθμό της ανοικοδόμησης που δημιουργεί η τουριστική ανάπτυξη που γνωρίζει η περιοχή.
3. Στο Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο (14,51%), ακολουθώντας τον μέσο όρο των ανώτερων χωρικών ενότητων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΗΣ ΣΚΙΑΘΟΥ

Για τις ανάγκες αποτύπωσης του τουριστικού προφίλ της Σκιάθου χρησιμοποιείται ως υπόβαθρο η δομή που δίνει ο Buhalis (2000) των βασικών χαρακτηριστικών ενός προορισμού.

6.1. Πόλοι έλξης

Η Σκιάθος έχει μια πλούσια πολιτιστική κληρονομιά και πλούσια χλωρίδα και πανίδα. Τα στοιχεία αυτά ενώ συνθέτουν την ιδιαίτερη ταυτότητα της και μπορούν να αποτελέσουν υπόβαθρο δημιουργίας ανταγωνιστικού βιώσιμου πλεονεκτήματος, δεν συμπεριλαμβάνονται στο επίσημο μείγμα μάρκετινγκ του νησιού ούτε στο επίσημο τουριστικό προϊόν του νησιού. Επιγραμματικά τα στοιχεία αυτά που μπορούν να αποτελέσουν πόλους έλξης επισκεπτών από μόνα τους ή σε συνδυασμό μεταξύ τους είναι:

Φυσικοί

Λίμνη Άγιου Γεωργίου

Λίμνη Στροφυλιά ή Κουκουναριών

Λίμνη Στεφαναδα ή Βρωμόλιμος

Πευκοδάσος Κουκουναριών

Λαλάρια Τρύπια Πέτρα

Σπήλαια επί της Σκιάθου και παραθαλάσσια

Λίμνες Τσουγκριά

Τοπική επί του νησιού και υποθαλάσσια χλωρίδα και πανίδα

Ανθρωπογενής

Φρυκτωρίες

Προϊστορικός οικισμός στην θέση Κεφάλια

Μεσαιωνικός οικισμός στη θέση Παναγία Ντουμάν

Πολιτιστικό Κέντρο Μπούρτζι

Κάστρο Μεσαιωνική πόλη Σκιάθου

Ιερές Μονές Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, Παναγίας Εικονίστριας, Κεχριάς, Αγίου

Χαραλάμπους

Νερόμυλοι, Ανεμόμυλοι, Ταλίαγριες (Ελαιοτριβεία)

Παραδοσιακά αλώνια

Ταρσανάδες

Δίκτυο μονοπατιών σε όλη την επικράτεια του νησιού

Η ναυτική βάση της Μαύρης Μοίρας του Εμμανουήλ Ψαθά, στον όρμο Λεχούνη

Μουσείο Παπαδιαμάντη, Μουσείο Ι.Μ. Ευαγγελισμού

Πολιτιστική Κληρονομιά

Δημιουργία της Πρώτης Ελληνικής Σημαίας το 1807 στην Ι. Μ. Ευαγγελισμού της Θεοτόκου

Σκιαθίτες Λόγιοι και Πεζογράφοι (Α. Παπαδιαμάντης, Α. Μωραϊτίδης,

Ναυπηγική παράδοση

Τοπική γαστρονομία

Ειδικές διοργανώσεις

Αναβίωση Αποκριάτικων εθίμων.

Εκδηλώσεις Πάσχα:

Ακολουθία επιταφίου σύμφωνα με το Αγιορείτικο τυπικό.

Αγ. Γεωργίου (Λαϊκοί ιππικοί αγώνες)

Δεύτερη ημέρα του Πάσχα, Αναβίωση τοπικού παραδοσιακού χορού (Καμάρα Σκιάθου).

Πανηγύρι Ζωοδόχου Πηγής.

Εκδηλώσεις της Πολιούχου Παναγίας Εικονίστριας (Πρώτη Κυριακή Ιουλίου & 21 Νοεμβρίου).

Ναυτική Εβδομάδα (κάθε δεύτερη χρονιά).

«Όνειρο στο Κύμα»: Πολιτιστικές Εκδηλώσεις, Εκθέσεις Εικαστικών, (Ιούλιο και Αύγουστο).

Φεστιβάλ Χορωδιών

Φεστιβάλ Φιλαρμονικών.

Φεστιβάλ Παραδοσιακών χορών.

Τιμητική εκδήλωση και αναπαράσταση της υψώσεως της προεπαναστατικής σημαίας στην Ιερά Μονή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, η μετέπειτα επίσημη σημαία του Νεότερου κράτους της

Ελλάδος.

6.2. Προσβασιμότητα

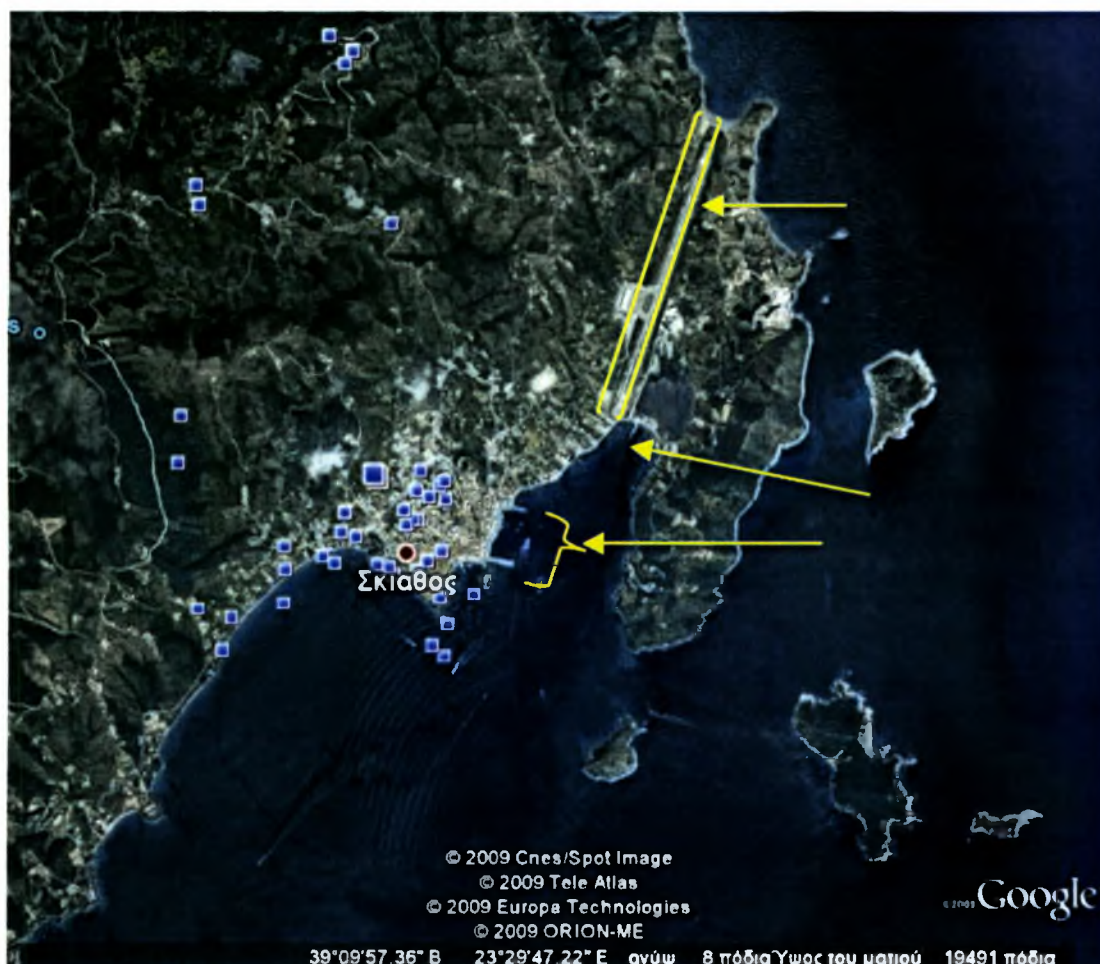
Η νήσος Σκιάθος διαθέτει δύο Κεντρικές Πύλες εισόδου και εξόδου, τον επιβατικό και εμπορικό λιμένα και τον Κρατικό Αερολιμένα Σκιάθου.

Στο δήμο Σκιάθου δεν υπάρχει τμήμα του εθνικού δικτύου. Δευτερεύον επαρχιακό δίκτυο είναι το τμήμα που ενώνει τη Σκιάθο με τις Κουκουναριές κατά μήκος του νοτίου θαλάσσιου μετώπου του νησιού και το Κάστρο εσωτερικά σε βόρεια-βορειοδυτική κατεύθυνση από την πόλη.

Πραγματοποιείται σταδιακή αναβάθμιση της ποιότητας του υπάρχοντος οδοστρώματος και επέκταση του ασφαλτοστρωμένου δικτύου σε τμήματα του οδικού δικτύου του νησιού.

6.2.1. Λιμένες και θαλάσσιες μεταφορές

Χάρτης 6.1. Επιβατικός και Εμπορικός λιμένας, Αερολιμένας Σκιάθου

Πηγή: Google Earth

Χάρτης 6..2. πανοραμική άποψη των λιμένων Σκιάθου

Πηγή: Google Earth

Η Σκιάθος συνδέεται με την ηπειρωτική χώρα μέσω των λιμένων του Βόλου και του Αγ. Κωνσταντίνου καθ'όλη την διάρκεια του έτους, ενώ με τον λιμένα της Θεσσαλονίκης από τον Ιούνιο έως τον Σεπτέμβριο κάθε έτους.

Σε διανοητικό επίπεδο η σύνδεση με τα υπόλοιπα νησιά των Βορείων Σποράδων πραγματοποιείται μέσω των λιμένων της Σκοπέλου, της Γλώσσας Σκοπέλου και της Αλοννήσου. Τα νησιά δεν συνδέονται μεταξύ τους με τακτικές ακτοπλοϊκές συγκοινωνίες δευτέρου επιπέδου αλλά μόνο βάση της γραμμικής μορφής ανάπτυξης που ακολουθήθηκε τις τελευταίες δεκαετίες και σύνδεσης Αλοννήσου-Βόλου και Αλοννήσου-Αγ. Κωνσταντίνου.

Τις γραμμές καλύπτουν επιβατηγά υδροπτερυγα και καταμαράν, και οχηματαγωγά-επιβατηγά πλοία.

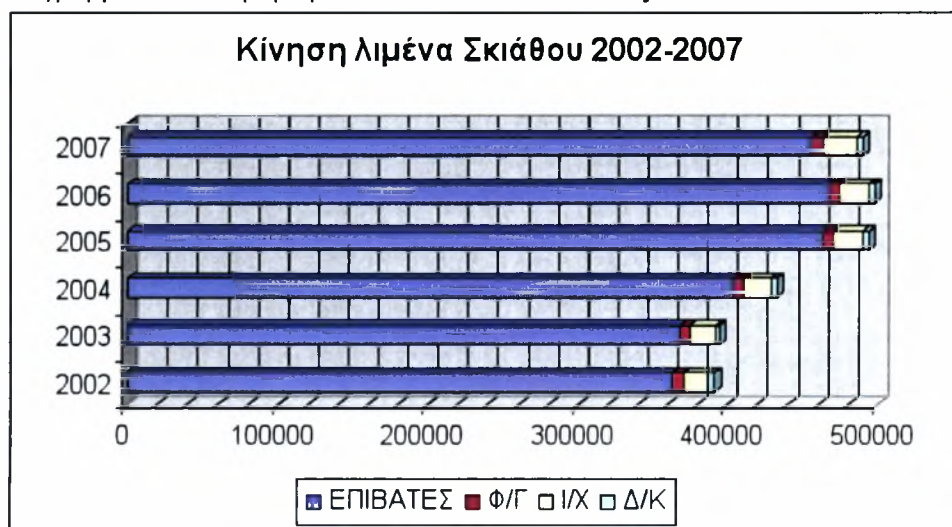
Παρακάτω παρατίθενται πίνακας με την κίνηση του λιμανιού του νησιού τα τελευταία έξι χρόνια.

Πίνακας 6.1. Κίνηση λιμένα Σκιάθου ετών 2002 έως 2007

Έτος	ΕΠΙΒΑΤΕΣ	Φ/Γ	Ι/Χ	Δ/Κ
2002	362918	7771	16044	4846
2003	368451	7047	17067	2890
2004	404871	6511	18299	3413
2005	463665	6394	20730	3680
2006	467465	6758	20645	3289
2007	456574	7012	22943	3674

Πηγή: Λιμεναρχείο Σκιάθου

Διάγραμμα 6.1. Κίνηση λιμένα Σκιάθου ετών 2002 έως 2007

Πηγή: Λιμεναρχείο Σκιάθου

Από τα παραπάνω στοιχεία είναι φανερή η αξιοσημείωτη αύξηση της κίνησης του επιβατικού λιμανιού της Σκιάθου κατά τα έτη 2004, έτος διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων. Η χώρα μας υπήρξε πόλος έλξης επισκεπτών και ως συνέπεια καταγράφηκε μία αύξηση της τουριστικής κίνησης σε όλο το νομό. Αύξηση και μάλιστα πιο σημαντική καταγράφηκε και το 2005.

Παρόλο που τα στοιχεία παρουσιάζουν αυξημένη κίνηση, η κίνηση επισκεπτών προς το νησί για διακοπές παρουσίασε μείωση τα δύο τελευταία χρόνια λόγω του υψηλού ναύλου σε συνδυασμό με την μη συχνότητα και πυκνότητα των δρομολογίων καθώς και την αργοπορημένη γνωστοποίηση των δρομολογίων ως αποτέλεσμα του μονοπωλίου στις ακτοπλοϊκές μεταφορές στο σύμπλεγμα των Βορείων Σποράδων. Αρκετά μεγάλος αριθμός επισκεπτών σύμφωνα με έρευνα με

ιδιοκτήτες ακύρωσαν προγραμματισμένες επισκέψεις διότι δεν έβρισκαν εισιτήρια εισόδου και εξόδου από το νησί.

Το μεγαλύτερο μέρος της μεταφοράς εμπορευμάτων προς τα νησιά γίνεται με φορτηγά αυτοκίνητα ενώ η τροφοδοσία των νησιών εκτός από το υψηλό κόστος είναι και μη τακτική διότι τα υπάρχοντα οχηματαγωγά-επιβατηγά πλοία δεν επαρκούν για την κάλυψη των αναγκών των τριών οικονομιών.

Ο λιμένας Σκιάθου χρησιμοποιείται επίσης ως διαμετακομιστικό κέντρο των αλλοδαπών τουριστών με τελικό προορισμό τις νήσους Σκόπελο και Αλόνησο οι οποίοι φτάνουν στον αερολιμένα Σκιάθου «Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης».

Στον παλαιό λιμένα ελλιμενίζονται τα τουριστικά σκάφη που εκτελούν ημερήσιες εκδρομές και δρομολόγια περίξ του νησιού και στην Σκόπελο και Αλόνησο.

Στο δεύτερον τμήμα του νέου λιμένα ελλιμενίζουν ιδιωτικά και ναυλωμένα σκάφη αναψυχής, ενώ δεν υπάρχει οργανωμένη μαρίνα ούτε αλιευτικό καταφύγιο. Στην Σκιάθο δεν μπορούν να ελλιμενιστούν κρουαζιερόπλοια.

Αρμόδιο για την διαχείριση των τριών τμημάτων του λιμένα Σκιάθου είναι το Λιμενικό Ταμείο Σκοπέλου και αρμόδιο όργανο για την εύρυθμη καθημερινή λειτουργία το Λιμεναρχείο Σκιάθου. Ιδιοκτησιακά υπάγεται στην Κτηματική Υπηρεσία της χώρας.

6.2.2. Δίκτυο αερομεταφορών

Ο Κρατικός Αερολιμένας Σκιάθου (ΚΑΣΚ) είναι ο μοναδικός αερολιμένας που εξυπηρετεί το νησιωτικό σύμπλεγμα των Βορείων Σποράδων. Ξεκίνησε τη λειτουργία του το 1967. Καταλαμβάνει έκταση 353 στρεμμάτων, βρίσκεται σε υψόμετρο 15 μέτρων και εκτείνεται από τον παραλιακό δρόμο της Σκιάθου μέχρι την παραλία Ξάνεμος. Η απόστασή του από την πόλη της Σκιάθου είναι 2,7 χλμ. προς τα βορειοανατολικά. Το αεροδρόμιο ανήκει διοικητικά στο Νομό Μαγνησίας, και η ιδιοκτησία του χώρου ανήκει στην Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ). Περιλαμβάνει έναν διάδρομο διαστάσεων 1610 μ. x 30 μ. και δύο θέσεις στάθμευσης αεροσκαφών μεσαίου μεγέθους, της κατηγορίας Boeing B737.

Ο ΚΑΣΚ δεν χαρακτηρίζεται ως διεθνές αεροδρόμιο αλλά ως «σημείο εισόδου – εξόδου». Αυτό σημαίνει πως δε διατίθενται συνεχώς οι απαραίτητες υπηρεσίες για τη διενέργεια του ελέγχου διαβατηρίων και τελωνείου, αλλά λειτουργούν μόνο τις ώρες που είναι προγραμματισμένη η άφιξη διεθνών πτήσεων. (ΥΠΑ)

Το αεροδρόμιο της Σκιάθου είναι πολιτικό αεροδρόμιο στο οποίο λαμβάνουν χώρα πτήσεις τόσο από/προς το εσωτερικό όσο και μη τακτικές διεθνείς πτήσεις (charter) με χώρες προέλευσης από τη δυτική κυρίως Ευρώπη.

Με την υπόλοιπη χώρα συνδέεται μόνο με τον Αερολιμένα Αθηνών «Ελ. Βενιζέλος» δύο φορές την εβδομάδα τους χειμερινούς μήνες και μία φορά ημερησίως από τον Μάιο έως και τον Οκτώβριο με αεροσκάφος των Ολυμπιακών Αερογραμμών 50 θέσεων. Η γραμμή είναι επιδοτούμενη από το ελληνικό κράτος και για τον λόγο αυτό δεν εκτελεί πτήσεις άλλη ιδιωτική αεροπορική εταιρεία. Δεν εκτελείται πλέον η αεροπορική σύνδεση με τον Κρατικό Αερολιμένα Θεσσαλονίκης «Μακεδονία».

Με ναυλωμένες πτήσεις (charters) συνδέετε με την Ολλανδία, Αυστρία, Ιταλία, Ην. Βασίλειο, Ελβετία, Φιλανδία, Νορβηγία, Σουηδία, Δανία, Κύπρος, Σλοβακία, Σερβία, Ρουμανία και Τσεχία. Ο ΚΑΣΚ σε συνδυασμό με τον λιμένα Σκιάθου, λειτουργεί ως διαμετακομιστικό κέντρο εξυπηρετώντας τουριστικές κινήσεις προς όλα τα νησιά των Βορείων Σποράδων και ορισμένες περιοχές του Νοτιοανατολικού Πηλίου. Στατιστική ανάλυση της κίνησης για τα έτη 2002 έως 2007 παρατίθεται στον πίνακα 6.2. (Αερολιμένας Σκιάθου)

Χάρτης 6.3. Αερολιμένας Σκιάθου

Πηγή: Google Earth

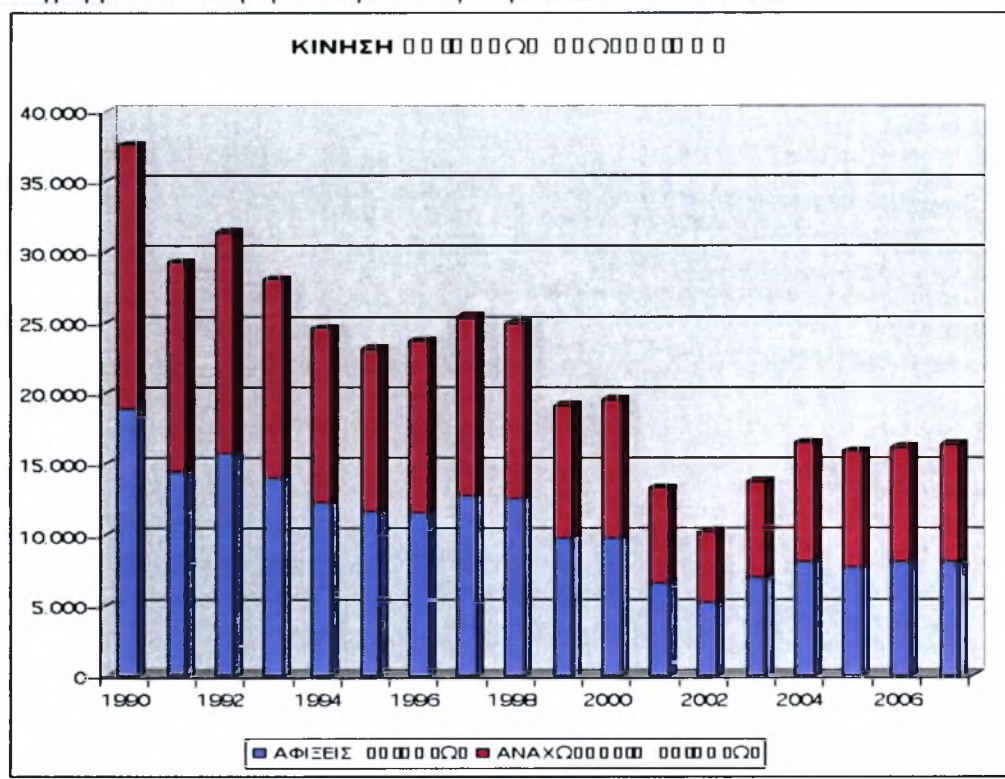
Πίνακας 6.2. Κίνηση εσωτερικού αερολιμένα Σκιάθου 1990-2007

ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΣΚΙΑΘΟΥ					
ΚΙΝΗΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ					
ΕΤΗ	Α/Φ ΑΦ.+ ΑΝ.	ΕΠΙΒΑΤΕΣ		ΕΜΠΟΡ/ΤΑ σε τον.	
		ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡ.	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡ.
1990	1.433	18.911	18.701	76	5
1991	1.444	14.452	14.790	39	2
1992	1.461	15.732	15.670	48	3
1993	1.485	14.002	14.056	16	4
1994	1.048	12.224	12.368	38	2
1995	815	11.644	11.468	46	2
1996	838	11.571	12.093	40	2
1997	795	12.774	12.674	34	3
1998	846	12.514	12.407	20	1
1999	545	9.775	9.359	10	1
2000	472	9.723	9.854	9	2
2001	366	6.607	6.736	2	1
2002	222	5.177	5.015	1	0

2003	538	7.029	6.762	3	1
2004	553	8.124	8.378	0	0
2005	551	7.728	8.210	0	0
2006	542	8.057	8.111	0	0
2007	621	8.072	8.305	0	0

Πηγή: ΥΠΑ, (www.ypa.gr)

Διάγραμμα 6.2. Κίνηση εσωτερικού αερολιμένα Σκιάθου 1990-2007

Πηγή: ΥΠΑ, <http://www.ypa.gr>

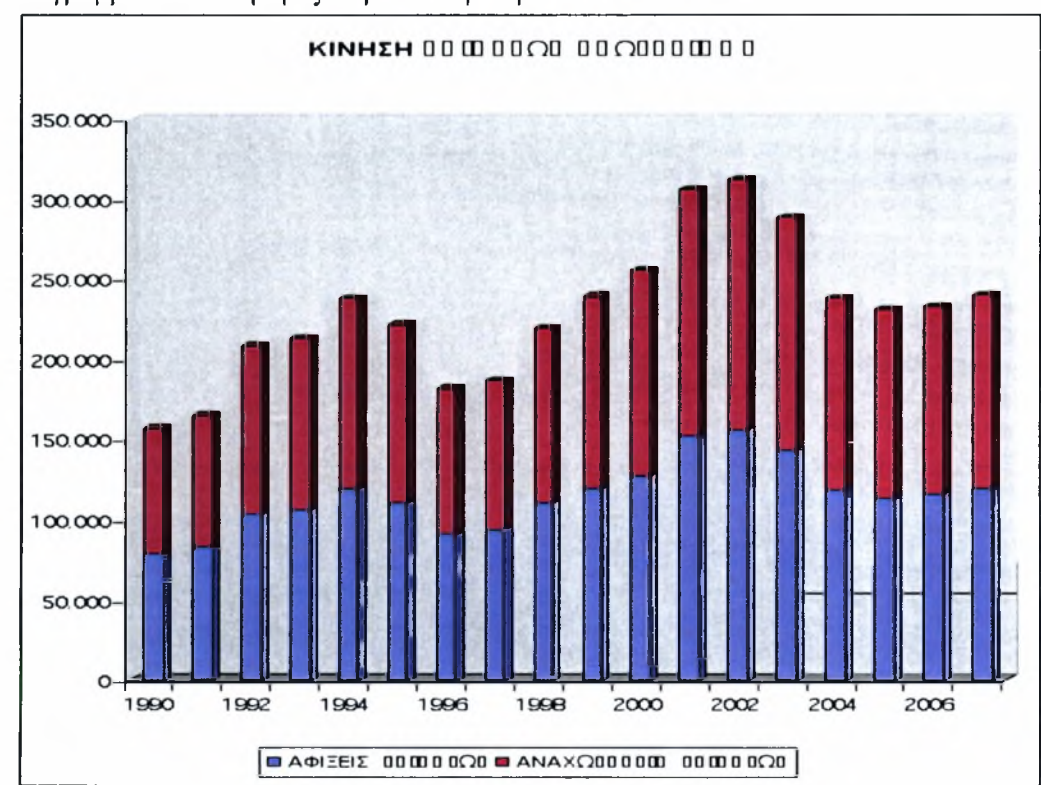
Πίνακας 6.3. Κίνηση εξωτερικού αερολιμένα Σκιάθου 1990-2007

ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΣΚΙΑΘΟΥ					
ΚΙΝΗΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ					
ΕΤΗ	Α/Φ ΑΦ. + ΑΝ.	ΕΠΙΒΑΤΕΣ		ΕΜΠΟΡ/ΤΑ σε τον.	
		ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡ.	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡ.
1990	1.630	78.661	78.287	0	0
1991	1.712	83.075	81.753	0	0
1992	2.200	103.886	104.167	0	0
1993	2.216	106.560	106.485	2	0
1994	2.211	119.301	118.568	0	0
1995	2.070	110.706	110.849	0	0
1996	1.763	91.119	90.508	0	0
1997	1.797	94.156	92.276	0	0
1998	1.804	110.723	108.481	0	0
1999	1.869	119.351	119.745	0	0
2000	2.025	127.962	127.432	0	0
2001	2.298	152.115	153.813	0	0

2002	1.523	155.897	155.938	0	0
2003	2.271	143.717	144.456	0	0
2004	1.887	118.431	119.132	0	0
2005	1.735	113.659	116.890	0	0
2006	1.802	116.136	116.357	0	0
2007	1.905	119.229	120.058	0	0

Πηγή: ΥΠΑ, <http://www.ypa.gr>

Διάγραμμα 6.3. Κίνηση εξωτερικού αερολιμένα Σκιάθου 1990-2007

Πηγή: ΥΠΑ, <http://www.ypa.gr/content/index.asp?tid=352>

Ο Κρατικός Αερολιμένας Σκιάθου είναι η κύρια πύλη εισόδου αλλοδαπών επισκεπτών του νομού με δευτερεύοντα τον Κρατικό Αερολιμένα Νέας Αγχιάλου καθώς επιλέγεται ως αερολιμένας προορισμού για την ευρύτερη περιοχή των Βορείων Σποράδων αλλά και του Ανατολικού Πηλίου.

Παρά την σημασία της λειτουργίας του για τις οικονομίες κυρίως των τριών νησιών λόγω της έλλειψης του φαινομένου της συνέργιας σε επίπεδο νομού, δεν έχουν προωθηθεί ως άμεσης και επιτακτικής ανάγκης, τα έργα αναβάθμισής του. Αντιθέτως δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην αναβάθμιση και επέκταση μόνο του αερολιμένα Νέας Αγχιάλου.

Ο διάδρομος τροχοπέδησης των αεροσκαφών είναι περιορισμένου μήκους με αποτέλεσμα τα αεροπλάνα στο ταξίδι επιστροφής να αναγκάζονται σε δεύτερη

προσγείωση για εφοδιασμό καυσίμων καθώς δεν μπορούν να απογειωθούν με γεμάτα ρεζερβουάρ. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Οδηγία περί εφαρμογής της Πράσινης Πολιτικής, θα απαγορεύονται από το 2012 πτήσεις σε αερολιμένες της Ευρώπης που δεν έχουν τις υποδομές ώστε να αποφεύγετε δεύτερη αναγκαία προσγείωση και απογείωση προκειμένου να μειωθούν οι εκπομπές καυσαερίων. Επιπλέον η επιμήκυνση του διαδρόμου είναι επιτακτική προκειμένου να παραμείνει στην κατηγορία που βρίσκετε. (ΥΠΑ)

Ο χώρος στάθμευσης των αεροσκαφών είναι ιδιαίτερα μικρός καθιστώντας δύσκολη την παροχή υπηρεσιών εδάφους υψηλού επιπέδου, ενώ επιπρόσθετα απαγορεύουν την ανάπτυξη τουρισμού αερολέσχης, πολυήμερης στάθμευσης ιδιωτικών αεροσκαφών αλλά και παραμονής ελικοπτέρων διακομιδής έκτακτων περιστατικών.

Η αναστολή λειτουργίας του αερολιμένα Σκιάθου θα σημαίνει κατάρρευση των οικονομιών των τριών νησιών ενώ η ενδεχόμενη προτεινόμενη λύση του Αερολιμένα Νέας Αγχιάλου θα θέσει εκτός ανταγωνισμού τα νησιά λόγω της επιμήκυνσης του χρόνου ταξιδιού αλλά και της δυσκολίας άφιξης των επισκεπτών στους τελικούς προορισμούς τους.

6.3. Ευκολίες

6.3.1. Υποδομές διαμονής

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου και του ΕΟΤ, στην Σκιάθο υπάρχουν 4914 κλίνες σε ξενοδοχειακές μονάδες και 1166 κλίνες σε ενοικιαζόμενα δωμάτια. Αναλυτικότερα τα στοιχεία παραθέτονται στους πίνακες 6.4. και 6.5. και στα γραφήματα 6.4 και 6.5.

Πίνακας 6.4. Κατηγορίες ξενοδοχείων Σκιάθου

Κατηγορία (Αστέρια)	Ξενοδοχεία	Δωμάτια	Κλίνες
5*	2	356	688
4*	10	646	1257
3*	9	423	816
2*	30	811	1584
1*	10	285	569
Σύνολα	61	2521	4914

Πηγή: ΕΟΤ, Διεύθυνση Τουρισμού ΝΑΜ

Διάγραμμα 6.4. Κατηγορίες ξενοδοχείων Σκιάθου

Πηγή: ΕΟΤ, Διεύθυνση Τουρισμού ΝΑΜ

Τα ξενοδοχεία της Σκιάθου στην πλειοψηφία τους είναι μικρά σε δυναμικότητα κλινών. Σημαντικές ανακαινίσεις έχουν πραγματοποιηθεί στα περισσότερα από αυτά με στόχο την αναβάθμιση των υποδομών τους ενώ σε ελάχιστα οι ιδιοκτήτες τους προέβησαν σε αύξηση των τετραγωνικών των δωματίων μειώνοντας τον συνολικό αριθμό του δυναμικού τους.

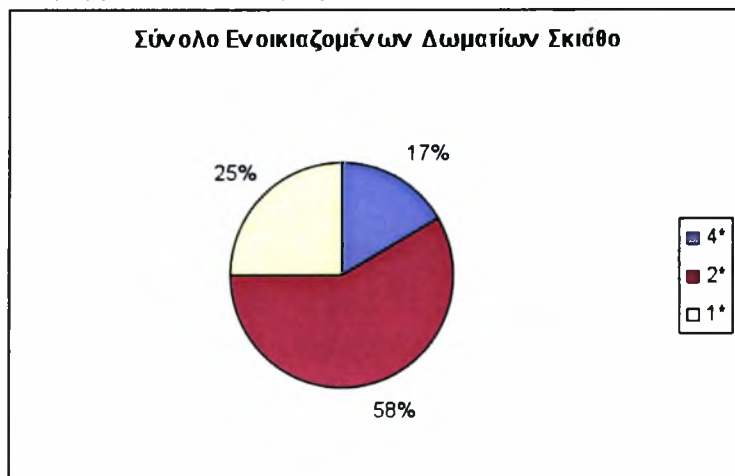
Όπως απεικονίζεται και στο διάγραμμα 6.4 το 66% του συνολικού δυναμικού του νησιού αποτελείται από ξενοδοχεία ενός και δύο αστερών αποδεικνύοντας την αναγκαιότητα γενικότερης αναβάθμισης των υπηρεσιών διαμονής προς την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του Σκιαθίτικου τουριστικού προϊόντος.

Πίνακας 6.5. Κατηγορίες ενοικιαζομένων δωματίων Σκιάθου

Κατηγορία Κλειδιών	Αρ. Καταλυμάτων	Αρ. Δωματίων	Αρ. Κλινών
4*	4	74	128
2*	14	403	770
1*	6	143	268
Σύνολα	24	620	1166

Πηγή: ΕΟΤ, Διεύθυνση Τουρισμού ΝΑΜ

Διάγραμμα 6.5. Κατηγορίες ενοικιαζομένων δωματίων Σκιάθου

Πηγή: ΕΟΤ, Διεύθυνση Τουρισμού ΝΑΜ

Αντίστοιχη είναι η κατάσταση στις υποδομές διαμονής των ενοικιαζομένων δωματίων. Η γενικότερη αναβάθμιση είναι προαπαιτούμενη προκειμένου οι παρεχόμενες υπηρεσίες να παραμείνουν ανταγωνιστικές.

6.3.2. Υποδομές σίτισης

Στην Σκιάθο υπάρχουν 519 επιχειρήσεις υγειονομικού ενδιαφέροντος (Δήμος Σκιάθου, Ζλατούδης). Καλύπτουν σε αρκετά μεγάλο βαθμό τις απαιτήσεις των ντόπιων και των επισκεπτών του νησιού, καθώς υπάρχουν όλες οι διαβαθμίσεις σίτισης, ενώ υπάρχουν αρκετά εστιατόρια με διεθνή ή θεματική κουζίνα. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια τάση λειτουργικής και ποιοτικής αναβάθμισης των καταστημάτων ως αποτέλεσμα της διαφοροποίησης των επιθυμιών και αναγκών των επισκεπτών. Επιπλέον η είσοδος στο χώρο νεώτερων σε ηλικία επιχειρηματιών με διάθεση αναβάθμισης των γνώσεών τους και εμπειρία από επισκέψεις σε προορισμούς εντός και εκτός Ελλάδος, αποτελούν παράγοντα προστιθέμενης αξίας στην διαδικασία αναβάθμισης όλου του κλάδου.

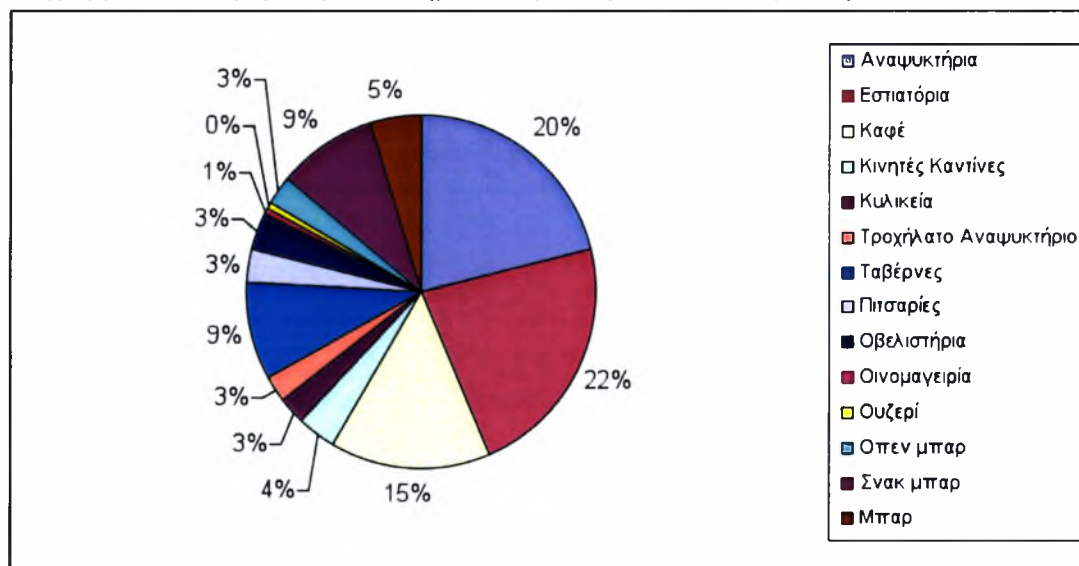
Πίνακας 6.6. Διάρθρωση καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος Σκιάθου

Είδος καταστήματος	Αριθμός καταστημάτων
Αναψυκτήρια	109
Εστιατόρια	117
Καφέ	77
Κινητές Καντίνες	19
Κυλικεία	13
Τροχήλατα Αναψυκτήρια	13
Ταβέρνες	45
Πιτσαρίες	16
Οβελιστήρια	18

Οινομαγειρεία	3
Ουζερί	2
Οπεν μπαρ	15
Σνακ μπαρ	47
Μπαρ	25
Σύνολο	519

Πηγή: Δήμος Σκιάθου, Ζλατούδης (2008)

Διάγραμμα 6.6. Διάρθρωση καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος Σκιάθου

Πηγή: Δήμος Σκιάθου, Ζλατούδης (2008)

Η παροχή υπηρεσιών διασκέδασης θεωρείται ικανοποιητική, χρειζουσα όμως αναβάθμισης και ενσωμάτωσης στην ενιαία διαχείριση του προορισμού.

6.3.3. Διαθέσιμα προσυμφωνημένα πακέτα διακοπών

Στο νησί δραστηριοποιούνται 24 τουριστικά γραφεία τα οποία συνεργάζονται με τους μεγαλύτερους ευρωπαϊκούς τουριστικούς οργανισμούς.

Το μεγαλύτερο μέρος των επισκεπτών του νησιού χρησιμοποιούν τα κανάλια διανομής των, με αποτέλεσμα να υπάρχει μεγάλη εξάρτηση του προορισμού από αυτούς.

6.3.4. Δραστηριότητες

Κατά την διάρκεια της παραμονής του οι επισκέπτες του νησιού μπορούν μεμονωμένα ή με οργανωμένη ημερήσια εκδρομή να επισκεφτούν μνημεία, μουσεία και τοποθεσίες του νησιού.

Πραγματοποιούνται καθημερινά ημερήσιες εκδρομές για τον περίπλου του νησιού αλλά και για επίσκεψη στην Σκόπελο και την Αλόνησο κέντρο του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Βορείων Σποράδων.

Στο νησί υπάρχουν αρκετές εγκαταστάσεις για αθλητικές δραστηριότητες, επιγραμματικά αναφέρονται:

- 3 γήπεδα ποδοφαίρου πέντε x πέντε
- Γήπεδο ποδοφαίρου με συνθετικό χλοοτάπητα και στίβο
- 4 γήπεδα του τένις
- 2 ανοιχτά γήπεδα του μπάσκετ
- Σχολές θαλάσσιου σκι και αθλημάτων θαλάσσης σε όλο το νότιο θαλάσσιο μέτωπο του νησιού
- 3 Σχολές υποβρύχιας κατάδυσης
- 1 Σχολή ιστιοπλοΐας ανοιχτής θαλάσσης
- 1 Σχολή ιππασίας
- Σύλλογος διοργάνωσης πεζοποριών

Ακόμη δεν υπάρχουν θεματικά πάρκα στο νησί (Ναυτική βάση στο φιόρντ της Σκιάθου), όπως επίσης ούτε οργανωμένα πάρκα πεζοπορίας και παρατήρησης της τοπικής χλωρίδας και πανίδας.

Στα πλαίσια εναλλακτικής χρήσης αποκατεστημένων περιοχών όπως τον παλαιό Χώρο Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ) του νησιού έχει δρομολογηθεί η δημιουργία πίστας μοτοσικλετών ανωμάλου δρόμου.

Έχει δρομολογηθεί επίσης η δημιουργία ελεγχόμενου πάρκου υποβρύχιας κατάδυσης στον θαλάσσιο χώρο που περιβάλλει την νήσο Μικρός Τσουγκριάς. Καθώς επίσης και η χαρτογράφηση τριών αρχικά διαδρομών αναρρίχησης διαβαθμισμένης δυσκολίας στην βόρεια πλευρά του νησιού.

6.3.5. Βοηθητικές υπηρεσίες (υπηρεσίες που χρησιμοποιούν οι επισκέπτες όπως τράπεζες, τηλεπικοινωνίες, ταχυδρομείο, ταχυμεταφορές, ειδησεογραφικά πρακτορεία, νοσοκομεία κ.α.)

Η πόλη της Σκιάθου είναι σύγχρονη και καλύπτει πλήρως τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας αλλά και των επισκεπτών σε ότι αφορά την παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, παροχή υπηρεσιών μεταφορών και ταχυμεταφορών, παροχή υπηρεσιών διαδικτύου, υπηρεσιών διάθεσης ελληνικού και ξένου τύπου.

Οι υπηρεσίες ιατρικής φύσεως παρέχονται από ιδιώτες ιατρούς αλλά και από το Ε.Σ.Υ. Σκιάθου. Το τελευταίο δεν δύναται να καλύψει πλέον τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας ούτε κατ'επέκταση τις ανάγκες των επισκεπτών από τον Απρίλιο έως και το Οκτώβριο. Ενθαρρυντικό είναι το γεγονός ότι εγκρίθηκαν τα κονδύλια κατασκευής και στελέχωσης νέου νοσοκομείου που θα καλύπτει τις ανάγκες όλων των Βορείων Σποράδων.

Η ύπαρξη νοσοκομείου στο νησί θα αντιστρέψει την τάση βόρειο-ευρωπαϊών τρίτης ηλικίας που επιθυμούσαν έως τώρα να μένουν δώδεκα μήνες τον χρόνο στο νησί αλλά δεν προχωρούσαν σε αγορά σπιτιού λόγω έλλειψης της απαραίτητης ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

6.4. Δομή διαχείρισης τουρισμού Σκιάθου

Επίσημος φορέας αρμόδιος για την προβολή του νησιού είναι ο Δήμος Σκιάθου και συγκεκριμένα το Γραφείο Τουρισμού το οποίο είναι ελλιπώς στελεχωμένο. Το δημοτικό συμβούλιο εγκρίνει τα έξοδα συμμετοχής του Δήμου σε τουριστικές εκθέσεις του εσωτερικού και εξωτερικού είτε με δικό του περίπτερο είτε σε συνεργασία με την διεύθυνση τουρισμού της Νομαρχίας Μαγνησίας.

Συμπληρωματικά την προβολή του νησιού αναλάμβανε έως το τρέχον έτος η Αναπτυξιακή Εταιρεία Δήμου Σκιάθου, η οποία σύμφωνα με τον νέο Κώδικα Δήμων & Κοινοτήτων (Κ.Δ.Δ.) θα πρέπει να αλλάξει μορφή και αντικείμενο έως το τέλος του τρέχοντος έτους.

Λόγω της μη ύπαρξης ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης τουρισμού δημιουργούνται συγκρούσεις μεταξύ των συμμετόχων οι οποίοι θέλουν ακριβώς τα

ίδια πράγματα π.χ. ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας, αλλά δεν έχουν επίσημο και ξεκάθαρο υπόβαθρο δράσης και συνεννόησης.

6.5. Σκιάθος και περιβάλλον

Λόγω της συνεχιζόμενης τουριστικής ανάπτυξης παρατηρείται μια σταδιακή σύγκρουση των χρήσεων γης σε όλη την επικράτεια του νησιού, με εντονότερα φαινόμενα στο χώρο του λιμένα & αερολιμένα, στους χώρους οικιστικής συγκέντρωσης καθώς και κατά μήκος του νοτίου μετώπου του νησιού, όπου και το περισσότερο ανεπτυγμένο τουριστικά τμήμα του.

Το φυσικό περιβάλλον του νησιού είναι το κύριο συγκριτικό πλεονέκτημα που διαθέτει για το λόγο αυτό καλείτε ο δήμος Σκιάθου να εφαρμόσει πολιτικές βιώσιμης ανάπτυξης.

Η διαφύλαξη των προστατευομένων περιοχών φυσικού κάλλους κρίνεται να είναι σε ικανοποιητικά επίπεδα με πολλά περιθώρια βελτίωσης.

Ήδη λειτουργεί Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ) ενώ αναμένεται να λειτουργήσει από τον Ιανουάριο του 2010 πρόγραμμα ανακύκλωσης όλων των μη οργανικών υποπροϊόντων.

Η περιβαλλοντολογική συνείδηση παρότι ενεργοποιείται σταδιακά σε ολόένα και μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού χρειάζεται η παράλληλη εφαρμογή γενικότερης πράσινης πολιτικής σε κάθε παραγωγική δραστηριότητα του νησιού.

6.6. Ιστορικό τουριστικής ανάπτυξης Σκιάθου.

Η Σκιάθος υπήρξε από τους τόπους της Ελλάδος που αναπτύχθηκαν τουριστικά από τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1960.

Μέσω της κατασκευής του Ξενία Σκιάθου το 1967 συμπεριλήφθηκε στο σχέδιο τουριστικής ανάπτυξης του ΕΟΤ που προέβλεπε την δημιουργία του δικτύου των Ξενία και την κατασκευή ξενοδοχείων και έργων υποδομής σε επιλεγμένους προορισμούς σε όλη την χώρα. Προγραμματίστηκαν με στόχο να προσφερθούν υψηλών προδιαγραφών τουριστικά καταλύματα, αλλά και να υποδειχθεί στους ιδιώτες επιχειρηματίες το επιθυμητό επίπεδο των νέων ξενοδοχειακών μονάδων, που θα έπρεπε να κατασκευασθούν προκειμένου να αναπτυχθεί ο τουρισμός ως η νέα προσοδοφόρος οικονομική δραστηριότητα προς την οποία απέβλεπε το κράτος. (Μονεμβασίτου 2007)

Από το 1967 έτος κατασκευής του ΚΑΣΚ η Σκιάθος απέκτησε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα εντός Ελλάδος. Πλέον συνδεόταν αεροπορικώς (με ελικόπτερο) με την Αθήνα. Προϋπήρχε ελικοδρόμιο, ενώ ακολούθησε και η αεροπορική σύνδεση με την Θεσσαλονίκη. (Ροπε 1973)

Με την έναρξη των αφίξεων πτήσεων από τον εξωτερικό οι αλλοδαποί επισκέπτες έφταναν απευθείας και όχι μέσω του αερολιμένα Λαρίσης και του λιμένα Βόλου μειώνοντας κατά πολύ τον χρόνο και την δυσκολία πρόσβασης.

Την ίδια περίοδο αναβαθμίστηκε ο λιμένας Σκιάθου και κατασκευάστηκε το κεντρικό οδικό δίκτυο του νησιού (έναρξη 1964) , που συνέδεε τον λιμένα με τον αερολιμένα και την πόλη της Σκιάθου με το Ξενία Σκιάθου στον όρμο των Κουκουναριών.

Το πρώτο ξενοδοχείο του νησιού το «Ακτή» κατασκευάζεται στην πόλη το 1959.

Κατά μήκος του άξονα Σκιάθου-Κουκουναριών και στα εκατέρωθεν τμήματά του άρχισε η κατασκευή των πρώτων μεγάλων ξενοδοχείων του νησιού. («Σποράδες» 1964, «Κουκουναριές» 1968, «Εσπερίδες» 1971, «Σκιάθος Παλλάς» 1972 κ.α.)

Το 1973 τίθεται σε ισχύ Κρατικό πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής Ανάπτυξης (1973-78) το οποίο δεν ολοκληρώθηκε.

Η ψήφιση νόμου που προέβλεπε την μη έκδοση αδειών ανέγερσης ξενοδοχειακών μονάδων αντί του επιδιωκόμενου στόχου ελέγχου της αναπτυξιακής πορείας του νησιού έδωσε ώθηση στην κατασκευή υπερβολικά μεγάλου αριθμού ενοικιαζομένων δωματίων.

Η σταδιακή μετάβαση του ντόπιου πληθυσμού από τον πρωτογενή και τον δευτερογενή τομέα στον τριτογενή δεν πραγματοποιήθηκε ομαλά έχοντας ως αιτία μια σειρά από λόγους, οι οποίοι συνοψίζονται παρακάτω:

Η τουριστική ανάπτυξη ξεκίνησε και χειραγωγήθηκε από μη γηγενή άτομα που είχα αποκλειστικό στόχο το κέρδος με οποιοδήποτε κόστος και καμία συναισθηματική σύνδεση με τον τόπο, τα ήθη και τα έθιμά του.

Η τοπική κοινωνία αρχικά δεν είδε θετικά στο σύνολό της την άνθιση του τουρισμού. Για αρκετά μεγάλο τμήμα της κοινωνίας η τουριστική ανάπτυξη ήταν αρχικά συνώνυμη του καταναγκασμού καθώς δύο από τα κυριότερα έργα υποδομής του αερολιμένα και του οδικού δικτύου έγιναν με υποχρεωτικές κρατικές

απαλλοτριώσεις με μηδαμινό χρηματικό αντίτιμο και χωρίς ουσιαστικό άμεσο αντάλλαγμα προς τους θιγόμενους.

Τα μέλη της τοπικής κοινωνίας δεν γνώριζαν πώς να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες της εποχής, όπως τα τότε κρατικά προγράμματα για την επιδοτούμενη ανέγερση ξενοδοχείων, με αποτέλεσμα να πωλούν την γη τους έχοντας ως αναφορά την αντικειμενική αξία της γης προς γεωργική εκμετάλλευση και όχι προς τουριστική εκμετάλλευση.

Αυτό οδήγησε σταδιακά στην δημιουργία αρνητικής προκατάληψης προς τους μη Σκιαθίτες από τον ντόπιο πληθυσμό.

Οι κοινωνικές ομάδες που δραστηριοποιούνταν στο νησί, έχοντας διαφορετικά υπόβαθρα (γεωργία, ναυτιλία, εμπόριο) ουδέποτε σχεδίασαν από κοινού το οποιοδήποτε πρόγραμμα ανάπτυξης του τόπου, είτε διότι έλλειπε το γνωστικό και μορφωτικό υπόβαθρο, είτε διότι δεν επιθυμούσαν. Με αποτέλεσμα η συνολική ανάπτυξη του νησιού να πραγματοποιηθεί κατά κόρον από μη σκιαθίτες και σύμφωνα με τις επιταγές του κράτους που επιδίωκε με κάθε τρόπο την ανάπτυξη του τουρισμού έχοντας την πλειοψηφία της τοπικής κοινωνίας απλό παρατηρητή των εξελίξεων.

Η έλλειψη μακροχρόνιου προγραμματισμού με συγκεκριμένες κατευθύνσεις, μηχανισμών ελέγχου για την εφαρμογή του όποιου σχεδίου και κυρίως της επιμόρφωσης της τοπικής κοινωνίας και την προετοιμασία της για την νέα μορφή οικονομίας σημάδεψε την αναπτυξιακή πορεία του νησιού τα αποτελέσματα της οποίας είναι εμφανή σήμερα.

Ακολούθησε μια άναρχη και ασύμμετρη οικοδομική έξαρση χωρίς την διατήρηση της τοπικής αρχιτεκτονικής χάνοντας σταδιακά το νησί την αρχιτεκτονική ταυτότητά του.

Η αδυναμία μη εκτίμησης των πολιτιστικών και περιβαλλοντολογικών (λιμνοθάλασσες) αποθεμάτων του νησιού ως απαραίτητων στοιχείων για την δημιουργία του τουριστικού του προφίλ είχε ως αποτέλεσμα την αλλοίωση ή/και καταστροφή χαρακτηριστικών σημείων αναφοράς.

Παράλληλα το τουριστικό προϊόν της Σκιάθου βασίστηκε αποκλειστικά στην βάση των 4 S' (ήλιου, θάλασσας, άμμου και σεξ).

Το εργατικό δυναμικό του νησιού βλέποντας περισσότερο προσοδοφόρα την ενασχόληση σε τουριστικές επιχειρήσεις απομακρύνθηκε σταδιακά από τους άλλους δύο τομείς παραγωγής, ενώ η επιπλέον ανάγκη καλύπτονταν από εσωτερικούς εποχικούς μετανάστες.

Λόγω της μεγάλης ζήτησης που υπήρχε για την Σκιάθο ως τόπο διακοπών για πολλά συνεχόμενα έτη, καλλιεργήθηκε η ιδέα στον ντόπιο πληθυσμό ότι το νησί μπορούσε να αναπτύσσεται συνεχώς, ότι οι φυσικοί και ανθρωπογενής πόροι του θα ήταν ανεξάντλητοι και ότι οι επισκέπτες θα συνέχιζαν να έρχονται για πάντα κερδίζοντας εύκολα χρήματα χωρίς κόστος.

Αυτή η νοοτροπία σε συνδυασμό με την έλλειψη συνεργασίας μεταξύ των συμμετόχων πλέον του τουρισμού οδήγησε στην αποκλειστική χρήση του δυναμικού της Σκιάθου σε θέματα του εσωτερικού οικονομικού της περιβάλλοντος και στην απαξίωση της σημασίας των παραγόντων του εξωτερικού της περιβάλλοντος που επιδρούν καταλυτικά στην ίδια την ύπαρξη της τοπικής οικονομίας.

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι ενώ πλέον του 66% της τοπικής οικονομίας ανήκει στον τριτογενή τομέα δεν υπάρχει ακόμη ολοκληρωμένος χωροταξικός σχεδιασμός και κατ'επέκταση ούτε στρατηγικός σχεδιασμός διαχείρισης τουρισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

7.1. Γενικά

Οι νησιωτικές περιοχές αποτελούν εξ ορισμού μια μικρογραφία του κόσμου, όσο δε μικρότερες σε μέγεθος είναι τόσο ευκολότερη είναι η παρατήρηση των επιπτώσεων οποιασδήποτε παρέμβασης στο χώρο, στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.

Κάθε νησί ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του έχει συγκεκριμένες δυνατότητες, συγκεκριμένους φυσικούς και ανθρωπίνους πόρους. Η κάθε νησιωτική τοπική κοινωνία χρησιμοποιώντας τους πόρους αυτούς αναπτύσσει μια μορφή οικονομίας η οποία συνήθως εμφανίζεται ως η έχουσα τα περισσότερα πλεονεκτήματα για τον ντόπιο πληθυσμό ενώ παράλληλα δημιουργείται η πεποίθηση ότι η συγκεκριμένη μορφή οικονομίας μπορεί να αναπτύσσεται συνεχώς και να παραμένει ανεπηρέαστη από εγγενείς και εξωγενείς παράγοντες.

Ο τομέας της παροχής υπηρεσιών χρίζει ιδιαίτερης προσοχής καθώς η υπηρεσία, παρόλο που εμπεριέχει χρήση υλικών στοιχείων, είναι άυλη, δημιουργείται και καταναλώνεται επιτόπου, δεν μπορεί να αποθηκευτεί και να διατεθεί σε μελλοντική χρονική στιγμή, και η ποιότητά της εξαρτάται άμεσα από τον ανθρώπινο παράγοντα.

Ο τουρισμός θα μπορούσε να ειπωθεί ότι αποτελεί την κορωνίδα του τομέα υπηρεσιών ως προς το πλήθος των διαφορετικών μορφών υπηρεσιών που εμπεριέχονται σε αυτόν, αλλά και ως προς το σύνολο των αμοιβών που δημιουργούνται μέσω αυτού σε όλο τον κόσμο.

Πολλά νησιά με ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον αναπτύχθηκαν τουριστικά, καθώς το κόστος ευκαιρίας ανάπτυξης αυτής της μορφής οικονομίας θεωρήθηκε ως μικρότερο, με τις λιγότερες παράπλευρες απώλειες και με τα περισσότερα παράπλευρα οφέλη για τις τοπικές κοινωνίες, έναντι όλων των άλλων μορφών οικονομίας.

Δυστυχώς όμως η σημερινή κατάσταση σε σειρά ώριμων τουριστικών προορισμών έχει καταδείξει ότι παράγοντες σχετιζόμενοι με την τουριστική ανάπτυξη, δεν αξιολογήθηκαν στο βαθμό που έπρεπε, δεν διερευνήθηκαν οι αλληλεπιδράσεις και η εν γένει διασύνδεσή τους, δεν επισημάνθηκε η καταλυτική επίδραση που μπορούν να έχουν προς την διασφάλιση βιώσιμης ανάπτυξης ή προς την καταστροφή μιας τοπικής οικονομίας.

Δημιουργούνται με αυτή την συλλογιστική τρία κύρια ερωτήματα: α) ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την αρχική ανάπτυξη και την σε βάθος χρόνου διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας των νησιωτικών τουριστικών προορισμών, β) ποιος αποφασίζει για το ποιες κατευθύνσεις πρέπει να έχει η ανάπτυξη ενός τόπου, και γ) ποιο είναι το ευρύτερο κοινωνικό, τεχνολογικό, οικονομικό, περιβαλλοντολογικό και πολιτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λαμβάνουν χώρα όλες αυτές οι διεργασίες.

7.2. Επιλογή τόπου υπόθεσης

Επιδιώκοντας την εύρεση μίας βέλτιστης μορφής διαχείρισης ενός μικρού (σε πληθυσμό και έκταση) νησιωτικού τουριστικού προορισμού, επιχειρείται η αποτύπωση των παραγόντων που επηρεάζουν την δημιουργία, την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία του, ώστε μέσω μίας σαφούς κατηγοριοποίησής των να καταστεί εφικτή η δημιουργία ενός μοντέλου διαχείρισης προσήκοντος με την ελληνική πραγματικότητα και τις ανάγκες των νησιωτικών πληθυσμών της χώρας.

Ως νησί υπόθεσης επιλέχθηκε η Σκιάθος όπου κατοικώ μόνιμα, δραστηριοποιούμαι επιχειρηματικά, είμαι εκπρόσωπος επαγγελματικού συλλογικού φορέα και αιρετός, αλλά και ως προς το ότι η νήσος ανήκει στην τριάδα Μυκόνου-Σαντορίνης-Σκιάθου η οποία αποτελεί συγκεκριμένη ομαδοποιημένη κατηγορία ώριμων ελληνικών τουριστικών προορισμών από όπου να εξαχθούν χρήσιμα παραδείγματα, τα οποία σε συνδυασμό με παραδείγματα από αντίστοιχους προορισμούς εκτός Ελλάδος, μπορούν να βοηθήσουν ως προς την δημιουργία ενός μοντέλου διαχείρισης προορισμών προσαρμοσμένο στην ελληνική πραγματικότητα και στις συνθήκες επιχειρείν που επιβάλλει ο τουρισμός διεθνώς.

7.3. Δομή έρευνας

Η έρευνα σύμφωνα με τον Chalmers (1982:6, στο Ghauri και άλλοι 1995) ακολουθεί την απαγωγική μέθοδο ανάλυσης και χωρίζεται σε τρία μέρη.

Στο πρώτο μέρος γίνεται ανασκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας σχετιζόμενη με τον τουρισμό και την ανάλυση επιμέρους παραμέτρων που συνδέονται με μοντέλα ανάπτυξης και διαχείρισης τουρισμού, μέσω μιας λογικής αιτιολόγησης επιχειρείται μία αντιστοίχιση ενός τουριστικού προορισμού με έναν ενιαίο λειτουργικό οργανισμό, με μία ενιαία επιχειρηματική μονάδα που δραστηριοποιείται στον τομέα παροχής υπηρεσιών.

Κατόπιν, αναλύεται η αναγκαιότητα δημιουργίας ενός φορέα διαχείρισης της πολυσχιδούς και πολυσύνθετης επιχειρηματικής μονάδας που ονομάζεται τουριστικός προορισμός , ενός Οργανισμού Διαχείρισης Τουριστικού Προορισμού, καθώς και της ιδιαιτερότητας των μορφών δομής που μπορεί να έχει.

Στο δεύτερο μέρος αναλύονται τα γεωγραφικά, οικονομικά, περιβαλλοντολογικά, και κοινωνικά χαρακτηριστικά της νήσου Σκιάθου, καθώς και του τουριστικού της προφίλ, ενώ στην συνέχεια δίνεται η ιστορική αναδρομή της μέχρι τώρα πορείας της εντός της τουριστικής βιομηχανίας.

Η ανάλυση SWOT του νησιού ομαδοποιεί τους σχετιζόμενους με τις δυναμικές, αδυναμίες, ευκαιρίες και απειλές, παράγοντες που επηρεάζουν ή/και μπορούν να επηρεάσουν το μέλλον της Σκιάθου ως νησιωτικό τουριστικό προορισμό. Η χρήση του συγκεκριμένου ερευνητικού εργαλείου είναι αποτελεσματική κατά την διαδικασία λήψεως αποφάσεων και λειτουργεί συμπληρωματικά με την ανάλυση STEEP (Βαγιάννη κα 2003).

Μέσω της ανάλυσης STEEP κατηγοριοποιούνται οι εξωγενείς παράγοντες και τάσεις που δύνανται να επηρεάσουν το μέλλον της παγκόσμιας τουριστικής και επακολούθως και της εκάστοτε τοπικής οικονομίας.

Συμπληρωματικά με την επεξεργασία των δεδομένων δευτέρου βαθμού για την Σκιάθο διενεργείται και έρευνα με την χρήση ερωτηματολογίων προκειμένου να αποτυπωθεί η αντιληπτική ικανότητα των συμμετόχων της τοπικής οικονομίας για τα κρίσιμα θέματα που αναλύονται στο πρώτο μέρος καθώς και η προδιάθεσή τους προς τις νέες προκλήσεις διαχείρισης προορισμών.

Στο τρίτο μέρος παρουσιάζονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις της έρευνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΟΣ Α΄: Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΑΝΑΛΥΣΗΣ SWOT ΚΑΙ STEEP

8.1. Η ΣΚΙΑΘΟΣ ΣΗΜΕΡΑ

Σαράντα χρόνια μετά την είσοδο της Σκιάθου στον τουρισμό και την σταδιακή μετατροπή της σε τουριστικό προορισμό, βρίσκεται σήμερα σε μία κρίσιμη καμπή για τον μέλλον της τοπικής της οικονομίας.

Σημαντικά βήματα έχουν πραγματοποιηθεί στους τομείς αναβάθμισης έργων υποδομής, διαχείρισης απορριμμάτων, ανακύκλωσης, προστασίας του περιβάλλοντος, ποιοτικής αναβάθμισης καταλυμάτων και καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος.

Όμως ο σημαντικότερος τομέας που απαιτείται αναβάθμιση είναι στον τρόπο αντίληψης των πραγμάτων. Λόγο των διαφοροποιήσεων στο εσωτερικό περιβάλλον του νησιού που έλαβαν χώρα τα τελευταία σαράντα χρόνια αλλά και λόγω των διαφοροποιήσεων στο εξωτερικό περιβάλλον είναι επιτακτική η προσαρμογή του τρόπου επιχειρείν και του τρόπου σχεδιασμού της μελλοντικής πορείας της τοπικής οικονομίας στα νέα δεδομένα της αγοράς.

8.2. Η ανάλυση SWOT

Η ανάλυση SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) ως μεθοδολογικό εργαλείο, αποτελεί ένα μοντελοποιημένο τρόπο καταγραφής των κυριότερων συμπερασμάτων που προκύπτουν από την ανάλυση και την καταγραφή των δυνατών (Strengths) και αδύνατων στοιχείων (Weaknesses) του εσωτερικού περιβάλλοντος και των ευκαιριών (Opportunities) και απειλών (Threats) που προέρχονται από το εξωτερικό περιβάλλον της περιοχής μελέτης.

Απώτερος στόχος της είναι καταρχήν ο εντοπισμός των ισχυρών σημείων πάνω στα οποία μπορεί να στηριχθεί η περαιτέρω αναπτυξιακή πορεία και να καθοριστούν οι στρατηγικές κατευθύνσεις μιας συνεκτικής και συνολικής στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης για την περιοχή αναφοράς. Ακόμη, ο εντοπισμός και καταγραφή των αδύνατων σημείων αποτελεί το αναγκαίο υπόβαθρο για την υλοποίηση των πολιτικών και δράσεων που θα συμβάλουν στη θεραπεία τους. Εντός ενός συνεχώς μεταλλασσόμενου περιβάλλοντος παρουσιάζονται ευκαιρίες και

κίνδυνοι, στοιχεία τα οποία θα πρέπει να αξιολογούνται και να λαμβάνονται υπόψη κατά το σχεδιασμό των όποιων παρεμβατικών πολιτικών υπέρ των εν λόγω περιοχών.

Στη συνέχεια παρατίθενται τα αποτελέσματα της SWOT ανάλυσης για την νήσο Σκιάθο.

Πίνακας 8.1. Ανάλυση SWOT Σκιάθου

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Γεωγραφική θέση • Λειτουργία του Κρατικού Αερολιμένα Σκιάθου • Φυσικό περιβάλλον υψηλής αισθητικής αξίας. • Αξιόλογο οικιστικό και αρχιτεκτονικό περιβάλλον • Σημαντική πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά • Σχετικά ικανοποιητικό επίπεδο προσβασιμότητας • Σημαντική παρουσία υποδομών διαμονής, σίτισης, διασκέδασης, άθλησης • Διεθνώς αναγνωρισμένος προορισμός με ταυτότητα 40 ετών 	<ul style="list-style-type: none"> • Γραμμική μορφή οικονομικής ανάπτυξης από τα νησιά προς τον Βόλο και έλλειψη σημαντικής ενδο-νησιωτικής οικονομίας και γενικότερης οργάνωσης • Μειονεκτήματα που προέρχονται από την «νησιωτικότητα» και την δομή της δημόσιας διοίκησης • Μειονεκτήματα που προέρχονται από παρωχημένο νομικό πλαίσιο στο οποίο στηρίζεται ο Ελληνικός Τουρισμός • Αδυναμίες πολεοδομικής οργάνωσης • Οι Ελλείψεις συγκεκριμένων αστικών υποδομών, ποιότητα αστικού περιβάλλοντος και προβλήματος κυκλοφοριακής οργάνωσης • Έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού ανάπτυξης και διαχείρισης τουρισμού • Προβληματικές ακτοπλοϊκές και αεροπορικές συγκοινωνίες • Αερολιμένας και λιμένας χαμηλής χωρητικότητας • Έλλειψη οργανωμένης μαρίνας • Έλλειψη μηχανισμών υποστήριξης της επιχειρηματικής και αναπτυξιακής δραστηριότητας • Προσφορά περιορισμένου μείγματος

	<p>τουριστικού προϊόντος με βάση τις δυνατότητες του νησιού.</p> <ul style="list-style-type: none"> Έλλειψη συνεργασίας συμμετόχων σε ουσιαστικό επίπεδο
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> Ένταξη στις δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ανάπτυξης Νησιωτικών Περιοχών Περιφέρειας Θεσσαλίας 2007-2013, « Άνω Μαγνητών Νήσοι» Ένταξη στις δράσεις του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς ΕΣΠΑ 2007-2013 Χρήση των ευεργετημάτων που πηγάζουν από το Ειδικό Χωροταξικό Σχέδιο Τουρισμού του ΠΕΧΩΔΕ. (Απρίλιο 2009) Αναβάθμιση των Πυλών εισόδου-εξόδου του νησιού ως «σημεία κόμβους» της αναπτυξιακής πορείας της οικονομίας των Βορείων Σποράδων Διεύρυνση των αγορών προέλευσης των επισκεπτών. Δημιουργία σχολής τουριστικών επαγγελματιών με στόχο την προετοιμασία προσωπικού για τις επιχειρήσεις του νησιού και την τόνωση της τοπικής οικονομίας αλλά και της Σκοπέλου και Αλοννήσου Υλοποίηση σειράς σεμιναρίων με στόχο την επικαιροποίηση και εν γένει αναβάθμιση των γνώσεων των συμμετόχων του προορισμού Δικτύωση με έχοντες όμοια χαρακτηριστικά προορισμούς προς 	<ul style="list-style-type: none"> Υπερβολική εξάρτηση της τοπικής οικονομίας από τον τουρισμό Υπερβολικός αριθμός ενυπαρχόντων και νέων ανταγωνισμών προορισμών προσφέροντες παρεμφερείς τουριστικά προϊόντα και τουριστικές υπηρεσίες Εξάρτηση από τους τουριστικούς οργανισμούς του εξωτερικού ελλείπει οργάνωσης των συμμετόχων Μείωση ανταγωνιστικότητας προορισμού λόγω μη τακτικών και μη οικονομικών ακτοπλοϊκών και αεροπορικών συνδέσεων. Αναστολή λειτουργίας του αερολιμένα λόγω μη ύπαρξης του απαραίτητου μήκους διαδρόμου τροχοπέδησης και εφαρμογής της «Πράσινης Πολιτικής» της Ευρωπαϊκής Ένωσης

<p>ανταλλαγή τεχνογνωσίας.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία Παρατηρητηρίου Τουρισμού Βορείων Σποράδων • Δημιουργία Οργανισμού Ανάπτυξης και Διαχείρισης Τουρισμού Σκιάθου • Λειτουργία της Σκιάθου ως οικονομικό, επιστημονικό και διοικητικό κέντρο των Βορείων Σποράδων σε θέματα τουρισμού 	
---	--

Πηγή: Προσωπική έρευνα πεδίου.

Επιχειρώντας μια συνολική αποτίμηση των πλεονεκτημάτων /μειονεκτημάτων της Σκιάθου αλλά και των ευκαιριών / απειλών που διαμορφώνονται στο εξωτερικό περιβάλλον του νησιού, όπως αυτά προκύπτουν από τους παραπάνω πίνακες, συμπερασματικά μπορούμε να πούμε τα εξής:

Συγκεκριμένα ως πλεονεκτήματα: α) το κύριο πλεονέκτημα της Σκιάθου έναντι άλλων ομοειδών προορισμών εντός Ελλάδος είναι η γεωγραφική της θέση, ήτοι σχεδόν γεωγραφικός μέσος του νοητού άξονα Αθηνών-Θεσσαλονίκης και μόλις 44 ναυτικά μίλια από τον Βόλο και τον Άγιο Κωνσταντίνο. Σε ότι αφορά τους προορισμούς του εξωτερικού, βρίσκετε εντός της ζώνης προορισμών που απέχουν τρεις ώρες αεροπορικά από τα κύρια ευρωπαϊκά αστικά κέντρα, β) η λειτουργία της Σκιάθου ως τουριστικός προορισμός με ταυτότητα 40 ετών διεθνώς, αποτελεί μερικό συγκριτικό πλεονέκτημα καθώς έχει αναγνωσιμότητα σε ικανοποιητικό αριθμό κρατών μελών της ΕΕ, από όπου και το μεγαλύτερο μέρος των επισκεπτών της. Επιπλέον έχει δημιουργηθεί συγκεκριμένο γνωστικό υπόβαθρο εκ μέρους των συμμετόχων, στην παροχή υπηρεσιών προς τους επισκέπτες το οποίο επιτρέπει στο νησί να κατέχει την συγκεκριμένη θέση στην τουριστική αγορά του εσωτερικού και του εξωτερικού, γ) η ποιότητα εμπειρίας των επισκεπτών εν πολλοίς οφείλετε στο φυσικό περιβάλλον υψηλής αισθητικής αξίας του νησιού, δ) η Σκιάθος κατέχει σημαντική πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά με στοιχεία τα οποία συνθέτουν την ιδιαίτερη ταυτότητα της Σκιάθου, ε) το επίπεδο της προσβασιμότητας είναι σχετικά ικανοποιητικό, ενώ στ) η παρουσία υποδομών διαμονής, σίτισης, ψυχαγωγίας και άθλησης είναι σημαντική.

Ως μειονεκτήματα: α) η γραμμική μορφή οικονομικής ανάπτυξης από τα νησιά προς τον Βόλο και η παράλληλη έλλειψη σημαντικής ενδο-νησιωτικής

οικονομίας και γενικότερης οργάνωσης αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στην δυναμική ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας καθώς λειτουργεί ως δορυφόρος και προέκταση της οικονομίας και των οικονομικών συμφερόντων του Βόλου, β) ως νησί παρουσιάζει όλα τα μειονεκτήματα που περιλαμβάνονται στην έννοια της «νησιωτικότητας», γ) η ισχύουσα δομή της δημόσιας διοίκησης δεν επιτρέπει μια διαχείριση των νησιών των Βορείων Σποράδων προσαρμοσμένη στις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες των. Δεν υπάγονται στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, ούτε στην γεωγραφική αναφορά νησιά του Βορείου Αιγαίου, ενώ δεν συμπεριλήφθηκαν σε ευρωπαϊκά προγράμματα στο παρελθόν διότι θεωρούνταν επισήμως τμήμα της χερσαίας Μαγνησίας, δ) ελλείψεις συγκεκριμένων αστικών υποδομών, ποιότητα αστικού περιβάλλοντος και προβλήματα κυκλοφοριακής οργάνωσης. Στα ζητήματα των αστικών υποδομών, του αστικού περιβάλλοντος και της οργάνωσης της κυκλοφορίας η Σκιάθος εμφανίζει τις χαρακτηριστικές αδυναμίες των νησιωτικών τουριστικών προορισμών. Ενδεικτικά αναφέρονται η έλλειψη πάρκων πρασίνου, επαρκών θέσεων στάθμευσης των οχημάτων, ειδικά στα κεντρικά μέρη της πόλης, γεγονός που επιτείνει το έντονο κυκλοφοριακό πρόβλημα, η έλλειψη περιφερειακών οδών, η ελλιπής άμεση σύνδεση των συνοικιακών αρτηριών, η έλλειψη επαρκών πεζοδρόμων και ποδηλατοδρόμων, καθώς και η έλλειψη των απαραίτητων αντιπλημμυρικών έργων κατά μήκος του νοτίου θαλάσσιου μετώπου. Όντας νησί εντός των ελλείψεων των αστικών υποδομών συμπεριλαμβάνονται και η έλλειψη αλιευτικού καταφυγίου, η έλλειψη αναβαθμισμένου χώρου επιβατικού και εμπορικού λιμένα, τόσο για την εξυπηρέτηση των χρηστών αλλά και για την ασφάλεια των ιδιοκτητών σκαφών από ακραία καιρικά φαινόμενα. Ενώ η λειτουργία αερολιμένα είναι συγκριτικό πλεονέκτημα και για την Σκιάθο και για την Σκόπελο και την Αλόνησο, η μη αναβάθμισή του αποτελεί τροχοπέδη στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής, ε) στο ίδιο πλαίσιο κυμαίνονται και οι προβληματικές κατά την διάρκεια του χειμώνα ακτοποϊκές και αεροπορικές συγκοινωνίες σύνδεσης με την χερσαία Ελλάδα, ενώ ενίοτε το νησί είναι απόλυτα αποκομμένο χωρίς οι καιρικές συνθήκες να δικαιολογούν κάτι τέτοιο, στ) όπως τα περισσότερα νησιά αντίστοιχου μεγέθους στην Σκιάθο δεν εφαρμόζεται στρατηγικός σχεδιασμός ανάπτυξης και διαχείρισης τουρισμού ενώ το μοντέλο ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας που ακολουθείται το επιβάλλει, ζ) η γενικότερη παράκεντρη θέση της Σκιάθου όπως και των περισσότερων νησιών από τα μεγάλα αστικά κέντρα και τα κέντρα λήψεως αποφάσεων έχουν ως αποτέλεσμα την έλλειψη δομών επιχειρηματικής στήριξης και

πληροφόρησης, η) το μείγμα του τουριστικού προϊόντος της Σκιάθου είναι περιορισμένο με βάση τις δυνατότητες του νησιού, ο εμπλουτισμός του οποίου είναι επιβεβλημένος ώστε να καταστεί η Σκιάθος περισσότερο ανταγωνιστικός προορισμός, και θ) παρατηρείται έλλειψη συνεργασίας των συμμετόχων του προορισμού σε ουσιώδη για τον τόπο ζητήματα όπως η χάραξη και εφαρμογή τουριστικής πολιτικής.

Ως ευκαιρίες ανάπτυξης: α) ένταξη στις δράσεις του ΕΣΠΑ αλλά και στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «Άνω Μαγνητών Νήσοι», τα επιχειρησιακά προγράμματα των Υπουργείων, το ΠΕΠ Θεσσαλίας αλλά και οι Κοινοτικές πρωτοβουλίες προσφέρουν δυνατότητες χρηματοδότησης όλων των τομέων της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Η αξιοποίησή τους όμως δεν είναι δεδομένη, αλλά απαιτεί έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση, συνεχή παρακολούθηση, άρτια τεχνοκρατική προπαρασκευή, συνεπή υλοποίηση, αξιολόγηση και ενεργοποίηση όλων των ενδιαφερομένων, β) η χάραξη και υλοποίηση μακροχρόνιου στρατηγικού σχεδιασμού ανάπτυξης και διαχείρισης προορισμού μπορεί να λειτουργήσει ως υπόβαθρο προκειμένου να μεγιστοποιηθούν οι πιθανότητες της τοπικής οικονομίας στην πορεία της προς μία σε βάθος χρόνου βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη, γ) η χρήση στρατηγικού μάρκετινγκ στην δημιουργία του τουριστικού προφίλ και στην προβολή του νησιού περιλαμβάνουν i) την απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος μέσω της ενσωμάτωσης στο μείγμα μάρκετινγκ στοιχείων που συνθέτουν την ταυτότητα του νησιού, ii) την προσαρμογή της προβολής του παρεχόμενου προϊόντος και υπηρεσίας ανά φιλοσοφία αντίληψης της στοχευόμενης αγοράς, iii) την ανάπτυξη των εναλλακτικών και ειδικών μορφών τουρισμού που δύνανται να αναπτυχθούν στο νησί σύμφωνα με τις τάσεις την διεθνούς τουριστικής αγοράς, iv) την ανάπτυξη δικτύου θεματικών πάρκων αναψυχής και πάρκων-μουσείων πολιτιστικού ενδιαφέροντος, v) την συμμετοχή σε δίκτυα θαλάσσιου οργανωμένου τουρισμού σκαφών αναψυχής, δ) η δημιουργία Παρατηρητηρίου Τουρισμού Βορείων Σποράδων θα επιτρέψει την πραγμάτωση σειράς ερευνών επικεντρωμένα στην αποτύπωση των επιδράσεων της τουριστικής ανάπτυξης στο περιβάλλον ώστε να επιτευχθεί η ποθητή ισορροπία, του βέλτιστου τρόπου και ορίου αναβάθμισης των υποδομών και λειτουργικών δομών των νησιών, αλλά και στην ανάδειξη και προβολή των στοιχείων που θα αποτελέσουν το μελλοντικό τουριστικό προϊόν των Βορείων Σποράδων, ε) η δημιουργία Οργανισμού Ανάπτυξης και Διαχείρισης Τουρισμού Σκιάθου αναλογικά κατά το πρότυπο των αντίστοιχων της Βαρκελώνης και των Αθηνών είναι

επιβεβλημένη ώστε να ανταποκριθεί το νησί στις νέες απαιτήσεις του τουρισμού αλλά και στις απειλές που προέρχονται από το εξωτερικό του περιβάλλον, στ) προς αυτή την κατεύθυνση προσανατολίζεται και η δημιουργία δομών που θα επιτρέψουν την λειτουργία της Σκιάθου ως οικονομικό, επιστημονικό και διοικητικό κέντρο των Βορείων Σποράδων σε θέματα τουρισμού.

Ως απειλές: α) η υπερβολική εξάρτηση της τοπικής οικονομίας από τον τουρισμό μπορεί να οδηγήσει σε ολέθρια αποτελέσματα σε μία ενδεχόμενη συνεχιζόμενη περίοδο οικονομικής ύφεσης, β) ο υπερβολικός αριθμός ενυπαρχόντων και νέων ανταγωνισμών προορισμών προσφέροντες παρεμφερείς τουριστικά προϊόντα και τουριστικές υπηρεσίες διευρύνει και τονώνει τον ανταγωνισμό, γ) η εξάρτηση από τους τουριστικούς οργανισμούς του εξωτερικού ελλείπει οργάνωσης των συμμετόχων δημιουργεί καθεστώς ομηρίας των συμμετόχων στις επιταγές τρίτων προς τον προορισμό ομάδων ενδιαφέροντος, δ) η ύπαρξη μη τακτικών και μη οικονομικών ακτοπλοϊκών και αεροπορικών συνδέσεων θα οδηγήσει σε σταδιακή μείωση της ανταγωνιστικότητας του προορισμού και ε) η αναστολή λειτουργίας του αερολιμένα λόγω μη περάτωσης των έργων επιμήκυνσης διαδρόμου τροχοπέδησης και της επέκτασης του χώρου στάθμευσης αεροσκαφών σε συνδυασμό με την εφαρμογή της «Πράσινης Πολιτικής» της ΕΕ για τις μεταφορές από το 2012 θα οδηγήσουν σε οικονομικό μαρασμό τις οικονομίες των νησιών των Βορείων Σποράδων.

8.3. Η ανάλυση PEST-STEPP

Η ανάλυση PEST είναι ένα γνωστό εργαλείο στρατηγικής διαχείρισης βάσει του οποίου κατηγοριοποιούνται διαφορετικές δυνάμεις αλλαγής και τάσεις σε ένα γενικό επίπεδο, υποδιαιρώντας το μακρό-περιβάλλον σε τέσσερα τμήματα – Πολιτικά, Οικονομικά, Κοινωνικά και Τεχνολογικά. (Fahey & Narayanan, 1986) Κατόπιν, προστέθηκαν τα περιβαλλοντολογικά και τα δημογραφικά τμήματα ολοκληρώνοντας το μοντέλο PEST. Το μοντέλο STEEP (Evans, Campbell, & Stonehouse, 2003) τονίζει ότι το μακρό-περιβάλλον είναι ένα σύστημα αλληλένδετων τμημάτων τα οποία αλληλοεπηρεάζονται.

Αυτό το υπόβαθρο είναι χρήσιμο στην αναγνώριση και στην δόμηση μερικών από του πιο σημαντικούς παράγοντες αλλαγής οι οποίοι θα επηρεάσουν τον τουρισμό του μέλλοντος και τις ταξιδιωτικές τάσεις. Οι Πολιτικοί, Οικονομικοί, Κοινωνικοί, Τεχνολογικοί, Δημογραφικοί και Περιβαλλοντολογικοί παράγοντες είναι οι υπό

αλλαγή πραγματικότητες οι οποίες αποτελούν το στρατηγικό υπόβαθρο εντός του οποίου οι μακροπρόθεσμες πολιτικές, ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας λαμβάνουν χώρα. Αυτοί οι παράγοντες επηρεάζουν επίσης το εξωτερικό περιβάλλον των τουριστικών προορισμών εντός του οποίου οι καταναλωτές παίρνουν αποφάσεις σχετιζόμενες με τα ταξίδια, όπως το πού να πάνε, πώς να πάνε τι να κάνουν εκεί που θα πάνε και πόσο να ξοδέψουν.

Πολιτικοί παράγοντες

Η πολιτική σταθερότητα τόσο στις χώρες προέλευσης τουριστών όσο και στις χώρες υποδοχής επηρεάζουν άμεσα τις τάσεις των ανθρώπων για μετακίνηση.

Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) έχοντας ως βασική αρχή την ελεύθερη μετακίνηση των πολιτών των κρατών μελών εντός της ΕΕ ενισχύει τις τάσεις αυτές.

Οι περιπτώσεις τρομοκρατικών επιθέσεων και η ύπαρξη εν γένει τρομοκρατίας αντίθετα δημιουργούν μια ελάττωση των τάσεων προς επίσκεψη στους τόπους όπου αυτοί λαμβάνουν χώρα.

Η έξαρση επιδημιών που θέτουν σε κίνδυνο την δημόσια υγεία επηρεάζουν επίσης αρνητικά τις τάσεις προς μετακίνηση.

Δημογραφικοί παράγοντες

Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού της Ευρώπης διαφοροποιούνται: α) μεγαλώνει ηλικιακά, β) αυξάνεται το προσδόκιμο ζωής και σε συνδυασμό με την αύξηση του προσδόκιμου ζωής των κατοίκων αναδύεται η αναγκαιότητα προσαρμογής παλαιών προσφερόμενων τουριστικών προϊόντων στις νέες ανάγκες της αγοράς.

Επιπλέον, οι νεότεροι επισκέπτες λόγω του νέου τρόπου ζωής τους είναι πιο απαιτητικοί και γνωρίζουν περισσότερο τι είναι αυτό που θέλουν να δουν σε έναν προορισμό καθώς επίσης και περίπου πόσο στοιχίζει. Η ανάπτυξη θεματικών πάρκων, αθλητικών υποδομών, ανάπτυξη εναλλακτικών και ειδικών μορφών τουρισμού εμπίπτει σε αυτές τις τάσεις.

Περιβαλλοντολογικοί παράγοντες

Οι πολίτες σταδιακά γίνονται όλο και περισσότερο ευαισθητοποιημένοι για περιβαλλοντολογικά θέματα. Η διαφοροποίηση από την απλή μη επιλογή προορισμών που έχουν υποβαθμιστεί περιβαλλοντολογικά σε συνειδητή επιλογή προορισμών που κάνουν σωστή και οικολογική διαχείριση των φυσικών τους πόρων έχει ανιχνευτεί αρκετά νωρίς από τους διαφημιστές. Αρκετοί προορισμοί όχι μόνο διαχειρίζονται συνειδητά τον τόπο τους αλλά το συμπεριλαμβάνουν στην διαφημιστική τους καμπάνια. Π.χ. προορισμοί φιλικοί προς το περιβάλλον πράσινοι προορισμοί.

Παράλληλα η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού υπαίθρου μπορεί να συμπεριληφθεί σε αυτό που ονομάζεται «πράσινος τουρισμός».

Η επιβολή περιβαλλοντολογικών φόρων από επίπεδα εθνικά έως και τοπικά καθιστούν σταδιακά μη ανταγωνιστικούς ορισμένους προορισμούς καθώς το κόστος των φόρων μετακυλύεται στο τελικό τουριστικό προϊόν επηρεάζοντας αρνητικά την σχέση ποιότητας – τιμής.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα περιβαλλοντολογικών φόρων και αυστηρότερης νομοθεσίας είναι η εφαρμογή της «Πράσινης Πολιτικής» της ΕΕ στις μεταφορές.

Οι κλιματολογικές αλλαγές διαφοροποιούν το τουριστικό προϊόν όπως αυτό ήταν βασισμένο σε τέσσερις εποχές που τείνουν να γίνουν δύο, ενώ τα ακραία καιρικά φαινόμενα μπορούν να επιφέρουν από μερική έως και ολική καταστροφή τουριστικών προορισμών.

Οικονομικοί παράγοντες

Η οικονομική κρίση που επηρεάζει τους τελευταίους μήνες την παγκόσμια οικονομία είχε επίδραση αναπόφευκτα και στην τουριστική βιομηχανία. Παραταύτα, η οικονομία προσδοκείται να ανακάμψει επιφέροντας αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος του πληθυσμού και επομένως αύξηση του, προς ψυχαγωγία διάθεση εισοδήματος επηρεάζοντας θετικά τον τουρισμό.

Με την ανάδυση νέων οικονομιών παρατηρείται και μια παράλληλη αύξηση του αριθμού των τουριστικών προορισμών παγκοσμίως, ενισχύοντας τον ανταγωνισμό μεταξύ υπαρχόντων και νεοεισερχόμενων στην τουριστική βιομηχανία ομοειδών προορισμών.

Η ενίσχυση αυτή επιφέρει αντιστοίχως συρρίκνωση των περιθωρίων κέρδους των επιχειρήσεων που αποτελούν τους προορισμούς απαιτώντας την λήψη μέτρων προς αντιμετώπιση του κινδύνου τοποθέτησης εκτός αγοράς.

Οι τιμές στις χώρες της ευρωζώνης για παράδειγμα είναι άμεσα συγκρίσιμες σε οποιοδήποτε επισκέπτη, ενώ στο σύνολό τους οι ευρωπαϊκές χώρες του Νότου είναι ακριβότερες από της γειτνιάζουσες νεοεισερχόμενες αλλά κυρίως από τις εκτός ΕΕ αλλά κοντινές χώρες της Αδριατικής.

Τεχνολογικοί παράγοντες

Η τεχνολογική ανάπτυξη έχει οδηγήσει σε ολοκληρωτική διαφοροποίηση του γίνεσθαι της τουριστικής βιομηχανίας συγκριτικά με το τι ίσχυε μέχρι πριν από μερικές δεκαετίες.

Η ανάπτυξη των χερσαίων, θαλάσσιων και αεροπορικών συγκοινωνιών επιτρέπουν στον οποιοδήποτε να μετακινηθεί σε μεγαλύτερες αποστάσεις, ταχύτερα και φτηνότερα από ότι στο παρελθόν φέρνοντας πιο κοντά ακόμη περισσότερους ανταγωνιστικούς προορισμούς προς αυτούς της Μεσογείου.

Η πληροφόρηση των ανθρώπων μέσω του διαδικτύου για οποιοδήποτε τόπο του κόσμου είναι άμεση και ελεύθερη και όχι πλέον ελεγχόμενη και περιορισμένη. Ο καθένας μπορεί να ενημερωθεί άμεσα για οποιοδήποτε θέμα η κυβέρνηση μιας χώρας θα προτιμούσε να καλύψει. Η κακοποίηση ζώων για παράδειγμα και η γνωστοποίηση μέσω των ΜΜΕ αμαυρώνει τον όποιο προορισμό ο οποίος πλέον χαρακτηρίζεται απολίτιστος και στιγματίζεται αρνητικά.

Η ανάπτυξη του διαδικτύου δημιούργησε μία μορφή ψηφιακής «αγοράς» καθώς επιτρέπει την άμεση ηλεκτρονική αγορά τουριστικής υπηρεσίας και τουριστικού προϊόντος κατευθείαν από τον παροχέα καθώς και την ηλεκτρονική πληρωμή των, εκμηδενίζοντας τους ενδιάμεσους, επιτρέποντας την επίτευξη καλύτερης τιμής για τους καταναλωτές και υπό προϋποθέσεις επιτρέποντας μεγαλύτερα περιθώρια κέρδους για τους παρόχους.

Κοινωνικοί παράγοντες

Οι επισκέπτες – τουρίστες ταξιδεύουν πολύ περισσότερο και πιο μακριά από ότι παλιότερα. Γνωρίζουν καλά τι θα πρέπει να πάρουν για τα χρήματα που πληρώνουν. (Σχέση Ποιότητας/Τιμής)

Οι ρυθμοί ζωής των κατοίκων των μεγάλων αστικών κέντρων έχουν οδηγήσει τους τουρίστες των μεσαίων ηλικιακά ομάδων να προτιμούν περισσότερες σε αριθμό και μικρότερες σε διάρκεια αποδράσεις, αναπτύσσοντας έτσι τον τουρισμό του σαββατοκύριακου και .

Η αυξημένη ευαισθητοποίηση του κόσμου προς τα δικαιώματα των ατόμων με ιδιαιτερότητες έχουν επιβάλει την προσαρμογή παλαιών τουριστικών υποδομών στις νέες ανάγκες των επισκεπτών.

Η αυξημένη ευαισθητοποίηση των ανθρώπων για σωματική υγεία έχει ωθήσει την δημιουργία εξειδικευμένων υπηρεσιών όπως κέντρων θαλασσοθεραπείας, spa κα.

Κατά την διαδικασία επιλογής του τόπου διακοπών δεν λαμβάνεται πλέον υπόψη μόνο το μοντέλο «ήλιου-θάλασσας-παραλίας» αλλά διαρκώς μεγαλύτερο ρόλο διαδραματίζουν, α) η αυθεντικότητα – ύπαρξη ιδιαίτερης ταυτότητας, β) το εύρος των διαθέσιμων δραστηριοτήτων και υπηρεσιών καθώς και η συνολική προσδοκώμενη ποιότητα εμπειρίας που αναμένουν οι επισκέπτες ενός τόπου να λάβουν κατά και κατόπιν της επίσκεψής τους στον τόπο αυτό.

Πολλοί Βόρειο-Ευρωπαίοι της τρίτης ηλικίας προτιμούν να διαμένουν σε θερμότερους τόπους της Ευρώπης, εφόσον διασφαλίζονται κυρίως οι βασικές ανάγκες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Πολλοί προορισμοί έχουν επιλέξει να προσελκύσουν τέτοια τμήματα αγοράς.

Αναμφισβήτητα, ένας προορισμός όταν προσπαθεί να προσελκύσει συγκεκριμένη στοχευόμενη αγορά θα πρέπει να έχει ολοκληρωμένη εικόνα αναφορικά με τις διαπολιτισμικές διαφορές που μπορεί να υπάρχουν μεταξύ της χώρας προέλευσης και της χώρας ή του τόπου υποδοχής, καθώς αυτό επιδρά καταλυτικά στον τρόπο προσφοράς της υπηρεσίας και κατά συνέπεια στον βαθμό ικανοποίησης του επισκέπτη.

Οι υπεύθυνοι της χάραξης τουριστικής πολιτικής και γενικότερα του στρατηγικού σχεδιασμού ανάπτυξης θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα νέα δεδομένα στην παγκόσμια τουριστική αγορά αλλά και σε κάθε στοχευόμενη χώρα επισκεπτών ειδικά.

Ο σωστός στρατηγικός σχεδιασμός και η αποτελεσματική εφαρμογή του επιβάλει την φιλοσοφία διαχείρισης προορισμών με βάση τις παραμέτρους της αειφορίας αλλά και της φιλοσοφίας «σκεφτείτε παγκόσμια, δράστε τοπικά».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΟΣ Β΄: ΕΡΕΥΝΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

9.1. Σχεδιασμός του ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο είναι το κύριο μέσο επικοινωνίας ανάμεσα σε αυτόν που πραγματοποιεί την συνέντευξη και τον ερωτώμενο. Είναι το εργαλείο με το οποίο πρέπει να επιτύχουμε το διπλό σκοπό της συνέντευξης: πρώτα να δημιουργήσουμε το κίνητρο στον ερωτώμενο να μιλήσει, ύστερα να μαζέψουμε τις κατάλληλες πληροφορίες για την έρευνα (Φίλιας κα 2000).

Έγινε προσπάθεια ώστε η εμφάνιση του να δίνει στον ερωτώμενο άμεσα την αίσθηση του προσεγμένου (τυπογραφικά στοιχεία, λευκό χαρτί και επιμελημένη εκτύπωση), δημιουργώντας του τη διάθεση να το συμπληρώσει. Στην αρχή του ερωτηματολογίου δηλώνεται ο φορέας πραγματοποίησης της έρευνας που είναι το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, με σκοπό να διαλύσει τις όποιες υποψίες των ερωτώμενων. Για τον ίδιο λόγο αμέσως μετά δηλώνεται ονομαστικά ο υπεύθυνος της έρευνας και το τηλέφωνο επικοινωνίας.

Ακολουθεί ο σκοπός της έρευνας, η διαβεβαίωση ότι οι πληροφορίες που θα δοθούν είναι ανώνυμες, αυστηρά εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν μόνο για σκοπούς μελέτης και έρευνας.

Το ερωτηματολόγιο απευθύνεται στους συλλογικούς εκπροσώπους και μέλη των συμμετόχων του νησιού καταλαμβάνει τέσσερις σελίδες και αποτελείται από τριάντα δύο ερωτήσεις ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτήρων, κάποιες από τις οποίες διαθέτουν δύο ή περισσότερα υποερωτήματα. (Παράρτημα Α) Είναι εύκολες και κατανοητές γραμμένες σε απλή γλώσσα. Οι κατηγοριοποιήσεις που επιλέχθηκαν είναι σύμφωνες με αυτές που υποδεικνύονται από την ΕΣΥΕ.

Κατά την σύνταξη των ερωτήσεων δόθηκε προσοχή, έτσι ώστε οι ερωτήσεις να αποδώσουν τα δεδομένα που ο ερευνητής έχει ανάγκη, καθώς και οι ερωτήσεις να είναι αξιόπιστες, δηλαδή να παρέχουν σε όλους τους ερωτώμενους τον ίδιο τύπο πληροφοριών (Σιάρδος 1997). Έτσι καταρτίστηκε δοκιμαστικό ερωτηματολόγιο και έγινε δοκιμαστική εφαρμογή του σε περιορισμένη κλίμακα, με την βοήθεια του οποίου διαμορφώθηκε το τελικό ερωτηματολόγιο της έρευνας.

Επιλέχθηκε κυρίως ο τύπος των κλειστών ερωτήσεων σε συνδυασμό με προπαρασκευασμένες απαντήσεις, γιατί δεν απαιτούν μεγάλη προσπάθεια από το

ερωτώμενο, διευκολύνουν τη συνένυξη και μειώνουν τη χρονική διάρκειά της, ενώ τέλος βοηθούν στην εύκολη και γρήγορη κωδικοποίηση των ερωτηματολογίων (Φίλιας κα 2000).

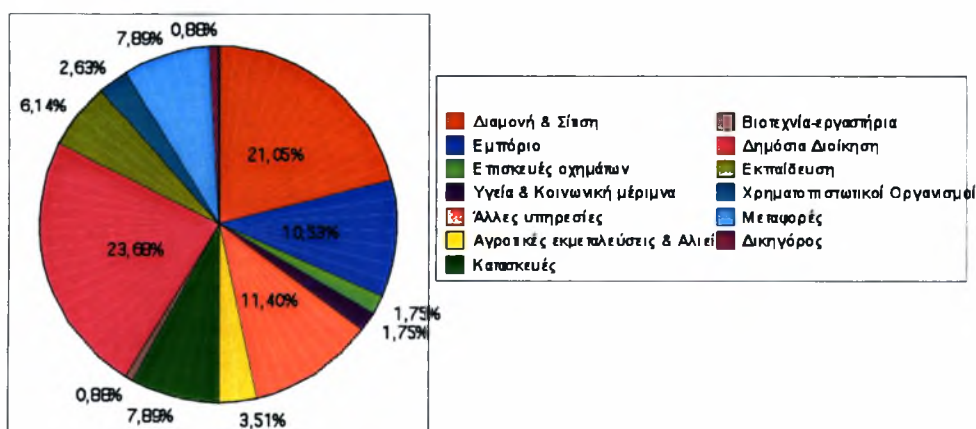
9.2. Επιλογή αντιπροσωπευτικού δείγματος

Όπως αναφέρεται στο Τέταρτο Κεφάλαιο στην Σκιάθου υπάρχουν 22 φορείς κοινωνικού κεφαλαίου. Θεωρώντας ότι τα πενταμελή διοικητικά τους συμβούλια αντιπροσωπεύουν και εκφράζουν αναλογικά το σύνολο των μελών των συλλόγων τους μπορούμε να δεχτούμε ως αξίωμα ότι οι απαντήσεις είναι αντιπροσωπευτικές των τάσεων του συνόλου των μελών των συλλόγων, επιτρέποντας να γενικεύσουμε τα αποτελέσματα της έρευνας στο σύνολο του πληθυσμού.

Συνολικά διεξήχθησαν 114 συνεντεύξεις με δημοτικούς συμβούλους του νησιού, προϊστάμενους αρχών και υπηρεσιών, επιχειρηματίες μέλη διοικητικών συμβουλίων συλλογικών φορέων και με πολίτες του νησιού.

Ο συσχετισμός της ποσοστιαίας αντιπροσώπευσης των παραγωγικών δραστηριοτήτων της Σκιάθου που δίνεται παρακάτω με την συνολική κατανομή απασχολούμενων ανά κλάδο της οικονομίας της περιοχής της Σκιάθου το 2001, όπως απεικονίζεται στο διάγραμμα 4.4. εμφανίζει μικρή μεταξύ τους απόκλιση, θέτοντας το επιλεγμένο δείγμα αντιπροσωπευτικό του συνόλου της τοπικής οικονομίας.

Διάγραμμα 9.1. Κύριο επάγγελμα ερωτηθέντων

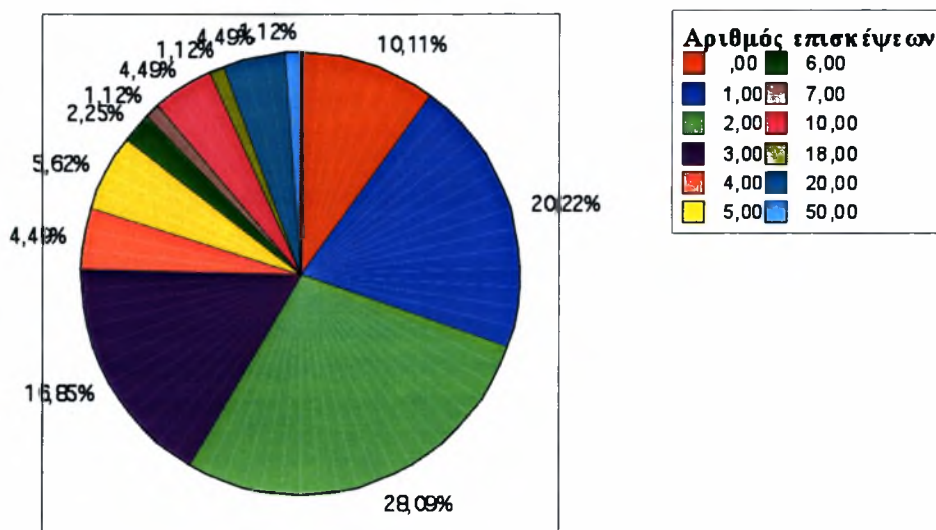

9.3. Ανάλυση δεδομένων

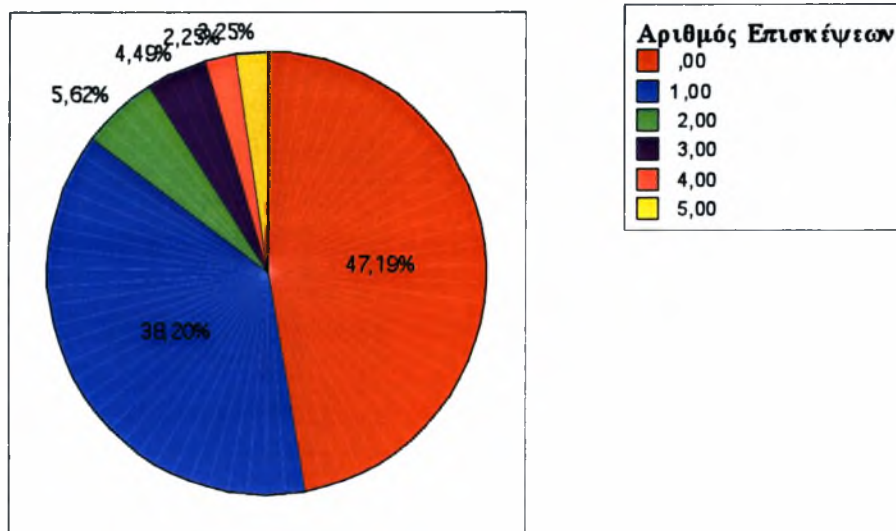
Η επεξεργασία των ερωτηματολογίων έγινε με την βοήθεια του στατιστικού προγράμματος SPSS. (Μακράκης 1997)

Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας επιλέχθηκε η ανάλυση συγκεκριμένων συσχετισμών απαντήσεων των ερωτηθέντων.

Διάγραμμα 9.2. Συσχετισμός Μόνιμου κατοίκου Σκιάθου & Αριθμός επισκέψεων ελληνικών προορισμών ανα έτος

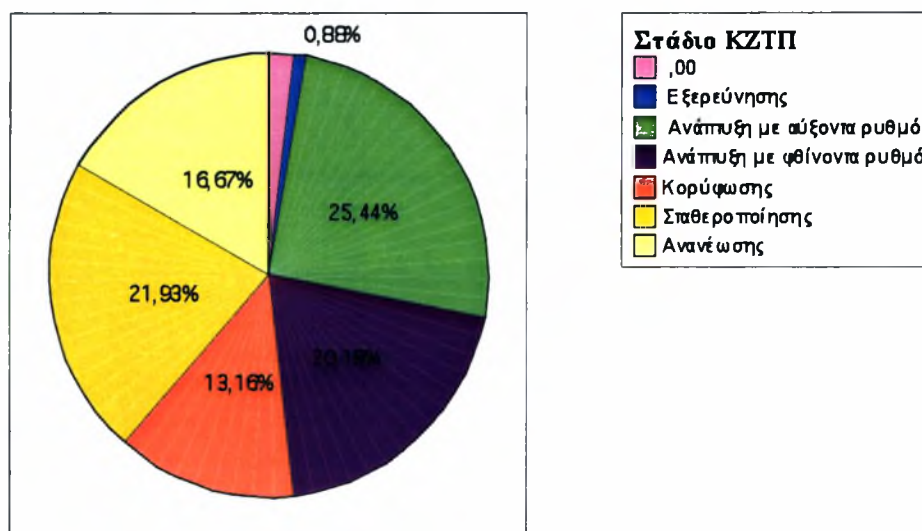
Ο συσχετισμός των απαντήσεων αυτών μας επιτρέπει να αντιληφθούμε ότι: το 20% του μόνιμου πληθυσμού ταξιδεύει εκτός Σκιάθου και εντός Ελλάδος μια φορά το χρόνο, το 29% δύο φορές και το 17% τρεις. Το 66% επομένως έχει μια μερική αντίληψη του τι σημαίνει η λήψη παροχής υπηρεσιών όντας οι ίδιοι στην αντίστοιχη θέση των επισκεπτών του νησιού. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ένα σημαντικό τμήμα του πληθυσμού δεν ταξιδεύει εκτός νησιού ούτε μία φορά με αποτέλεσμα να μην δύναται να αντιληφθεί τι σημαίνει παροχή υπηρεσιών πέρα από τα στενά όρια της Σκιάθου και εν συνεχεία ούτε ποιες είναι οι τάσεις για τα επόμενα χρόνια. Το υπόλοιπο 24% του πληθυσμού ταξιδεύει αρκετά συχνότερα γεγονός που τους επιτρέπει μια καλύτερη αντίληψη και θεώρηση του αντικειμένου.

Διάγραμμα 9.3. Συσχετισμός Μόνιμου Κατοίκου Σκιάθου & Αριθμός επισκέψεων σε διεθνείς προορισμούς ανα έτος

Στην περίπτωση των επισκέψεων των μόνιμων κατοίκων σε διεθνείς προορισμούς τα αποτελέσματα είναι αποθαρρυντικά και αντικατοπτρίζουν σε μεγάλο βαθμό την δυσκολία αντίληψης του τουρισμού σε διεθνές επίπεδο και την εν γένει συμπεριφορά των επιχειρηματιών του νησιού έναντι νέων δομών διαχείρισης θεμάτων.

Ενώ το 38% του πληθυσμού επισκέπτεται έστω μία φορά ανά έτος προορισμούς εκτός Ελλάδος, το 47% δεν δύναται ή δεν επιδιώκει να το κάνει.

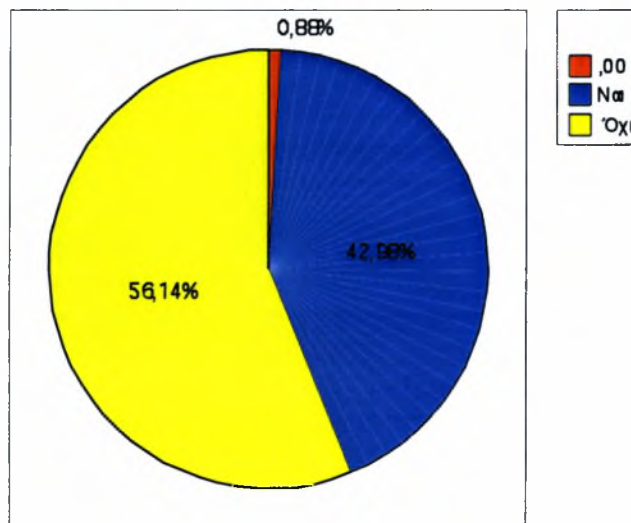
Διάγραμμα 9.4. Σε ποιά στάδιο του Κύκλου Ζωής Τουριστικού Προορισμού πιστεύετε ότι βρίσκεται η Σκιάθος;

Από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει ότι το 52% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η Σκιάθος βρίσκεται εντός του κρίσιμου πεδίου των τριών σταδίων κορύφωσης, σταθεροποίησης και ανανέωσης αντίστοιχα, το οποίο συμπίπτει με τα δεδομένα του τουριστικού προφίλ της Σκιάθου, σύμφωνα με το μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης που έχει ακολουθηθεί τις τελευταίες δεκαετίες. Σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων ωστόσο θεωρεί ότι ο προορισμός βρίσκεται εντός των δύο επιμέρους σταδίων ανάπτυξης.

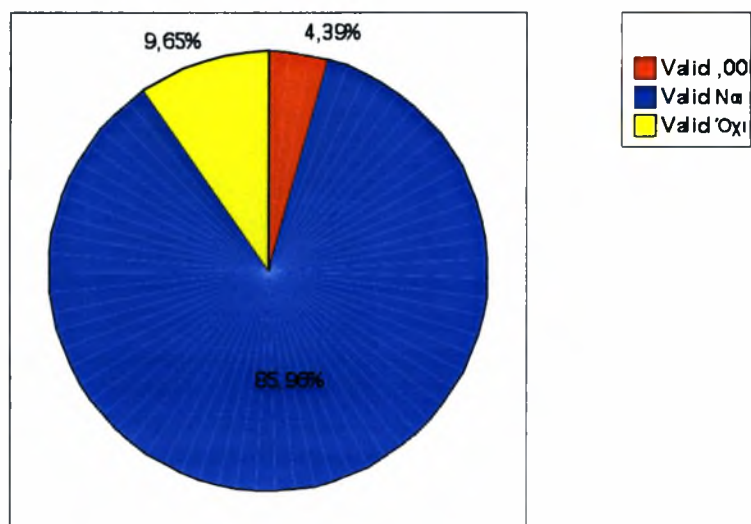
Αποδεικνύεται επομένως η αναγκαιότητα ενημέρωσης των συμμετόχων για την πραγματική θέση στην οποία βρίσκεται η Σκιάθος ως τουριστικός προορισμός. Αποτελώντας απαραίτητη προϋπόθεση για την περαιτέρω χάραξη και εφαρμογή οποιαδήποτε αναπτυξιακής πολιτικής.

Διάγραμμα 9.5. Πιστεύετε ότι η Σκιάθος μπορεί να αναπτύσσεται συνεχώς με βάση το μοντέλο ανάπτυξης των 4S';

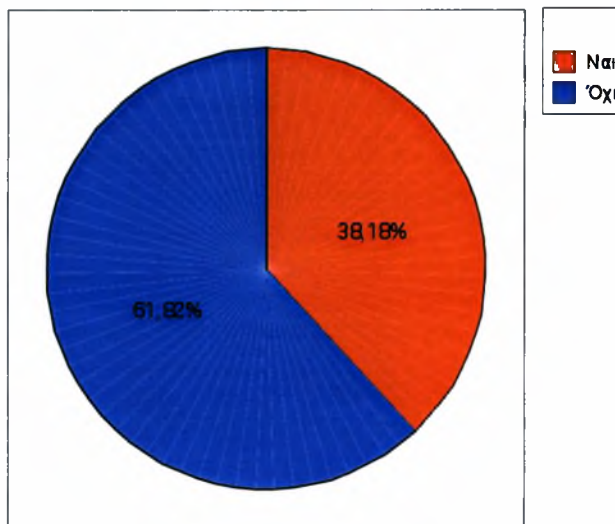
Ακολούθως ενώ το 56% των ερωτηθέντων πιστεύουν ότι δεν μπορεί η Σκιάθος να αναπτύσσεται συνεχώς βάση του μοντέλου ήλιου-θάλασσας-παραλίας, το 43% του πληθυσμού πιστεύει ότι αυτό είναι εφικτό. Συνδυάζοντας το άρθρο του Βαρβαρέσου (2009) περί της αναγκαιότητας αντικατάστασης του προϋπάρχοντος μοντέλου των 4S' με αυτό των 4E', αντιλαμβανόμαστε την σημασία οργανωμένης πολιτικής ενημέρωσης των συμμετοχών για τα νέα δεδομένα του σύγχρονου τουριστικού επιχειρείν και τις δράσεις που καλείται κάθε προορισμός να υλοποιήσει.

Διάγραμμα 9.6. Οι επιχειρήσεις ενός προορισμού αποτελούν λειτουργικά τμήματα ενός ενιαίου οργανισμού;

Ενθαρρυντικό είναι το γεγονός ότι το 86% των ερωτηθέντων συμφωνεί με την άποψη ότι όλες οι επιχειρήσεις ενός τουριστικού προορισμού αποτελούν λειτουργικά τμήματα ενός ενιαίου οργανισμού. Με την είσοδο επιχειρηματιών νεότερης ηλικίας παρατηρείται μια διαφοροποίηση της νοοτροπίας των επιχειρηματιών προς αυτήν την κατεύθυνση' γίνεται περισσότερο αντιληπτό ότι η ενέργεια οποιουδήποτε επιχειρηματία αυτομάτως επιδρά θετικά ή αρνητικά στο σύνολο της εικόνας του προορισμού.

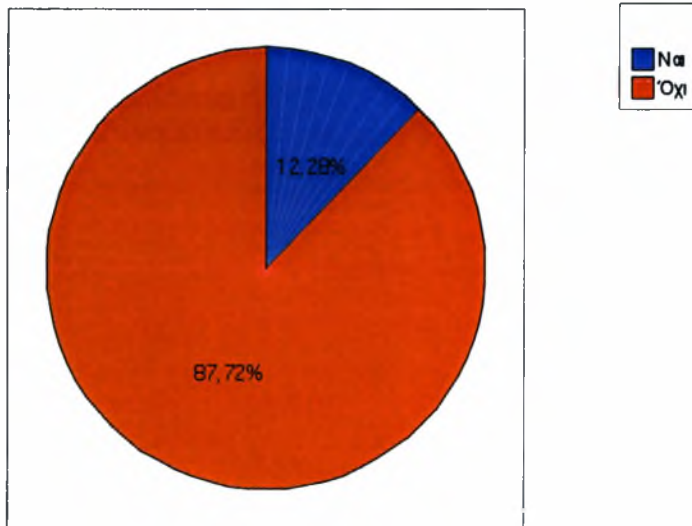
Διάγραμμα 9.7. Πιστεύετε ότι οι παράπλευρες απώλειες από την τουριστική ανάπτυξη λαμβάνονται υπόψη κατά την διαδικασία λήψης αποφάσεων;

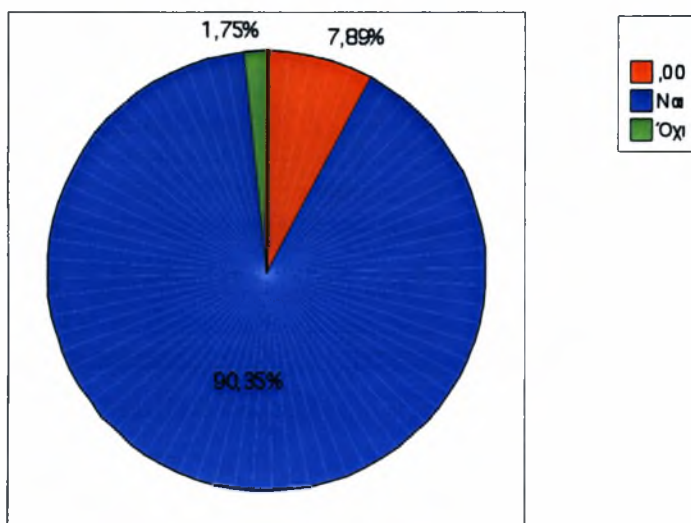
Το 62% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι δεν λαμβάνονται υπόψη οι πιθανές παράπλευρες απώλειες που απορρέουν από την χρήση ενός συγκεκριμένου μοντέλου τουριστικής ανάπτυξης κατά την διαδικασία λήψης αποφάσεων και επιλογής του συγκεκριμένου μοντέλου.

Συνδυαστικά με τα παραπάνω το 88% πιστεύει ότι δεν υπάρχει σε εφαρμογή Στρατηγικός Σχεδιασμός Διαχείρισης Τουρισμού για την Σκιάθο, ενώ το 90% κρίνει αναγκαία την ύπαρξή του.

Διάγραμμα 9.8. Πιστεύετε ότι υπάρχει Στρατηγικός Σχεδιασμός Διαχείρισης Τουρισμού για την Σκιάθο;

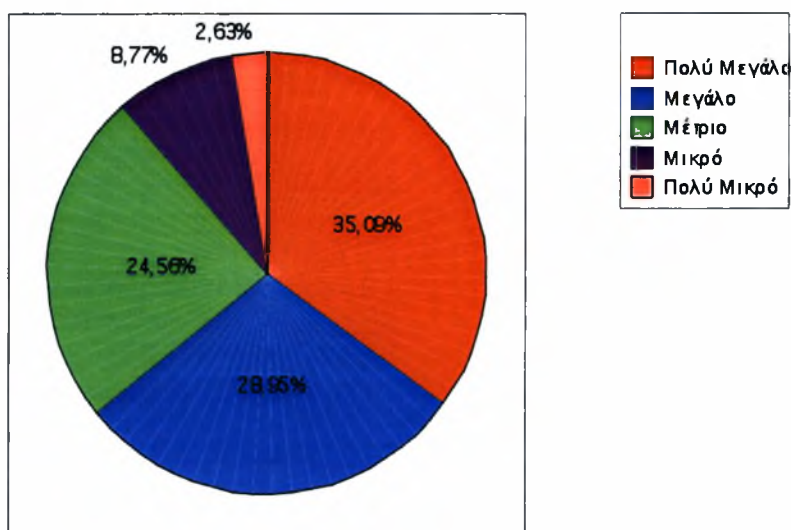
Διάγραμμα 9.9. Κρίνετε αναγκαία την ύπαρξη Στρατηγικού Σχεδιασμού Διαχείρισης Τουρισμού για την Σκιάθο;

Στην 19^η ερώτηση με την βοήθεια του στατιστικού εργαλείου one-Sample T-Test αποδεικνύεται ότι η πλειονότητα των ερωτηθέντων θεωρεί ότι κατά κύριο λόγο οι μόνιμοι κάτοικοι και οι επιχειρηματίες του νησιού και κατά δεύτερον το δημοτικό

συμβούλιο πρέπει να συναποφασίζουν για το τι είδους προορισμός είναι η Σκιάθος, που θέλουν να είναι στο μέλλον εντός του χάρτη των τουριστικών προορισμών παγκοσμίως και με ποιο τρόπο θα επιτευχθεί ο όποιος επιλεγμένος αντικειμενικός στόχος. Έχοντας στην τρίτη θέση τα υπουργεία Οικονομικών, Εσωτερικών, Τουριστικής Ανάπτυξης και ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

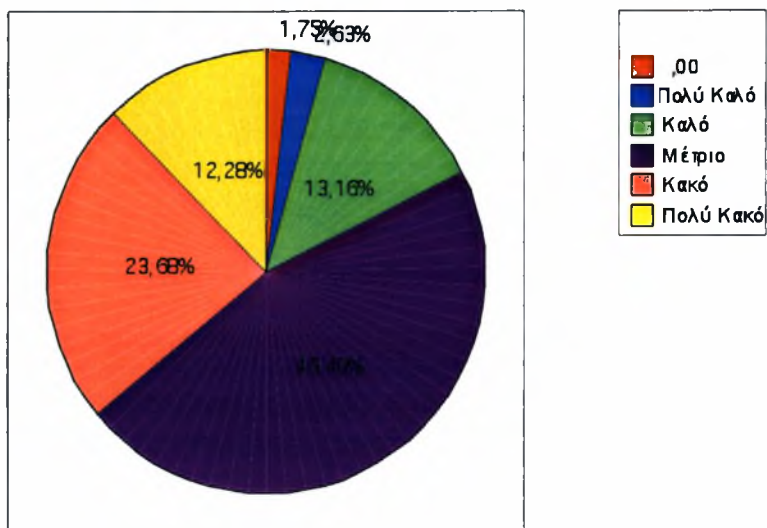
Διάγραμμα 8.10. Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι η συναπόφαση Δήμου-πολιτών επηρεάζει την εφαρμογή του όποιου αναπτυξιακού προγράμματος;

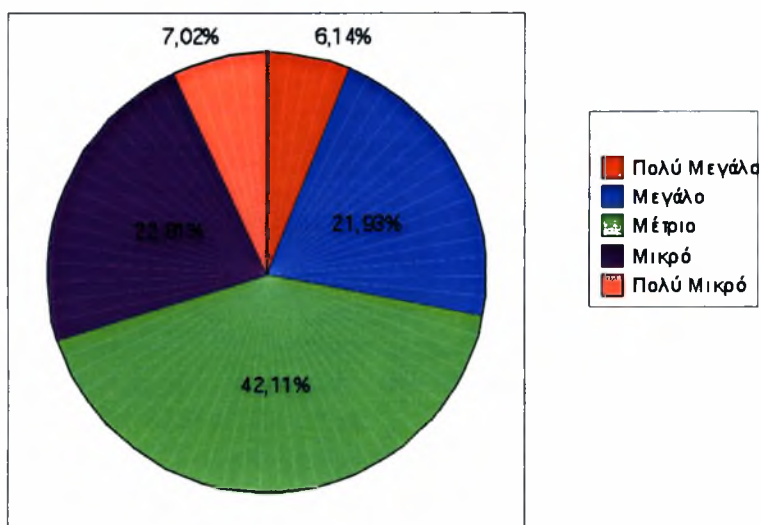
Οι ερωτηθέντες σε ποσοστό 35% θεωρούν ότι η συναπόφαση Δήμου-πολιτών επηρεάζει την εφαρμογή του όποιου αναπτυξιακού προγράμματος σε πολύ μεγάλο βαθμό και σε ποσοστό 29% σε μεγάλο βαθμό. Παράλληλα, το 46% θεωρεί ότι το επίπεδο συνεργασίας μεταξύ των επιχειρηματιών του νησιού είναι μέτριο, το 24% κακό και το 12% πολύ κακό. Ενώ το 42% πιστεύει ότι οι ανάγκες και οι προτάσεις των επαγγελματιών συλλογικών φορέων λαμβάνονται σε μέτριο βαθμό υπόψη από τον Δήμο Σκιάθου κατά την χάραξη τουριστικής πολιτικής, το 23% σε μικρό και το 7% σε πολύ μικρό βαθμό.

Συνδυάζοντας τα παραπάνω στοιχεία συμπεραίνουμε ότι ενώ υπάρχει η κατανόηση της δυναμικής της συλλογικής απόφασης των συμμετόχων, περί της αποδοχής και εφαρμογής ενός συγκεκριμένου αναπτυξιακού προγράμματος που θα πρέπει να ακολουθηθεί, οι υφιστάμενες δομές συνεργασίας τόσο μεταξύ επαγγελματιών όσο και μεταξύ επαγγελματιών & Δήμου Σκιάθου, δεν επαρκούν προκειμένου το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα να είναι εφικτό.

Διάγραμμα 9.11. Πως θα χαρακτηρίζατε το επίπεδο συνεργασίας μεταξύ των επιχειρηματιών του νησιού;

Διάγραμμα 9.12. Σε ποιά βαθμό πιστεύετε ότι λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες και οι προτάσεις των επαγγελματιών συλλογικών φορέων του νησιού στη χάραξη της τουριστικής πολιτικής του Δήμου Σκιάθου;

Με την χρήση του στατιστικού εργαλείου One-Sample T-Test οι ομαδοποιημένες απαντήσεις των ερωτηθέντων στην 11^η ερώτηση, ως προς το ποιο πιστεύουν ότι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή της Σκιάθου ως τόπο

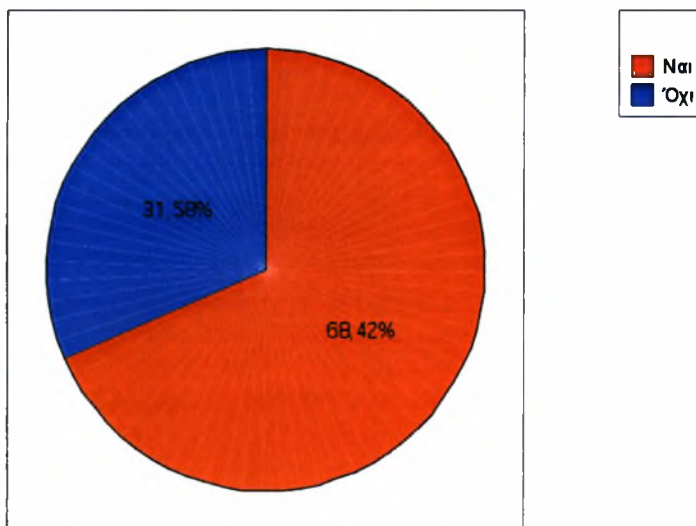
διακοπών αναδεικνύουν πρώτο το φυσικό περιβάλλον, δεύτερη την προσβασιμότητα, τρίτη την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών ενώ στην τέταρτη θέση ισοβαθμούν η καθαριότητα και η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών ψυχαγωγίας.

Στην 23^η ερώτηση «ποιοί παράγοντες επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα και βιωσιμότητα της Σκιάθου ως τουριστικό προορισμό;» με την χρήση του στατιστικού εργαλείου One-Sample T-Test οι ομαδοποιημένες απαντήσεις θέτουν στην πρώτη θέση την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, στην δεύτερη την ποιοτική αναβάθμιση του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος, στη τρίτη την βελτίωση της προσβασιμότητας και στην τέταρτη την βελτίωση της σχέσης ποιότητας και τιμής του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος και τουριστικής υπηρεσίας.

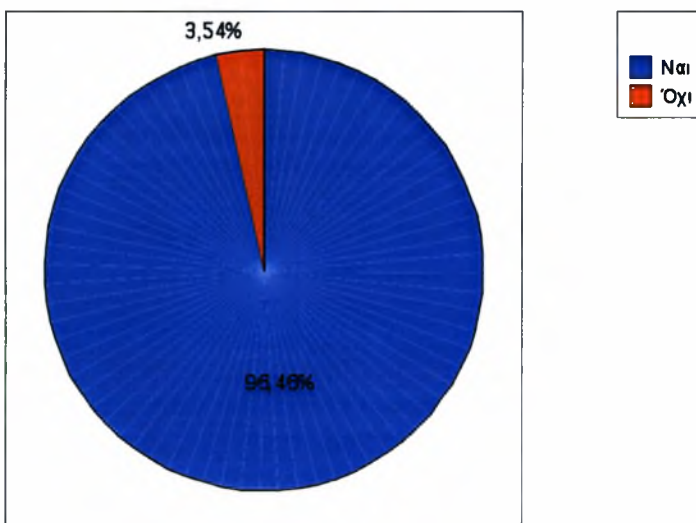
Στην 24^η ερώτηση ως προς το με ποιες ενέργειες πιστεύουν οι ερωτηθέντες ότι μπορεί να καταστεί η Σκιάθος ανταγωνιστικότερος τουριστικός προορισμός, η επεξεργασία των απαντήσεων κατέδειξε ως πρωτεύουσα την χάραξη και εφαρμογή ολοκληρωμένης στρατηγικής διαχείρισης προορισμού, δευτερεύουσα την χάραξη και εφαρμογή ολοκληρωμένης στρατηγικής μάρκετινγκ, τρίτη την συνεργασία του Δήμου Σκιάθου με τους συλλογικούς φορείς και τέταρτον την συνεργασία μεταξύ όλων των συμμετόχων του τουριστικού προορισμού.

Το 68% του πληθυσμού γνώριζε τι είναι ένας ΟΔΤΠ έναντι του 32% που δεν γνώριζε. Μετά την ενημέρωσή όσων δεν γνώριζαν, το 96% του πληθυσμού κρίνει αναγκαία την ύπαρξη του.

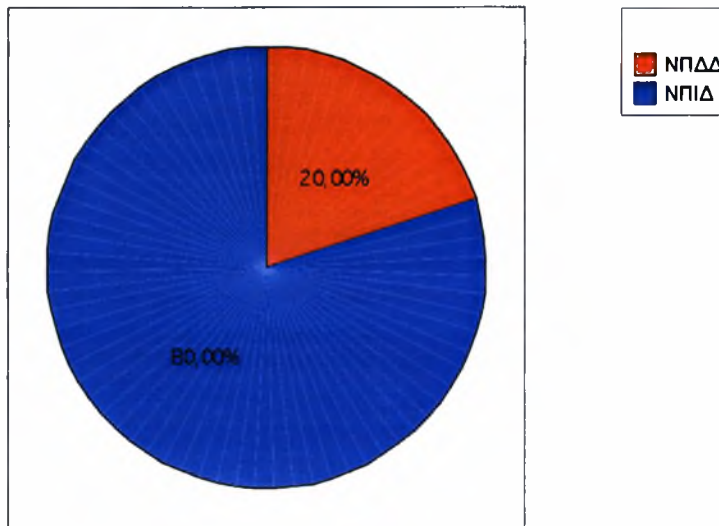
Διάγραμμα 9.13. Γνωρίζετε τι είναι ένας Οργανισμός Διαχείρισης Τουριστικού Προορισμού;

Διάγραμμα 9.14. Κρίνετε αναγκαία την ύπαρξη ενός ΟΔΤΠ;

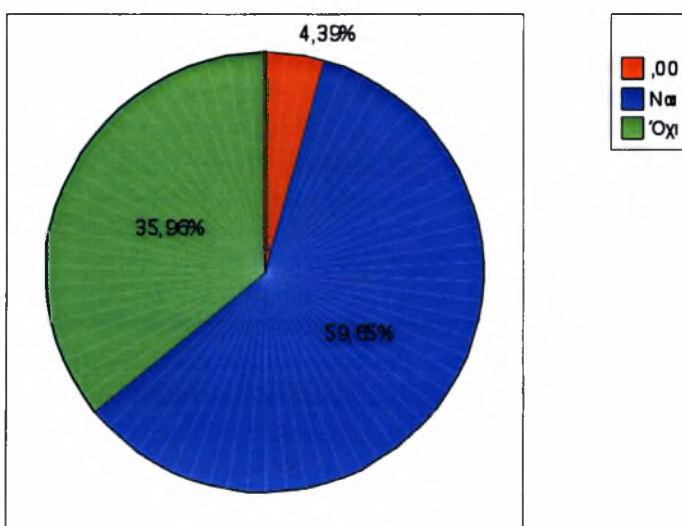

Διάγραμμα 9.15. Ποιά πιστεύετε ότι πρέπει να είναι η νομική μορφή του ΟΔΤΠ;

Το 80% των ερωτηθέντων που ήταν θετικοί στην δημιουργία του ΟΔΤΠ, θεωρούν ότι θα πρέπει να είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, αναμενόμενο ως ένα βαθμό λόγω της προκατάληψης των ιδιωτών προς την δυσκαμψία και γραφειοκρατία που χαρακτηρίζουν τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.

Διάγραμμα 9.16. Πιστεύετε ότι είμαστε έτοιμοι για συλλογική οργάνωση και διαχείριση της Σκιάθου ως τουριστικού προορισμού;

Το 60% του συνόλου των ερωτηθέντων αποδεικνύεται θετικά διακείμενο προς μια συλλογική οργάνωση και διαχείριση της Σκιάθου ως τουριστικό προορισμό.

Το στοιχείο αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό καθώς αντικατοπτρίζει την ωριμότητα των συμμετόχων προς αυτή την κατεύθυνση και συνάδει με την δημιουργία ενός ΟΔΤΠ στη Σκιάθο. Παράλληλα όμως και σε συνδυασμό με όλα τα παραπάνω συμπεράσματα, αναδεικνύεται η σπουδαιότητα της χάραξης και υλοποίησης ενός κύκλου ενημερώσεων και προετοιμασίας των συμμετόχων ώστε να κατανοήσουν την δυναμική από την αποτελεσματική λειτουργία του και τα οφέλη που δύνανται να δημιουργηθούν για την τοπική οικονομία στο εγγύς αλλά κυρίως στο απώτερο μέλλον. Υπόβαθρο για την επίτευξη αυτού του στόχου αποτελεί ο αμοιβαίος σεβασμός μεταξύ των συμμετόχων του προορισμού ή άλλως των ομάδων ενδιαφέροντος καθώς και η πραγματική μεταξύ του αλληλεγγύη.

Ο δήμος Σκιάθου οφείλει να λειτουργήσει ως συνδετικός κρίκος μεταξύ των συμμετόχων και ισορροπιστής μεταξύ των πολλών αντικρουόμενων τάσεων και ενδιαφερόντων, ενώ παράλληλα, στα πλαίσια που η δομή της δημόσιας διοίκησης του επιτρέπει, ως πραγματικό συλλογικό όργανο διαχείρισης της επικράτειας της Σκιάθου αλλά και συνδιαχείρισης του τουριστικού προορισμού Σκιάθος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι πολιτικές που προτείνονται για την περαιτέρω ανάπτυξη και διαχείριση της Σκιάθου ως τουριστικού προορισμού (Πίνακας 10.1.) εντάσσονται σε μια ενιαία στρατηγική, όπως αυτή αναπτύχθηκε στις προηγούμενες ενότητες, και υπηρετούν τους στόχους που έχουν τεθεί κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Οι πολιτικές αυτές επιδιώκουν να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που αναδείχθηκαν από την έρευνα και ομαδοποιούνται σε δεκατρείς άξονες δράσης, οι οποίοι διαθέτουν μια κοινή λογική και εσωτερική συνοχή. Οι προτεινόμενες πολιτικές υπηρετούν τους στόχους μιας μακροχρόνιας στρατηγικής, η οποία επιδιώκει σε ένα χρονικό ορίζοντα δεκαετίας να βελτιώσει ριζικά όλους τους δείκτες ευημερίας τους νησιού. Κάποιες πολιτικές είναι άμεσα εφαρμόσιμες, ενώ κάποιες άλλες (κυρίως αυτές που δεν εξαρτώνται από την τοπική βούληση) ίσως χρειαστεί περισσότερος χρόνος για να υλοποιηθούν. Κάποιες πολιτικές έχουν άμεσα ορατά αποτελέσματα (π.χ. υποδομές), ενώ κάποιες άλλες απαιτούν περισσότερο χρόνο για να φέρουν κάποια αποτελέσματα. Αυτό σημαίνει: (α) ότι το Σχέδιο Διαχείριση και Ανάπτυξης Τουρισμού της Σκιάθου απαιτεί κάποιο χρόνο για να υλοποιηθεί και (β) ότι η αξιολόγησή του θα πρέπει να γίνεται κάθε 2-3 χρόνια, ώστε να διαπιστωθεί η πρόοδος αλλά και οι προσαρμογές που πιθανόν να απαιτούνται.

Πίνακας 10.1. Πολιτικές και προτάσεις Διαχείρισης και Ανάπτυξης Τουρισμού για την Σκιάθο.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ-ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Εκσυγχρονισμός δομών διαχείρισης του τουριστικού προορισμού 	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία Οργανισμού Ανάπτυξης και Διαχείρισης Τουρισμού Σκιάθου • Υιοθέτηση αποτελεσματικών «καλών πρακτικών» από αντίστοιχους νησιωτικούς τουριστικούς προορισμούς που μπορούν να επιφέρουν προστιθέμενη αξία στον προορισμό. • Χρήση σύγχρονων «εργαλείων» διαχείρισης και προβολής του προορισμού μέσω της εφαρμογής ολοκληρωμένης στρατηγικής διαχείρισης προορισμού και ολοκληρωμένης στρατηγικής μάρκετινγκ, ώστε να υλοποιηθεί σωστά ο αναγκαίος εμπλουτισμός του

	μείγματος μάρκετινγκ του νησιού
<ul style="list-style-type: none"> • Τροποποίηση του ρόλου του ΟΤΑ Σκιάθου 	<ul style="list-style-type: none"> • Λειτουργία δήμου Σκιάθου ως συνδετικού κρίκου μεταξύ των συμμετόχων και ως ισορροπιστή μεταξύ των πολλών αντικρουόμενων τάσεων και ενδιαφερόντων. • Χρησιμοποίηση των πλεονεκτημάτων ευελιξίας και εξειδικευμένης τεχνογνωσίας του ιδιωτικού τομέα στην διαχείριση του τουρισμού μέσω της δημιουργίας ενός τοπικού ΟΔΤΠ.
<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία Οργανισμού Διαχείρισης Τουριστικού Προορισμού (Σκιάθου) 	<ul style="list-style-type: none"> • Λειτουργία του ως όχημα για την υλοποίηση όλων των παραπάνω. Θα πρέπει να λειτουργήσει ως κορωνίδα συνεργασίας εκπροσώπων συμμετόχων του τουριστικού προορισμού Σκιάθου υπό την μορφή, σε κλίμακα, των αντίστοιχων οργανισμών Βαρκελώνης και Αθηνών. • Μετάβαση από την μεμονωμένη αντίληψη των μετόχων της τουριστικής βιομηχανίας αναφορικά με τις έννοιες που παρουσιάστηκαν, στην συλλογική συμμετοχική αντίληψη ως προς το πώς θα πρέπει και για ποιούς λόγους θα πρέπει ένας προορισμός να διαχειρίζεται ως ένας ενιαίος ζωντανός οργανισμός είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και μακροχρόνια ύπαρξη κάθε προορισμού.
<ul style="list-style-type: none"> • Αλλαγή μοντέλου τουριστικής ανάπτυξης 	<ul style="list-style-type: none"> • Υλοποίησης συστηματικής ενημέρωσης των συμμετόχων προς την βελτιστοποίηση του τρόπου δραστηριοποίησης στην παροχή υπηρεσιών, διασφαλίζοντας μια ισορροπία μεταξύ των οικονομικών ωφελειών που προέρχονται από τον τουρισμό και των αντίστοιχων κοινωνικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντολογικών κοστών. Κατανόηση της αναγκαιότητας ύπαρξης ισορροπίας μεταξύ του τι κερδίζει και του τι χάνει η τοπική κοινωνία. • Δράσεις αντικατάστασης του μοντέλου τουριστικής ανάπτυξης των 4S' το οποίο πλέον θεωρείται παρωχημένο και εφαρμογή του μοντέλου των 4E'
<ul style="list-style-type: none"> • Χάραξη και 	<ul style="list-style-type: none"> • Διαδικασίες λήψης συλλογικής απόφασης των

<p>υλοποίηση μακροχρόνιου στρατηγικού σχεδιασμού ανάπτυξης και διαχείρισης προορισμού</p>	<p>συμμέτοχων της ως προς το τι είδους προορισμός θέλουν να είναι η Σκιάθος σε βάθος χρόνου, απαραίτητο για την αποτελεσματική υλοποίηση κάθε πολιτικής.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ένταξη των παραμέτρων του ΚΖΤΠ, των ΦΙΤΠ και της αειφορικής τουριστικής ανάπτυξης στον μακροχρόνιο σχεδιασμό του νησιού • Δημιουργία Παρατηρητηρίου Τουρισμού Βορείων Σποράδων και πραγματοποίηση σειράς ερευνών επικεντρωμένα στην αποτύπωση των επιδράσεων της τουριστικής ανάπτυξης στο περιβάλλον ώστε να επιτευχθεί η ποθητή ισορροπία, του βέλτιστου τρόπου και ορίου αναβάθμισης των υποδομών και λειτουργικών δομών των νησιών, αλλά και στην ανάδειξη και προβολή των στοιχείων που θα αποτελέσουν το μελλοντικό τουριστικό προϊόν των Βορείων Σποράδων • Σχεδιασμός μελλοντικής επέκτασης πόλης και ανάπτυξης όλης της επικράτειας του νησιού
<ul style="list-style-type: none"> • Προστασία και διαχείριση φυσικών πόρων 	<ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμογή συνολικής περιβαλλοντολογικής πολιτικής, • Εφαρμογή προγραμμάτων ανακύκλωσης, διαχείρισης υδάτων κα.
<ul style="list-style-type: none"> • Χρήση στρατηγικού μάρκετινγκ στην δημιουργία του τουριστικού προφίλ και στην προβολή του νησιού 	<ul style="list-style-type: none"> • Απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος μέσω της ενσωμάτωσης στο μείγμα μάρκετινγκ των στοιχείων που συνθέτουν την ιδιαίτερη ταυτότητα του νησιού • Προσαρμογή της προβολής του παρεχόμενου προϊόντος και υπηρεσίας ανά φιλοσοφία αντίληψης της στοχευόμενης αγοράς • Ανάπτυξη των εναλλακτικών και ειδικών μορφών τουρισμού σύμφωνα με τις δυνατότητες του νησιού και τις τάσεις την διεθνούς τουριστικής αγοράς • Ανάπτυξη δικτύου θεματικών πάρκων αναψυχής και πάρκων-μουσείων πολιτιστικού ενδιαφέροντος • Συμμετοχή σε δίκτυα θαλάσσιου οργανωμένου τουρισμού σκαφών αναψυχής
<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη 	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία σχολής τουριστικών επαγγελματιών με

<p>ανθρώπινων πόρων - Εκπαίδευση και κατάρτιση</p>	<p>στόχο την προετοιμασία προσωπικού για τις επιχειρήσεις του νησιού και την τόνωση της τοπικής οικονομίας αλλά και της Σκοπέλου και Αλοννήσου</p> <ul style="list-style-type: none"> • Υλοποίηση σειράς σεμιναρίων με στόχο την επικαιροποίηση και εν γένει αναβάθμιση των γνώσεων των συμμετόχων του προορισμού • Κατάρτιση και επανακατάρτιση • Διενέργεια εκπαιδευτικών επισκέψεων συμμετόχων σε άλλους τουριστικούς προορισμούς με στόχο την διεύρυνση της εικόνας που έχουν για το τι είναι τουρισμός, και ανταλλαγή τεχνογνωσίας επί θεμάτων διαχείρισης τουρισμού. • Αξιοποίηση πόρων ΛΑΕΚ προς όφελος των ανέργων
<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση της προσβασιμότητας 	<ul style="list-style-type: none"> • Ακτοπλοϊκές συνδέσεις σε διανησιωτικό και διανομαρχιακό επίπεδο • Αεροπορικές συνδέσεις εσωτερικού με τον Αερολιμένα «Μακεδονία» και περιφερειακούς αερολιμένες και λιμένες (μέσω υδροπλάνων) • Χρήση τεχνολογιών αιχμής προς ελάττωση μειονεκτημάτων προσβασιμότητας που προέρχονται από την νησιωτικότητα (π.χ.
<ul style="list-style-type: none"> • Αναβάθμιση Αστικών Υποδομών 	<ul style="list-style-type: none"> • Αναβάθμιση των Πυλών εισόδου-εξόδου του νησιού ως «σημεία κόμβους» της αναπτυξιακής πορείας της οικονομίας των Βορείων Σποράδων, κατασκευή μαρίνας, αναβάθμιση του οδικού δικτύου του νησιού • Αναβάθμιση παλαιών και κατασκευή νέων έργων υποδομής που θα συμβάλουν στην βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του μόνιμου πληθυσμού αλλά και στην καλύτερη εξυπηρέτηση των επισκεπτών του νησιού.
<ul style="list-style-type: none"> • Εκσυγχρονισμός και ενίσχυση των υποδομών διαμονής, σίτισης, ψυχαγωγίας και άθλησης 	<ul style="list-style-type: none"> • Ένταξη επιχειρήσεων σε επιχειρησιακά προγράμματα ΕΣΠΑ, «Άνω Μαγνητών Νήσοι» και λοιπά διαρθρωτικά προγράμματα της ΕΕ

<ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση και συνοχή του γεωγραφικού χώρου των Βορείων Σποράδων 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας επιχειρήσεων προς επίτευξη οικονομών κλίμακας ως διευρυμένη οικονομία των Βορείων Σποράδων • Σύσταση Επιμελητηρίου Βορείων Σποράδων ως τμήμα του Επιμελητηρίου Μαγνησίας
--	--

Η έρευνα έδειξε ότι η Σκιάθος έχει τις δυνατότητες να φτάσει στο σημείο της ανάπτυξης που επιθυμεί μέσα από την υιοθέτηση, το σχεδιασμό και την εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών και δράσεων ανάπτυξης. Αν και η αναζήτηση της "καθαρής" επίδρασης των θετικών και δυσμενών παραγόντων (ενδογενών και εξωγενών) στις προοπτικές της Σκιάθου είναι μια επίπονη εργασία, καθώς η ποσοτικοποίηση και η σύγκριση ετερογενών επιδράσεων με διαφορετική προσέλευση, χρονική διάρκεια και σύνθεση δεν είναι τόσο απλή, θα πρέπει να πούμε ότι οι προηγούμενες αναλύσεις αναμφίβολα κατατάσσουν το νησί στους ώριμους τουριστικούς προορισμούς της Ελληνικής περιφέρειας, με συγκεκριμένη ενδογενή δυναμική.

Αν και οι δυσμενείς παράγοντες είναι πολλοί και σημαντικοί, αφορούν στις περισσότερες περιπτώσεις το σύνολο του Ελληνικού τουρισμού και όχι μόνο την Σκιάθο. Η αναφορά τους αποσκοπεί κυρίως στην κατανόηση των διαρθρωτικών αδυναμιών του τουρισμού και του νέου περιβάλλοντος (κυρίως του διεθνούς) και των περιορισμών (αλλά και δυνατοτήτων) που προκύπτουν από αυτό για τη χάραξη μιας ρεαλιστικής και ταυτόχρονα αποτελεσματικής στρατηγικής διαχείρισης τουρισμού.

Από την άλλη πλευρά τα περισσότερα πλεονεκτήματα δεν είναι γενικά, αλλά πολύ ειδικά, αφορούν την ίδια την περιοχή και θα πρέπει να αξιοποιηθούν με το καλύτερο δυνατό τρόπο. Σε τελική ανάλυση, αυτός ακριβώς πρέπει να είναι ο ρόλος μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής: λαμβάνοντας υπ' όψη τις δυσκολίες, τους περιορισμούς και τις νέες τάσεις του ευρύτερου (εθνικού και διεθνούς) περιβάλλοντος, να αξιοποιεί με τον καλύτερο τρόπο τα υπάρχοντα και να δημιουργεί συνεχώς νέα τοπικά συγκριτικά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη της περιοχής.

Τέλος, η Σκιάθος αποτελεί κομβικό σημείο για την ευρύτερη περιοχή των Βορείων Σποράδων, έχει φυσικά πλεονεκτήματα και πρέπει να προβάλλει σωστά τα υπέρ της προκειμένου να επιτευχθεί η αναπτυξιακή πορεία που επιθυμεί. Η πεποίθηση ότι μπορεί να γίνει ένα διαχειριστικό πρότυπο νησιού στην Ελλάδα, που

θα αποτελεί ταυτόχρονα ένα αειφορικό νησιωτικό τουριστικό προορισμό μπορεί να γίνει πραγματικότητα, μόνο μέσω της χάραξης και εφαρμογής ενός Συνολικού Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης για όλη την επικράτεια του νησιού και κατ'επέκταση ενός Συνολικού Σχεδίου Διαχείριση και Ανάπτυξης Τουρισμού.

Η δυνατότητα η ανάπτυξη αυτή να έρθει, υπάρχει μόνο εφόσον όλοι οι συμμετοχοί του τουριστικού προορισμού ενδιαφερθούν ενεργά για το συμφέρον του νησιού. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας ερωτηματολογίου οι συμμετοχοί της Σκιάθου δηλώνουν έτοιμοι για μια συλλογική χάραξη ενός τέτοιου σχεδίου.

Η έλλειψη προγραμματισμού και οργάνωσης υφίσταται, το ίδιο και η έλλειψη στην εξειδίκευση ατόμων που να ασχοληθούν με το θέμα αυτό. Μόνο μέσα από τον προσδιορισμό ρόλων, την ανάπτυξη πρωτοβουλιών, την ανάθεση έργου σε ειδικούς, την υποστήριξη αυτής της δράσης από τον πολιτικό και κοινωνικό χώρο, θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για την αποτελεσματική λειτουργία ενός τέτοιου σχεδίου και θα οδηγήσει στην δημιουργία ενός Οργανισμού Ανάπτυξης και Διαχείρισης Τουρισμού Σκιάθου που θα λειτουργήσει ως φορέας υλοποίησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ**

Βαγιάννη, Ε., Ιωσηφίδης, Θ. και Πετανίδου, Θ., (2003) 'Η χρήση της ανάλυσης SWOT στο χωρικό και αναπτυξιακό σχεδιασμό: η περίπτωση του οικοτουριστικού σχεδιασμού στον Πολιχνίτο Λέσβου', *ΤΟΠΟΣ Επιθεώρηση Χωρικής Ανάπτυξης, Σχεδιασμού και Περιβάλλοντος*, 20-21/2003 ISSN 1105-3267 σσ. 119-137

Βαλφιώτης, Σ., (1976) *Εισαγωγή εις την θεωρία του Τουρισμού*, Έκδοση Β', Αθήνα, Τυραβόλα

Βαρβαρέσος, Σ., (2009) 'Διεθνής οικονομική κρίση και ελληνικός τουρισμός', *International Travel Report*, <http://www.intravelreport.gr>

Γενική Γραμματεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, 2001

ΕΟΤ, Διαδικτυακός Τόπος, www.gnto.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση (1997) Συνθήκη του Άμστερνταμ.

Ζλατούδης, Α. Ε., (2008) Καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος στη νήσο Σκιάθο, αδημοσίευτη εργασία.

Ηγουμενάκης, Ν., (2000) *Τουρισμός και Ανάπτυξη*, Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks

Καββαδά, Β., (1999) *Εναλλακτικά Πρότυπα Τουριστικής Ανάπτυξης*, Συνέδριο Υπουργείου Αιγαίου «Προοπτικές και Προκλήσεις Ανάπτυξης για τον Ελληνικό Νησιωτικό Χώρο, Μήθυμα Λέσβου

Καραγιάννης, Α., (2008) *Στρατηγικός Σχεδιασμός: Η Περίπτωση των ορεινών περιοχών*, Σχεδιασμός σε τοπικό και σε επιχειρηματικό επίπεδο, Βέροια: Αναπτυξιακής Ημαθίας ΑΕ.

Καραναστάσης Μ., (2006) *Ο νέος δημοτικός και κοινοτικός κώδικας*, Αθήνα, Εκδόσεις Καραναστάση

Καραντζαβέλου, Β., (2008) 'Στο Σύστημα Δικαιωμάτων Εκπομπών της Ε.Ε. και οι αεροπορικές εταιρίες', *Travel daily news*, www.traveldailynews.gr

Κοκκώσης, Χ. και Τσάρτας, Π., (2001) *Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική, , σελ. 288.

Λαγός, Δ., (1996) *Τουριστική Ανάπτυξη και Προστασία του Περιβάλλοντος*, Δημόσιος Τομέας 118 (Απρίλιος)

Λουκαράς, Χ., () *Στρατηγικός Σχεδιασμός μέσω ενός Οργανισμού Διαχείρισης Προορισμού, 1^ο Διεθνές Forum Τουρισμού Ρόδου*, Επιστημονική Ομάδα Τουρισμού Επιμελητηρίου Δωδεκανήσου, http://www.detap.gr/forum/PRESENTATIONS%201/Rhodes%20Tourism%20Forum_EPOT%20Loukaras%20Final.pdf

Μακράκης, Β. Γ., (1997) *Ανάλυση Δεδομένων στην Επιστημονική Έρευνα με τη χρήση του SPSS*, Εκδόσεις Gutenberg

Μονεμβασίτου, Α., (2007) *do.co.mo.mo.: Μοντερνισμός και αρχιτεκτονική εκπαίδευση*, Futura

Doswel, R., (2002) *Τουρισμός ο Ρόλος του Αποτελεσματικού Μάνατζμεντ*, Εκδόσεις Κριτική ΑΕ

Πατσουράκης, Α. Β., (2002) *Η Ανταγωνιστικότητα του Ελληνικού Τουρισμού*, ΙΤΕΠ, Αθήνα: Εκδοτική Παραγωγή ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ ΑΒΕΕ

Πετράκος, Γ., Ψυχάρης, Γ., (2004) *Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου «Ευρωπαϊκή Ένωση: Εδαφική Συνοχή και Νησιωτικότητα» (2008) Κω, το οποίο διοργάνωσαν το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, το Υπουργείο Εξωτερικών, το ΥΕΝΑΝΠ, σε συνεργασία με την Επιτροπή Περιφερειών της Ε.Ε. και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, με τη συμμετοχή και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
<http://www.yen.gr/wide/yen.chtm?prnbr=32911#> 7/10/2008

Σιάρδος, Κ.Γ., (1997) *Μεθοδολογία Αγροτικών Κοινωνικών Ερευνών*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζήτη

Συνθήκες Ευρωπαϊκής Ένωσης, Διαδικτυακός Τόπος, <http://eur-lex.europa.eu/el/treaties/index.htm> 25/05/2009

Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, Διαδικτυακός Τόπος, <http://www.ypa.gr/content/index.asp?tid=131> 02/05/2009

Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης Εθνικό Συμβούλιο Τουρισμού
<http://www.gnto.gr/pages.php?pageID=887&langID=1> 25/05/2009

Φίλιας, Β., Παππάς, Π., Αντωνοπούλου, Μ., Ζαρνάκη, Ο., Μαγγανάρα, Ι., Μειμάρης, Μ., Νικολακόπουλος, Η., Παπαχρήστου, Ε., Περαντζάκη, Ι., Σαμψών, Ε. και Ψυχογιός, Ε., (2000) *Εισαγωγή στη Μεθοδολογία και τις Τεχνικές των Κοινωνικών Ερευνών*, Αθήνα: Gutenberg Κοινωνική Βιβλιοθήκη

Χριστοφάκης, Σ. Μ., (2001) *Τοπική Ανάπτυξη και Περιφερειακή Πολιτική*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Ahn, Y. B., Lee B. and Shaker, C., (2002) *Operationalizing sustainability in regional tourism planning: An application of the limits of acceptable change framework*. *Tourism Management*, 23 (1), 1-15.

Andriotis, K., (2002a) 'Options in tourism development. Conscious versus conventional tourism'. *Anatolia. An International Journal of Tourism and Hospitality Research*. 13(1), pp. 73-85.

Boniface, B.G. and Cooper, C.P., (1987/1999) *The Geography of Travel and Tourism*, Oxford: Butterworth-Heinemann.

Bramwell, B. and Sharman A., (1999) *Collaboration in local tourism policy making*, Annals of Tourism Research, Volume 26, Issue 2, 1 April 1999, Pages 392-415

Buhalis, D., (2000) *Marketing the competitive destination of the future*, Tourism Tribune, Vol.4, pp.69-73

Buhalis, D. and Fletcher, J., (1995), 'Environmental impacts on tourism destinations: An economic analysis', in Coccosis, H. και Nijkamp, P., (eds), *Sustainable Tourism Development*, Avebury, England, ISBN 185972177, pp.3-24,

Butler, R.W., (1980) 'The Concept of a Tourism Area Cycle of Evolution: Implications for Management Resources'. *The Canadian Geographer* 24(1):5-16.

Butler, R.W., (1993) *Tourism – an evolutionary perspective*, in Nelson, J.G., Butler, R.W. και Wall, G., (Eds.) *Tourism and Sustainable Development*, Waterloo: Heritage Resources Centre, University of Waterloo, pp.27-44

Coccosis, H., (2001) 'Sustainable Development and Tourism in small islands: Some Lessons from Greece', *Anatolia, An International Journal of Tourism and Hospitality Research*.12 (1), 53-58pp.

Cooper, C., Fletcher, J., Gilbert, D., Shepherd, R. and Wanhill S., (1998) (2nd ed) *TOURISM Principles and Practices*, England, Addison Wesley Longman,

Cross, M. και Nutley, S., (1999) *Insularity and Accessibility: the Small island Communities of Western Island*. *Journal of Rural Studies*, 15 (3): 317-330.

Evans, N., Campbell, D. and Stonehouse, G., (2003) *Strategic Management for Travel and Tourism*. Oxford: Butterworth-Heinemann

Fahey, L. και Narayanan, V.K., (1986). *Macroenvironmental analysis for strategic management*. St. Paul, MN: West.

Fletcher, J. and Buhalis, D., (1995) *Environmental impacts on tourism destinations: An economic analysis*, in Coccosis, H., and Nijkamp, P., (eds), *Sustainable Tourism Development*, Avebury, England, ISBN 185972177, pp.3-24.

Ghauri P., Gronhaug K. and Kristianslund I., (1995) *Research methods in business Studies, a practical guide*. England: Prentice Hall Publications.

Gössling, S. and Wall, G., (2007) *Island Tourism*. In Baldacchino, G. (ed.) *A World of Islands: An Island Studies Reader*, Malta & Canada, Agenda Academic & Institute of Island Studies, pp. 427-451. IIED 2001:40

Hall C.M., (1998) *Tourism and Politics: policy, power & lace*, England, Chichester: John Wiley & Sons Ltd

Inskip, E., (1991) *Tourism Planning: An Integrated and Sustainable Development Approach*. New York: Van Nostrand Reinhold.

Kotler Ph., (1997) *Marketing Management, Analysis, Planning, Implementation, and Control*, Prentice Hall International Inc., New Jersey, 9th ed

Kotler, P. and Keller, K.L. (2006) *Μάρκετινγκ Μάνατζμεντ*, 12η Αμερικανική έκδοση, Κλειδάριθμος

Makens, G. and Choy, D., (1989/1992) *World Travel and Tourism*, 35-37pp

Pearce, D.G., (1995) *Tourism Today. A geographical analysis*, Longman: London

Pike, S., (2004) *Destination marketing organizations*, London: Elsevier

Pope, H. (1973) *Skiathos: The Study of a Tourist Destination Area*, University of Surrey, Guilford, Unpublished Thesis.

Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future.(1987) <http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm>

Sainaghi, R., (2006) *From contents to processes: Versus a dynamic destination management model (DDMM)* Tourism Management 27 1053–1063

Swarbrooke, J. and Horner, S., (1999) *Consumer behaviour in Tourism*, Oxford: Butterworth-Heinemann,

Turner, L. and Ash, J., (1975) *The Golden Hordes: International Tourism and the Pleasure Periphery*. London: Routledge, in Vaughan, D.R., Jolley, A. and Mehrer, P. (1999) Local authorities in England and Wales and the development of tourism Internet sites. *Information Technology and Tourism*, 2(2), 115-129.,p.118

Valdés, J. Á., (2007) Diagnosis-Implementation-Monitor Methodology for the Development of Sustainable Competitiveness in Tourism Destinations, *e-Review of Tourism Research (eRTR)*, Vol. 5, No.3

Walkera, A. P., Greinera, R., Mc Donald D. and Lyne V., (1999) *The Tourism Futures Simulator: a systems thinking approach*, Environmental Modelling & Software 14, 59-67pp

Wearing S. and Neil J. (1999) *Ecotourism : impacts, potentials, and possibilities*. Oxford: Butterworth-Heinemann

Williams, P. and Gill, A. (1998). Tourism carrying capacity management issues. In W.F. Theobald (Ed.) *Global tourism*. Oxford: Butterworth-Heinemann, 231-246

WTO (1999), *Tourism 2020 Vision*, Madrid: World Tourism Organisation

Yin, R. (1984). *Case study research* (1st ed.). Beverley Hills, CA: Sage

Zikos D. and Kyritsis E., (2000), "*The Importance of Eco-Tourism Management at Local Level*", Conference Proceedings of the "Sustainable Tourism and Alternative

destinations" Conference, University of Aegean, Chios, December 2000 (CD Format 21 pages).

ETC. European Travel Commission (2006) *Tourism trends for Europe*. Available at: <http://www.etccorporate.org/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=100&ac=5> (Accessed: 15 April 2009)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης

Εκπονητής μεταπτυχιακής διπλωματικής: Αθανάσιος Ε. Ζλατούδης - Ιούνιος 2009

Το ερωτηματολόγιο αυτό έχει πρόθεση να διερευνήσει την εικόνα που έχουν οι κάτοικοι και επιχειρηματίες της Σκιάθου για τους παράγοντες που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα και ανταγωνιστικότητα της τοπικής μας οικονομίας η οποία βασίζεται κατά κύριο λόγο στην παροχή υπηρεσιών φιλοξενίας.

Οι πληροφορίες που θα δοθούν είναι ανώνυμες, αυστηρά εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν για ερευνητικούς σκοπούς που στοχεύουν στην αναβάθμιση της Σκιάθου ως τοπικής κοινωνίας και ως νησιωτικού τουριστικού προορισμού.

1. Φύλο: Άνδρας Γυναίκα
2. Ηλικία: 16-24 25-49 50-64 65+
3. Εκπαίδευση: Απόφοιτος Δημοτικού Απόφοιτος Μέσης εκπαίδευσης Απόφοιτος Ανωτέρων Σχολών
Πτυχιούχος ΤΕΙ (ΚΑΤΕ ΚΑΤΕΕ) Πτυχιούχος Ανωτάτων Σχολών Μεταπτυχιακό - Διδακτορικό

4. Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

Ανύπαντρος/η Παντρεμένος/η Χήρος/α 5. Είστε μόνιμος κάτοικος του νησιού; Ναι Όχι

Αν Όχι πόσους μήνες μένετε στο νησί;.....

6. Πόσες φορές το χρόνο επισκέπτεστε ελληνικούς προορισμούς για λόγους ψυχαγωγίας;

.....

7. Πόσες φορές το χρόνο επισκέπτεστε προορισμούς εκτός Ελλάδος για λόγους ψυχαγωγίας;

.....

6. Ποιο είναι το κύριο επάγγελμά σας;

Ξενοδοχεία & εστιατόρια	☐	Αγροτικές εκμεταλλεύσεις	☐	Δημόσια Διοίκηση	☐
Εμπόριο	☐	Κατασκευές	☐	Εκπαίδευση	☐
Επισκευές οχημάτων και λοιπού εξοπλισμού	☐	Ηλεκτρικό ρεύμα, φυσικό αέριο, νερό	☐	Χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	☐
Υγεία και κοινωνική μέριμνα	☐	Βιοτεχνία-εργαστήρια	☐	Μεταφορές	☐
Λοιπές υπηρεσίες	☐				

7. Σε ποιο τομέα της παροχής υπηρεσιών του νησιού ανήκετε;

Αεροπορικές μεταφορές	☐	Επιχειρήσεις σίτισης	☐
Θαλάσσιες μεταφορές	☐	Κέντρα διασκέδασης	☐
Χερσαίες μεταφορές	☐	Τουριστικά γραφεία	☐
Ταχυμεταφορές	☐	Αθλητικών κέντρων	☐
Χοντρικό εμπόριο	☐	Αθλημάτων θάλασσας	☐
Λιανικό εμπόριο	☐	Διαφήμισης	☐
Ξενοδοχεία	☐	Υποστηρικτικών εργασιών	☐
Ενοικιαζόμενα δωμάτια	☐	Υγείας	☐

Άλλο (προσδιορίσατε)

8. Είστε μέλος του επαγγελματικού σας συνδικαλιστικού οργάνου;

Ναι Όχι

9. Υπάρχει αναγκαιότητα ύπαρξης και σωστής λειτουργίας τέτοιων οργάνων;

Ναι Όχι

10. Πόσα χρόνια δραστηριοποιήσατε στην παροχή υπηρεσιών;

(1-5) (6-10) (11-15) (16-20) (20+)

11. Σε ποιο βαθμό οι παρακάτω παράγοντες επηρεάζουν την επιλογή της Σκιάθου

ως τόπου διακοπών; Αριθμήσατε από 1 έως 12 (1 ο πιο σημαντικός παράγων)

Φυσικό περιβάλλον	☐	Επίπεδο υπηρεσιών ψυχαγωγίας	☐
Σχέση τιμής/ ποιότητας
παρεχόμενων υπηρεσιών	☐	Επίπεδο υπηρεσιών μετακίνησης
μέσα και κοντά στο νησί	☐
Τοπικά έθιμα	☐	Προσβασιμότητα προς το νησί	☐
Τοπική ιστορία	☐	Καθαριότητα	☐
Τοπική φιλοξενία	☐	Πληθώρα δραστηριοτήτων	☐
Επίπεδο υπηρεσιών διαμονής	☐	Επίπεδο υπηρεσιών σίτισης	☐

12. Η έκφραση " η τουριστική ανάπτυξη πρέπει να σέβεται το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον" πιστεύετε ότι είναι σωστή ή λάθος;

Σωστή Λάθος

13. Πιστεύετε ότι η Σκιάθος μπορεί να αναπτύσσεται συνεχώς με βάση τα 4S';

Ναι Όχι

14. Σε ποιο στάδιο του κύκλου ζωής προορισμού πιστεύετε ότι ανήκει η Σκιάθος;

εξερεύνησης	☐	Ανάπτυξη με αύξοντα ρυθμό	☐	Κορύφωσης	☐
Ανανέωσης	☐	Ανάπτυξη με φθίνοντα ρυθμό	☐	Σταθεροποίησης	☐

15. Η έκφραση "οι επιχειρήσεις ενός προορισμού αποτελούν λειτουργικά τμήματα ενός ενιαίου οργανισμού" πιστεύετε ότι είναι σωστή ή λάθος;

Σωστή Λάθος

16. Τι ποσοστό της τοπικής οικονομίας πιστεύετε ότι καταλαμβάνει

ο τριτογενής τομέας;

.....%

17. Πιστεύετε ότι οι παράπλευρες απώλειες από την τουριστική ανάπτυξη που ακολουθείται λαμβάνονται υπόψη κατά τη διαδικασία λήψεως αποφάσεων;

Ναι Όχι

18. Πιστεύετε ότι υπάρχει στρατηγικός σχεδιασμός διαχείρισης τουρισμού για την Σκιάθο;

Ναι Όχι

Εάν όχι, κρίνετε αναγκαία την ύπαρξή του;

Ναι Όχι

19. Ποιος ή ποιοι κατά την γνώμη σας πρέπει να συναποφασίζουν για το τι είδος προορισμός είναι η Σκιάθος, πού θέλουμε να είμαστε και με ποιο τρόπο μπορούμε να το επιτύχουμε; Αριθμήσατε από 1 έως 5 (1 μέγιστη βαρύτητα)

Η ελληνική κυβέρνηση

Τα υπουργεία Οικονομικών, Τουρισμού, Εσωτερικών, ΠΕΧΩΔΕ

Οι υπηρεσίες του Κράτους

Το Δημοτικό Συμβούλιο της Σκιάθου

Οι πολίτες και επιχειρηματίες της Σκιάθου

20. Πώς θα χαρακτηρίζατε το επίπεδο συνεργασίας μεταξύ των επιχειρηματιών του νησιού;

Πολύ καλό

Καλό

Μέτριο

Κακό

Πολύ κακό

21. Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι η συναπόφαση Δήμου-πολιτών επηρεάζει την εφαρμογή του όποιου αναπτυξιακού προγράμματος;

Πολύ μεγάλο

Μεγάλο

Μέτριο

Μικρό

Πολύ μικρό

22. Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες και οι προτάσεις των επαγγελματικών συνδικαλιστικών φορέων του νησιού στην χάραξη της τουριστικής πολιτικής του Δήμου Σκιάθου;

Πολύ μεγάλο

Μεγάλο

Μέτριο

Μικρό

Πολύ μικρό

23. Ποιοί από τους παρακάτω παράγοντες επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα και βιωσιμότητα της Σκιάθου ως τουριστικού προορισμού;

(βαθμός βαρύτητας 1-8)

- Η βελτίωση της προσβασιμότητας
- Η βελτίωση των υποδομών ελλιμενισμού
- Η διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος του νησιού
- Η διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς
- Η ποιοτική αναβάθμιση του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος
- Ο εμπλουτισμός του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος
- Η σχέση ποιότητας/τιμής
- Η προσέλκυση στοχευόμενου τμήματος τουριστών

24. Με ποιες από τις παρακάτω ενέργειες πιστεύετε ότι μπορούμε να γίνουμε ανταγωνιστικότερος προορισμός; (βαθμός βαρύτητας 1-12)

- Οργάνωση των επιχειρηματιών και πολιτών στους συλλόγους τους
- Συνεργασία του Δήμου Σκιάθου με τους συλλογικούς φορείς
- Συνεργασία του Δήμου Σκιάθου με τις κρατικές υπηρεσίες
- Συνεργασία των επιχειρηματιών με τις κρατικές υπηρεσίες
- Συνεργασία μεταξύ όλων των συμμετεχόντων
- Συναπόφαση για ένα κοινά αποδεκτό σύμφωνο ποιότητας υπηρεσιών και για την κοινή εφαρμογή του
- Χάραξη και εφαρμογή ολοκληρωμένης στρατηγικής διαχείρισης προορισμού
- Χάραξη και εφαρμογή ολοκληρωμένης στρατηγικής μάρκετινγκ
- Δημιουργία Οργανισμού Διαχείρισης Τουριστικού Προορισμού
- Επαναπροσδιορισμό της ταυτότητας της Σκιάθου
- Συναπόφαση του τι είδους προορισμός επιθυμούμε να είμαστε
- Συνεχείς έλεγχοι στο τι προσφέρουν οι ανταγωνιστικοί προορισμοί

25. Γνωρίζετε τι είναι ένας Οργανισμός Διαχείρισης Τουριστικού Προορισμού;

Ναι Όχι

26. Κρίνετε αναγκαία τη δημιουργία του;

Ναι Όχι

27. Πιστεύετε ότι θα πρέπει να αποτελεί τμήμα του Δήμου Σκιάθου ή ανεξάρτητο οργανισμό στον οποίο θα συμμετέχει και ο Δήμος Σκιάθου;

Τμήμα του Δήμου Ανεξάρτητο οργανισμό

28. Τι μορφή πιστεύετε ότι θα πρέπει να έχει ο οργανισμός αυτός;

ΝΠΔΔ ΝΠΙΔ-ΑΕ

29. Πιστεύετε ότι οι επαγγελματικοί συλλογικοί φορείς θα πρέπει να συμμετέχουν στο μετοχικό κεφάλαιο στην περίπτωση λειτουργίας ως ΑΕ;

Ναι Όχι

30. Πιστεύετε ότι είμαστε έτοιμοι να προχωρήσουμε σε συλλογική οργάνωση και διαχείριση της Σκιάθου ως τουριστικού προορισμού;

Ναι Όχι

Ευχαριστώ για την συμμετοχή σας!

T-Test

Ποιός ή ποιοί κατα την γνώμη σας πρέπει να συναποφασίζουν για το τι είδους προορισμός είναι η Σκιάθος, πού θέλουμε να είμαστε και με ποιό τρόπο μπορούμε να το πετύχουμε; Αριθμήσατε απο 1 έως 5 (1 μέγιστη βαρύτητα)

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Η ελληνική κυβέρνηση	114	2,9298	1,80324	,16889
Τα υπουργεία Οικονομίας και Οικονομικών, Τουρισμού, Εσωτερικών, ΠΕΧΩΔΕ	114	2,3860	1,30016	,12177
Οι υπηρεσίες του Κράτους	114	2,8070	1,71344	,16048
Το Δημοτικό Συμβούλιο της Σκιάθου	114	1,5526	,97846	,09164
Οι πολίτες και οι επιχειρηματίες της Σκιάθου	114	1,4123	,96681	,09055

Ποιός ή ποιοί κατα την γνώμη σας πρέπει να συναποφασίζουν για το τί είδους προορισμός είναι η Σκιάθος, πού θέλουμε να είμαστε και με ποιό τρόπο μπορούμε να το πετύχουμε; Αριθμήσατε απο 1 έως 5 (1 μέγιστη βαρύτητα)

	Test Value = 0					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Η ελληνική κυβέρνηση	17,348	113	,000	2,9298	2,5952	3,2644
Τα υπουργεία Οικονομίας και Οικονομικών, Τουρισμού, Εσωτερικών, ΠΕΧΩΔΕ	19,594	113	,000	2,3860	2,1447	2,6272
Οι υπηρεσίες του Κράτους	17,492	113	,000	2,8070	2,4891	3,1250
Το Δημοτικό Συμβούλιο της Σκιάθου	16,943	113	,000	1,5526	1,3711	1,7342
Οι πολίτες και οι επιχειρηματίες της Σκιάθου	15,597	113	,000	1,4123	1,2329	1,5917

T-Test

Ποιοί απο τους παρακάτω παράγοντες επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα και βιωσιμότητα της Σκιάθου ως τουριστικού προορισμού; (Βαθμός βαρύτητας 1-8)

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Η βελτίωση της προσβασιμότητας	114	1,7982	2,12936	,19943
Η βελτίωση των υποδομών ελλιμενισμού	114	2,7544	2,77014	,25945
Η διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος του νησιού	114	1,7281	1,74622	,16355
Η διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς	114	2,6754	2,74102	,25672
Η ποιοτική αναβάθμιση του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος	114	1,9211	1,88682	,17672
Ο εμπλουτισμός του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος	114	2,3246	2,27528	,21310
Η σχέση ποιότητας/ τιμής	114	2,2895	2,14403	,20081
Η προσέλκυση στοχευμένων ομάδων τουριστών	114	3,2632	3,12300	,29250

Ποιοί απο τους παρακάτω παράγοντες επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα και βιωσιμότητα της Σκιάθου ως τουριστικού προορισμού; (Βαθμός βαρύτητας 1-8)

	Test Value = 0					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Η βελτίωση της προσβασιμότητας	9,017	113	,000	1,7982	1,4031	2,1934
Η βελτίωση των υποδομών ελλιμενισμού	10,616	113	,000	2,7544	2,2404	3,2684
Η διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος του νησιού	10,566	113	,000	1,7281	1,4041	2,0521
Η διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς	10,422	113	,000	2,6754	2,1668	3,1840
Η ποιοτική αναβάθμιση του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος	10,871	113	,000	1,9211	1,5709	2,2712
Ο εμπλουτισμός του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος	10,908	113	,000	2,3246	1,9024	2,7468
Η σχέση ποιότητας/ τιμής	11,401	113	,000	2,2895	1,8916	2,6873
Η προσέλκυση στοχευμένων ομάδων τουριστών	11,156	113	,000	3,2632	2,6837	3,8426

T-Test

Σε ποίο βαθμό οι παρακάτω παράγοντες επηρεάζουν την επιλογή της Σκιάθου ως τόπου διακοπών; Αριθμήσατε απο 1 έως 12 (1 ο πιο σημαντικός παράγων)

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Φυσικό περιβάλλον	114	1,5088	1,94275	,18195
Σχέση τιμής/ ποιότητας	114	3,2807	3,73102	,34944
Τοπικά έθιμα	114	4,0965	4,34562	,40700
Τοπική ιστορία	114	3,8333	4,19211	,39263
Τοπική φιλοξενία	114	3,2456	3,66413	,34318
Επίπεδο υπηρεσιών διαμονής	114	2,8509	3,25395	,30476
Επίπεδο υπηρεσιών ψυχαγωγίας	114	2,8684	3,35117	,31387
Επίπεδο υπηρεσιών μετακίνησης μέσα και κοντά στο νησί	114	3,2193	3,56174	,33359
Προσβασιμότητα προς το νησί	114	2,6930	3,59480	,33668
Καθαριότητα	114	2,8684	3,28718	,30787
Πληθώρα δραστηριοτήτων	114	3,5175	3,94033	,36905
Επίπεδο υπηρεσιών σίτισης	114	3,4912	3,95382	,37031

Σε ποίο βαθμό οι παρακάτω παράγοντες επηρεάζουν την επιλογή της Σκιάθου ως τόπου διακοπών; Αριθμήσατε απο 1 έως 12 (1 ο πιο σημαντικός παράγων)

	Test Value = 0					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Φυσικό περιβάλλον	8,292	113	,000	1,5088	1,1483	1,8693
Σχέση τιμής/ ποιότητας	9,388	113	,000	3,2807	2,5884	3,9730
Τοπικά έθιμα	10,065	113	,000	4,0965	3,2901	4,9028
Τοπική ιστορία	9,763	113	,000	3,8333	3,0555	4,6112
Τοπική φιλοξενία	9,458	113	,000	3,2456	2,5657	3,9255
Επίπεδο υπηρεσιών διαμονής	9,354	113	,000	2,8509	2,2471	3,4547
Επίπεδο υπηρεσιών ψυχαγωγίας	9,139	113	,000	2,8684	2,2466	3,4902
Επίπεδο υπηρεσιών μετακίνησης μέσα και κοντά στο νησί	9,651	113	,000	3,2193	2,5584	3,8802
Προσβασιμότητα προς το νησί	7,999	113	,000	2,6930	2,0260	3,3600
Καθαριότητα	9,317	113	,000	2,8684	2,2585	3,4784
Πληθώρα δραστηριοτήτων	9,531	113	,000	3,5175	2,7864	4,2487
Επίπεδο υπηρεσιών σίτισης	9,428	113	,000	3,4912	2,7576	4,2249

Με ποιές απο τις παρακάτω ενέργειες πιστεύετε ότι μπορούμε να γίνουμε ανταγωνιστικότερος προορισμός; (Βαθμός βαρύτητας 1-8)

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Οργάνωση των επιχειρηματιών και πολιτών στους συλλόγους τους	114	2,9825	3,75106	,35132
Συνεργασία του Δήμου Σκιάθου με τους συλλογικούς φορείς	114	2,5877	3,26638	,30592
Συνεργασία του Δήμου Σκιάθου με τις Υπηρεσίες του Κράτους	114	3,4386	4,17755	,39126
Συνεργασία των επιχειρηματιών με τις Υπηρεσίες του Κράτους	114	3,6842	4,28274	,40112
Συνεργασία μεταξύ όλων των συμμετόχων	114	2,7105	3,24439	,30387
Συναπόφαση για ένα κοινά αποδεκτό σύμφωνο ποιότητας υπηρεσιών και για την απο κοινού εφαρμογή του	114	2,8333	3,48681	,32657
Χάραξη και εφαρμογή ολοκληρωμένης στρατηγικής διαχείρισης προορισμού	114	2,1053	2,41444	,22613
Χάραξη και εφαρμογή ολοκληρωμένης στρατηγικής μάρκετινγκ	114	2,3333	2,79591	,26186
Δημιουργία Οργανισμού Διαχείρισης Τουριστικού Προορισμού	114	2,9211	3,53527	,33111
Επαναπροσδιορισμό της ταυτότητας της Σκιάθου	114	2,9561	3,88186	,36357
Συναπόφαση του τι είδους προορισμός επιθυμούμε να είμαστε	114	2,8246	3,43909	,32210
Συνεχείς έλεγχοι στο τί προσφέρουν οι ανταγωνιστικοί προορισμοί	114	3,0439	3,86587	,36207

Με ποιές απο τις παρακάτω ενέργειες πιστεύετε ότι μπορούμε να γίνουμε ανταγωνιστικότερος προορισμός; (Βαθμός βαρύτητας 1-8)

	Test Value = 0					
	t	df	Sig. (2-tail ed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Οργάνωση των επιχειρηματιών και πολιτών στους συλλόγους τους	8,489	113	,000	2,9825	2,2864	3,6785
Συνεργασία του Δήμου Σκιάθου με τους συλλογικούς φορείς	8,459	113	,000	2,5877	1,9816	3,1938
Συνεργασία του Δήμου Σκιάθου με τις Υπηρεσίες του Κράτους	8,788	113	,000	3,4386	2,6634	4,2138
Συνεργασία των επιχειρηματιών με τις Υπηρεσίες του Κράτους	9,185	113	,000	3,6842	2,8895	4,4789
Συνεργασία μεταξύ όλων των συμμετόχων	8,920	113	,000	2,7105	2,1085	3,3125
Συναπόφαση για ένα κοινά αποδεκτό σύμφωνο ποιότητας υπηρεσιών και για την απο κοινού εφαρμογή του	8,676	113	,000	2,8333	2,1863	3,4803
Χάραξη και εφαρμογή ολοκληρωμένης στρατηγικής διαχείρισης προορισμού	9,310	113	,000	2,1053	1,6573	2,5533
Χάραξη και εφαρμογή ολοκληρωμένης στρατηγικής μάρκετινγκ	8,911	113	,000	2,3333	1,8145	2,8521
Δημιουργία Οργανισμού Δαχείρισης Τουριστικού Προορισμού	8,822	113	,000	2,9211	2,2651	3,5770
Επαναπροσδιορισμό της ταυτότητας της Σκιάθου	8,131	113	,000	2,9561	2,2358	3,6764
Συναπόφαση του τι είδους προορισμός επιθυμούμε να είμαστε	8,769	113	,000	2,8246	2,1864	3,4627
Συνεχείς έλεγχοι στο τί προσφέρουν οι ανταγωνιστικοί προορισμοί	8,407	113	,000	3,0439	2,3265	3,7612

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

004000104836